

Nationalmuseets samlinger

2002

Nationalmuseet
august 2003

Indholdsfortegnelse:

I

1.	Nationalmuseets samlinger	4
1.1	Målsætning.....	5
1.2	Ressourcer.....	5
1.3	Organisering af arbejdet med Nationalmuseets samlinger.....	8
1.4	2002 i hovedtræk.....	9
2.	Indsamling	11
2.1	Status.....	11
2.2	Aktiviteter i 2002	13
2.3	Planer for de kommende år	14
3.	Genstandsregistrering-IT-området	15
3.1	Aktiviteter i 2002	15
3.2	Planer for de kommende år	15
4.	Konservering	16
4.1	Status.....	16
4.2	Aktiviteter i 2002	18
4.3	Planer for de kommende år	21
5.	Magasinering	23
5.1	Status.....	23
5.2	Aktiviteter i 2002	25
5.3	Planer for de kommende år	26
6.	Danefæsagsbehandlingen	28
6.1	Sagsbehandlingen af danefæ	28
6.2	Status og aktiviteter i 2002.....	29
6.3	Perspektiver for 2002	30
7.	Udlån og uddeponeringer	31
7.1	Status og aktiviteter i 2002.....	31
7.2	Planer for de kommende år	32
8	Rapport fra Samlingsrevisionsudvalget	33
9.	Sikring mod brand, tyveri og hærværk	34
10.	Oldtidssamlingen	35
	Aktiviteter i 2002	35
	Planer for de kommende år	37
11.	Middelalder- og Renæssancesamlingen	39
	Aktiviteter i 2002	40
	Planer for de kommende år	42
12.	Nyere Tids Samling	44
	Aktiviteter i 2002	45
	Planer for de kommende år	46

13.	Frilandsmuseet	48
	Aktiviteter i 2002.....	50
	Planer for de kommende år.....	52
14.	Frihedsmuseet	53
	Aktiviteter i 2002.....	53
	Planer for de kommende år.....	53
15.	Møntsamlingen	55
	Aktiviteter i 2002.....	55
	Planer for de kommende år.....	56
16.	Etnografisk Samling	57
	Aktiviteter i 2002.....	57
	Planer for de kommende år.....	59
17.	Antiksamlingen	60
	Aktiviteter i 2002.....	60
	Planer for de kommende år.....	61
18.	Marinarkæologisk Samling	62
	Aktiviteter i 2002.....	62
	Planer for de kommende år.....	63

III Bilag

a	Kvantitativ og kvalitativ statistik for registreringsforholdene i museets enkelte samlinger	64
b	Bevaringsafdelingens timeregnskab for 2002 over timer forbrugt til Nationalmuseets genstande	74

1. Nationalmuseets samlinger

Begrebet "Nationalmuseets samlinger" er først og fremmest defineret ud fra genstandssamlingerne, som er selve museets rygrad. Men samlingerne af bøger, arkivalier, fotos, tegninger, billeder af enhver art m.m. er fuldt så væsentlige for det, der er samlingernes formål: at være udgangspunkt og dokumentation for erkendelsen af den menneskelige kulturhistorie.

Nationalmuseets samlinger rummer en enestående bredde, der principielt gør det muligt at belyse kulturhistorien med genstande fra alle egne af kloden, fra alle tider og i alle materialer og materialekompositioner, de er opbygget gennem flere hundrede år. De ældste dele er indsamlet til Det Kongelige Kunstkammer. Samlingerne er organiseret i følgende enheder:

Oldtidssamlingen

Middelalder- og Renæssancesamlingen

Nyere Tids samling

Frilandsmuseets samling

Frihedsmuseet samling

Mønt- og Medaljesamlingen

Etnografisk Samling

Antiksamlingen

Samlingen ved Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelser

Samlingen ved Nationalmuseets Marinarkæologiske Undersøgelser

Samlingernes omfang:

Når samlingernes omfang skal angives er det nødvendigt at påpege at på Nationalmuseet registreres antallet af genstande ikke entydigt som et nummer/en genstand. Det vil sige at antallet af registrerede numre i GenReg (museets elektroniske registreringsdatabase) eller i museets analoge registre ikke afspejler antallet af genstande, men et antal sager, hver med forskelligt antal genstande fra en til flere tusinde. Til eksempel kan det oplyses at Møntsamlingen rummer ca 500.000 enkeltstykker fordelt på ca 15.000 genstandsnumre (manuelt registrerede).

I oversigtstal har museet pr 30/11 2002:

Genstandsregistreringer i GenReg:	724.347
Manuelt registrerede:	140.031
Anslået ikke registrerede.	<u>40.000</u>
I alt	904.378

Når der i opgørelsen tales om ikke registrerede genstande forstås genstande, hvorom museet selvfølgelig har oplysninger (om proviniens, alder mv), men hvor disse oplysninger ikke er indført i museets manuelle eller elektroniske registre, kun journaliseret eller opbevaret på anden vis. Visse arkæologiske fund venter på færdigbehandling på museet før endelig registrering kan gennemføres.

Museets samlede genstandsmængde (hvor man ved én genstand forstår som for eksempel én flinte-flække) består således af et ukendt antal genstande, men de udgør mange millioner.

Lokaliseringen af samlingerne

Museets samlinger er lokaliseret på en række forskellige adresser i København og Lyngby (Brede og Ørholm mv). Under 10% af samlingerne er udstillet, mens resten - dvs. mere end 90% - opbevares på magasiner:

- I Prinsens Palais i København er udsnit af de danske samlinger udstillet til belysning af oldtiden, middelalderen og renæssancen og siden december 2001 også nyere tids historie. Det vil sige at

Danmarks historie nu er belyst i Prinsens Palæ fra de første indvandrede rensdyrjægere for ca 14.000 år siden til i dag. De store, ikke udstillede dele af disse samlinger er magasineret i Prinsens Palais, i Ørholm og Brede.

- På møntområdet rummer Prinsens Palais såvel en fyldig udstilling som magasin.
- Frihedsmuseets udstilling og magasin findes på Esplanaden i København, idet der dog også på dette område er mindre magasiner i Brede.
- På Frilandsmuseet i Lyngby er en del genstande udstillet i museumsbygningerne, men de fleste genstande findes dog magasineret i bygninger på Frilandsmuseets areal.
- Såvel Antiksamlingens som Etnografisk Samlings udstillinger befinder sig i Prinsens Palais, hvor begge samlinger tillige har magasiner. Størstedelen af de magasinerede museumsgenstande fra Etnografisk Samling findes i magasiner i Brede og Ørholm.

Samlinger på Nationalmuseet og øvrige kulturhistoriske museer

Nationalmuseet indsamler genstande og andre vidnesbyrd, der kan belyse kulturens udvikling fra dens oprindelse til vor tid. Nationalmuseet er den kulturhistoriske hovedsamling for såvel det danske som det internationale område. Senest er museets indsamlingspolitik defineret i 1993.

Nationalmuseet søger at koordinere sin indsamling med landets øvrige kulturhistoriske museer, men et egentligt forpligtende samarbejde på området findes ikke udmøntet i aftaleordninger eller lignende. Nationalmuseet undlader at indsamle systematisk på områder, hvor det vides, at specialmuseer er aktive (f.eks. Handels- og Søfartsmuseet, Tøjhusmuseet, Teknisk Museum, Jagt- og Skovbrugsmuseet m.fl.) ligesom der gennem samarbejdsfora jævnligt er kontakt med de øvrige kulturhistoriske museer omkring koordinering af indsamling på en række områder.

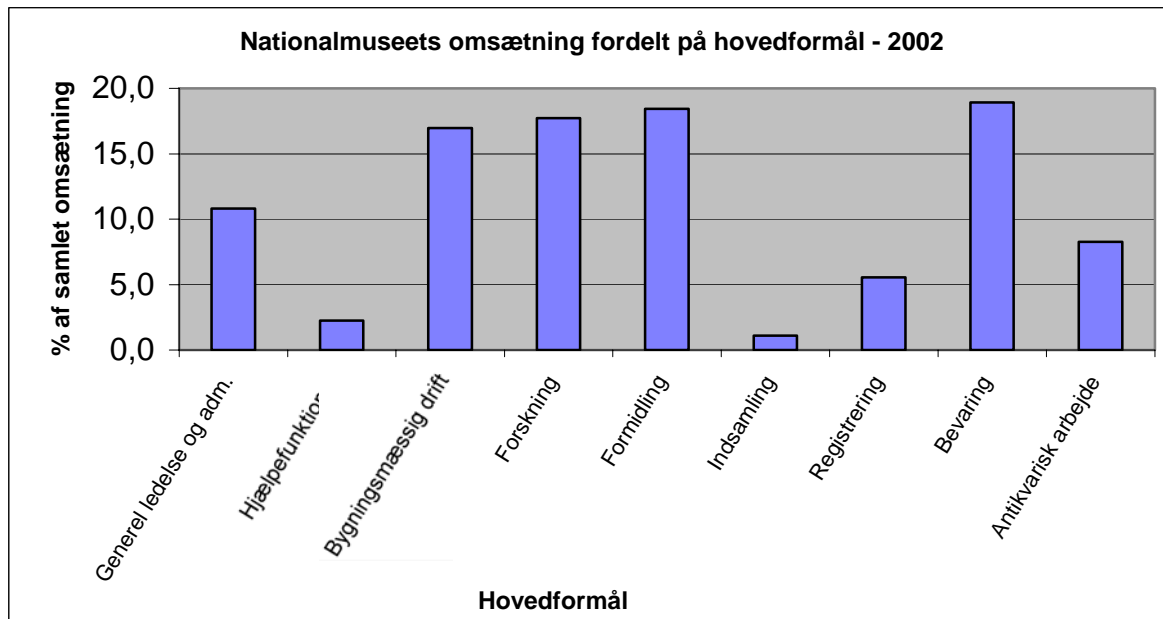
1.1 Målsætning

Nationalmuseets samlinger - der i omfang og kvalitet er enestående, også internationalt set - er udgangspunkt for den musealt forankrede erkendelse af kulturhistorien. Samlingerne skal derfor i kraft af deres bevaring, registrering og magasinering i videste forstand være tilgængelige for forskning og formidling.

1.2. Ressourcer

Nationalmuseet havde i 2002 en samlet omsætning på 263,8 mio. kr (inkl. anlægsudgifter). Ses der bort fra anlæg, udgjorde udgifterne til samlingsformål 19 % af museets bruttoudgifter eller ca. 49,2 mio. kr. I denne rapport redegøres overvejende for de aktiviteter og resultater, der er affødt af de anvendte ressourcer til samlingsformål, men også for nogle af de anvendte ressourcer til antikvarisk arbejde (danefæsagsbehandlingen, og ekstern konserveringsvirksomhed). Rapporten er således koncentreret om museets indsamling, genstandsregistrering, konservering og magasinering, danefæsagsbehandling samt udlån og uddeponering.

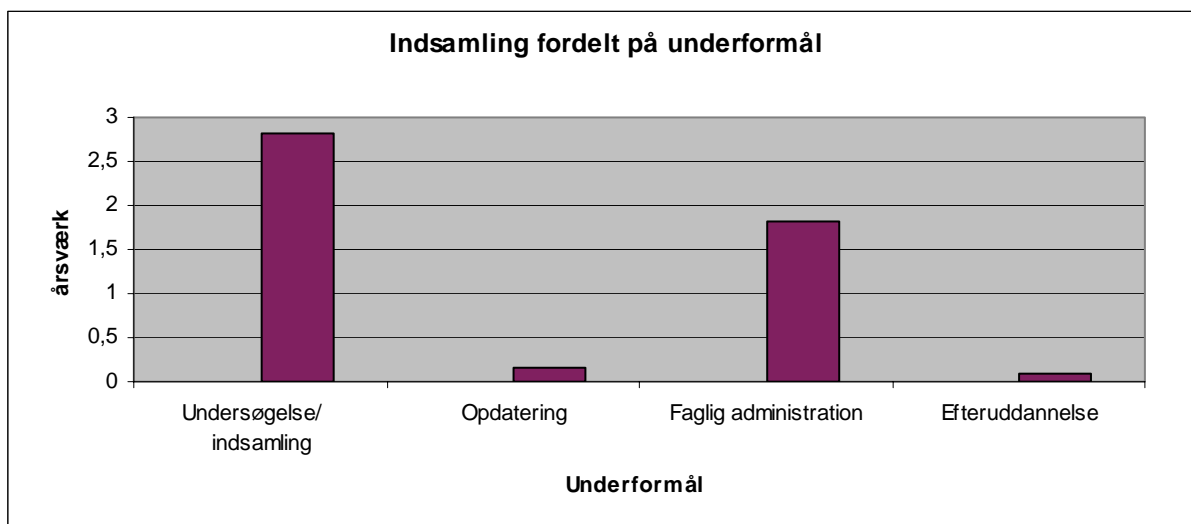
Figur 1.2.1. Museets omsætning fordelt på hovedformål

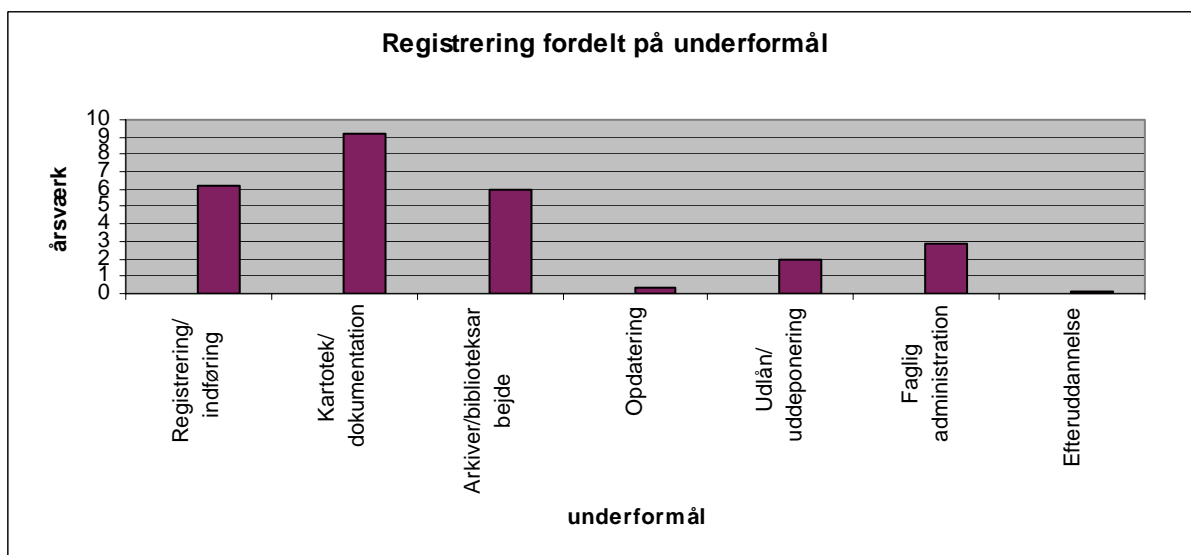
Museets udgifter til samlingsformål og antikvarisk arbejde finansieres dels af en finanslovsbevilling og dels af tilskud. Tilskuddene udgjorde i 2002 4,6 mio. kr. fra såvel offentlige som private donorer og blev givet til blandt andet køb af genstande, opførelse af bygninger på Fri-landsmuseet samt øvrige erhvervelser.

Museet har i 2002 foretaget tidsregistrering af medarbejdernes arbejdstid fordelt på formål. Ifølge tidsregistreringen er der anvendt 180 årsværk på samlingsarbejdet (indsamling, registrering og bevaring). Fordelingen fremgår af figur 1.2.2.

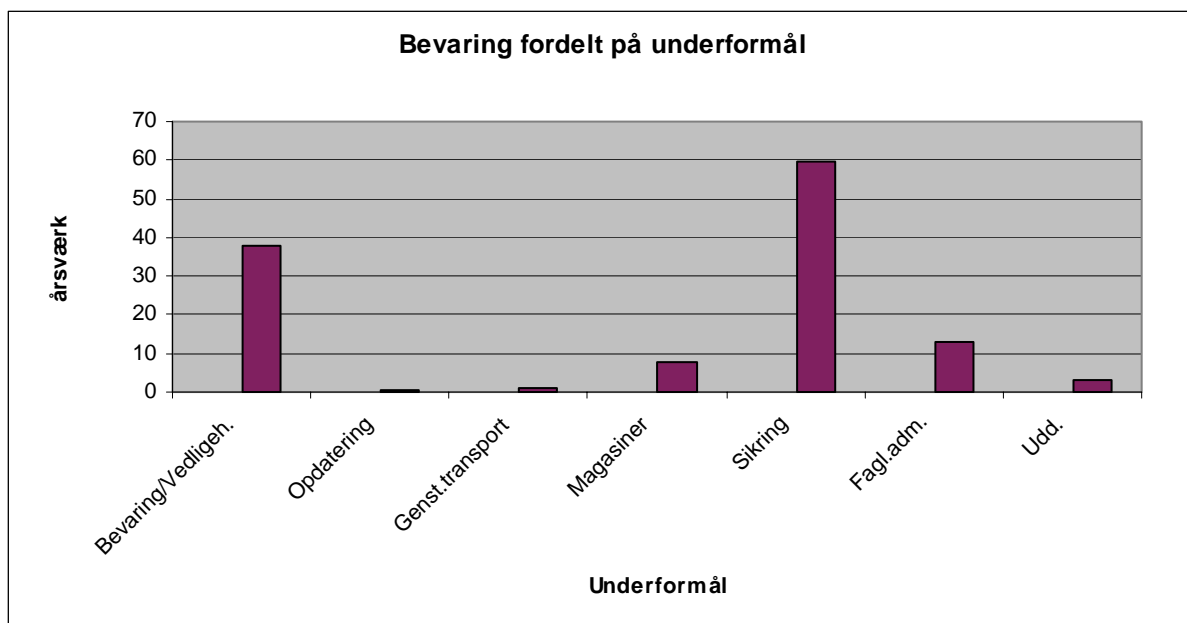
Figur 1.2.2. Tidsforbrug på Indsamling fordelt på underformål

Figur 1.2.3. Tidsforbrug på Registrering fordelt på underformål

Figur 1.2.4. Tidsforbrug på Bevaring fordelt på underformål

Desuden er der til de to antikvariske formål som indgår i denne rapport anvendt følgende medarbejderressourcer. Danefæadministration 1,2 årsværk og ekstern konserverings-/bevaringsvirksomhed 18,2 årsværk.

1.3 Organisering af arbejdet med Nationalmuseets samlinger

Det systematiske arbejde med indsamling, registrering, konservering og magasinering af samlingerne foregår i samspil mellem en række faglige afdelinger og enheder på museet:

Indsamlingen af genstande forestås først og fremmest af museets Danske Afdeling og Udenlandske Afdeling, der - foruden indsamling - også forsker i og deltager i formidling af genstande og samlinger fra bestemte historiske perioder og geografiske regioner .

Dokumentationsgruppen blev i 2001 dannet på baggrund af en organisatorisk omlægning af Dokumentationscentret. Dokumentationsgruppen varetager primært udviklingen og vedligeholdelse af applikationer der anvendes til genstandsregistrering.

Bevaringsafdelingen har ansvaret for den konserveringsfaglige behandling af museets samlinger.

Magasinsekretariatet forestår administration og drift af museets magasiner.

Det samlede arbejde med museets samlinger er således i meget høj grad et tværfagligt anliggende. Nationalmuseets direktion har derfor nedsat Samlingsudvalget, der har deltagelse af repræsentanter fra de afdelinger og enheder, som er involveret i de forskellige sider af samlingsarbejdet. Udvalget har til opgave at indsamle og opdatere den viden, der er fornøden for at skabe overblik over samlingernes tilstand. Udvalget skal udarbejde forslag til den kulturhistoriske prioritering af samlingsarbejdet, som sikrer at museets ressourcer på samlingsområdet anvendes bedst muligt i relation til samlingernes brug ved forskning og formidling.

Museet indfører fra 1 januar 2003 en ny organisation, der samler flere dele af bevaringsarbejdet, herunder blandt andet de arbejdsopgaver der nu ligger i Magasinsekretariatet, i Bevaringsafdelingen. Samlingsudvalget, fra 1. januar benævnt Samlings- og Registreringsudvalget, vil forblive bindeled mellem de forskellige aktører på museet.

1.4. 2002 i hovedtræk (sammenfatning af rapporten)

Indsamling

Nationalmuseet indsamler genstande og andre vidnesbyrd, der kan belyse kulturens udvikling fra dens oprindelse til vor tid. Nationalmuseet er kulturhistoriske hovedsamling for såvel det danske som det internationale område.

For dansk arkæologis vedkommende finder en løbende tilvækst til samlingerne sted som følge af: nødgravninger, ved selvvalgte forskningsudgravninger, ved bestemmelserne om aflevering af marine fund, ved arkæologiske udgravninger i og ved kirkerne, ved bygningsarkæologiske undersøgelser af kirkebygninger samt ved danefæbestemmelserne.

En række definerede kerneområder samt udstillingsvirksomheden er udgangspunktet for museets indsamling på nyere tids område. Det materiale, der indsamles på museet, er i høj grad orienteret mod enkeltpersoners levede liv. I de senere år har dragt- og kropskultur, bygnings- og boligkultur, fritidskultur, produktions- og arbejdsliv, offentligt liv samt besættelsestidens historie fra 1940-45 været kerneområder i indsamlingen.

Registrering, IT-området

I starten af 2002 var alt forberedt til at udvikle en ny generation af Nationalmuseets genstandsregistreringssystem GenReg. En beskrivelse af FællesGenReg – det nye systems arbejdstitel – havde været til høring på museet, en indstilling om igangsættelse af arbejdet besluttet af direktionen, og udviklingsarbejdet var så småt gået i gang med brainstorm og udkast til tilstandsdiagrammer osv.

Nedskæringer kom dog til at spænde ben for FællesGenReg. Planerne blev endeligt opgivet i marts 2002, og nye mindre ambitiøse mål blev herefter udarbejdet, dog sådan, at de er en delmængde af FællesGenReg-projektet.

Konservering

Museets indsats for konservering af samlingerne påvirkes af en række andre aktiviteter på museet. Udstillingsvirksomheden samt indsamling og erhvervelser af genstande udløser løbende et konserveringsbehov, som ikke nødvendigvis falder sammen med hvilke genstande og samlinger, der har det største konserveringsbehov. Museet tilstræbte i de foregående år en forøgelse af konserveringsindsatsen overfor bl.a. de magasinerede dele af samlingerne mod en mere begrænset anvendelse af konserveringsressourcer til udstillingerne. Denne strategi lykkedes i 1998 og -99 idet konserveringsindsatsen vedrørende genstande i museets samlinger, der trængte til konservering blev mere end fordoblet fra 1996 til 1999, mens ressourceforbruget på udstillingerne blev reduceret med 40% i samme periode. I 2000 og 2001 var der stort behov for arbejder på genstande for Nationalmuseets store permanente udstilling "Danmarkshistorier" om de sidste 450 års Danmarkshistorie, der åbnede i december 2001. Dette set sammen med ned nedskæringer af personalet på Bevaringsafdelingen i 1999-2002 har gjort at er det heller ikke i 2001 og 2002 lykkedes at levere de ønskede øgede ressourcer til de af museets genstande, der har størst konserveringsbehov.

Med den nedskårne arbejdsstyrke vil denne politik ikke kunne gennemføres. Herefter vil primært udstillingsvirksomhed og accessioner være udslagsgivende for hvilke genstande, der kan tilføres konserveringsressourcer.

Arbejdet med fastlægnings af museets bevaringspolitik vil fortsætte i 2003.

Magasinering

Museets overordnede planer om at forbedre samlingernes opbevaringsvilkår, ved at flytte en række af museets magasiner fra utidssvarende forhold i København til tidssvarende magasin-forhold i Brede og Ørholm er fortsat styrende for magasinarbejdet.

Nationalmuseets Magasinsekretariat har i marts 2002 afleveret ”Opgørelse og konklusion vedr. museets magasiner ved Magasinsekretariatet” af 15.3.2002. Rapporten beskriver hvert enkelt af de 264 rum museet bruger til opbevaring af museumsgenstande.

Museet råder i dag over netto 22.014 m² magasin (brutto målene er 27.459 m²). Af disse anses 40%, 8.758 m², at være meget velegnede.

Magasinsekretariatet har opgjort det øjeblikkelige behov for yderligere magasinplads til 11.372 m², heri er både nyindretning af eksisterende magasiner samt nybyggeri. I disse opgørelser er der ikke medtaget plads til accession. Dvs. at kommende års tilvækst ikke er indregnet.

Danefæsagsbehandling

Tilgangen af danefæ er en ikke-styrbar faktor. Tidligere var det primært findernes held og opmærksomhed, der var udslagsgivende for, hvor mange stykker danefæ, der indkom årligt. I dag afhænger fundmængden i høj grad af den entusiasme og iver, der udvises af mange amatørarkæologer og metaldetektorbrugere.

I 2002 indgik på Nationalmuseet 416 sager med i alt 1530 genstande. Der henstår fra 2002 176 sager og fra tidligere år 254 sager. Den gennemsnitlige behandlingstid var i 2002 7,4 måneder.

Udlån og uddeponeringer

Nationalmuseet har i 2002 imødekommet 167 anmodninger om udlån eller uddeponeringer til såvel udenlandske som indenlandske museer og kulturinstitutioner.

Bidrag til ”Udredning om Kulturarven”

Nationalmuseet har i 2002 bidraget med oplysninger om museets samlinger og politik på samlingsområdet til brug for udredningen, som Folketingets Kulturudvalg har udbedt sig fra Kulturministeriet.

2. Indsamling

Nationalmuseet indsamler genstande og andre vidnesbyrd, der kan belyse kulturens udvikling fra dens oprindelse til vor tid. Nationalmuseet er kulturhistoriske hovedsamling for såvel det danske som det internationale område.

Senest er museets indsamlingspolitik defineret i 1993 og er løbende blevet justeret.

I bemærkninger til Museumslovens §11 udarbejdet i 2000, er indsamling defineret som følger:

"De genstande, der er erhvervet til samlingen, dvs. købt af museet, overdraget museet som gave eller erhvervet gennem indsamling eller udgravninger, udgør museets samling. Genstande, der indgår i samlingen, skal inventariseres, dvs. nummereres og registreres, hurtigst muligt efter modtagelse.

Genstande, der endnu ikke har været underkastet nummering og registrering, udgør en del af museets samling, når indlemmelse er besluttet, og genstandene befinder sig i museets varetægt. Genstande, der overvejes indlemmet i samlingen og som et led i denne proces befinder sig i museets varetægt, betragtes som deposita og registreres som andre deposita i overensstemmelse hermed.

Det gælder som en altovervejende hovedregel, at museerne kun erhverver værker og genstande med henblik på indlemmelse i samlingen. Hvor der imidlertid ved gave eller køb er tale om en samlet erhvervelse, der omfatter dels genstande, som museet ønsker at indlemme i samlingen, dels genstande, som ikke ønskes indlemmet, skal disse sidste ikke indgå i museet, men afhændes umiddelbart (ved salg eller gave mv.), således at der ikke er tale om udskillelse fra museets samling.

Genstande, der anvendes til undervisningsbrug eller demonstration, og som er erhvervet til dette formål, betragtes ikke som en del af samlingen. Tilsvarende gælder for demonstrationsmodeller.

Bestemmelserne i Museumslovens §11 og §14, stk. 1, nr. 10 hindrer ikke, at museet kan foretage undersøgelse af en genstand, selv om konsekvensen er, at man må foretage en ødelæggelse af den for at kunne foretage eksempelvis en kulstof 14- analyse.

I kraft af det almindelige over-/underordningsprincip er det anset for overflødigt at have en særskilt bestemmelse om, at kulturministeren kan udarbejde nærmere retningslinier for de statslige museers uddeponeringer (jf. den gældende lovs § 5 stk. 2) Ved uddeponeringer kan museerne stille krav til sikring efter konkret vurdering. Uddeponerede genstande eller værker indgår fortsat som en del af museets samlinger, og det er museets ansvar, at genstandene opbevares under sikringsmæssigt forsvarlige forhold".

Denne definition har Direktionen vedtaget skal være gældende for Nationalmuseet.

2.1 Status

Tilgangen af genstande til museets samlinger sker ad flere kanaler, og i det følgende gennemgås de hovedelementer, der indgår i såvel den almindelige indsamlingspraksis som i den vedtagne indsamlingspolitik.

Dansk arkæologi

En løbende tilvækst til samlingerne finder sted som følge af: nødudgravninger for Kulturarvsstyrelsen, ved selvvalgte forskningsudgravninger, ved bestemmelserne om aflevering af marine fund, ved arkæologiske udgravninger i og ved kirkerne, ved bygningsarkæologiske undersøgelser af kirkebygninger samt ved Danefælvgivningen.

For Nationalmuseet, ligesom for en række øvrige museer, er det en særlig forpligtelse gennem arkæologisk undersøgelse at sikre kildemateriale, som ellers vil blive tilintetgjort. Styrende for indsamling

og undersøgelser er den videnskabelige problemstilling, viden om undersøgelsesmulighederne samt den ødelæggelsestrussel, som et arkæologisk objekt kan være udsat for. Nationalmuseet arbejder derfor på at sikre fundsammenhænge, der kan give væsentlig information af videnskabelig betydning, gennem undersøgelse. Det sker både indirekte ved deltagelse i det koordinerende arbejde i Det Arkæologiske Råd, og direkte ved iværksættelse af enkeltundersøgelser eller større undersøgelsesprogrammer.

De senere års mange metalfund fra yngre jernalder, vikingetid og middelalder, der skyldes brugen af metaldetektorer, har betydet en væsentlig tilvækst til de danske samlinger – blandt andet gennem Museumslovens bestemmelse om Danefæ og har åbnet nye muligheder for lokalisering og undersøgelse af bebyggelser m.m.

Systematisk arkæologisk indsamling alene med det formål at øge antallet af genstande i samlingerne finder derimod stort set ikke sted.

Nyere Tid i Danmark

En række definerede kerneområder samt udstillingsvirksomheden er udgangspunktet for museets indsamling på nyere tids område. Det materiale, der indsamles på museet, er i høj grad orienteret mod enkeltpersoners levede liv, hvorfor det har en udpræget kvalitativ karakter. Herved adskiller det sig fra - og kompletterer - det statistiske materiale af mere kvantitativ karakter, som enten produceres af samfundsforskningen eller lagres i de offentlige arkiver.

I de senere år har dragt- og kropskultur, bygnings- og boligkultur, fritidskultur, produktions- og arbejdsliv, offentligt liv samt besættelsestidens historie fra 1940-45 været kerneområder i indsamlingen. Den største udfordring i denne forbindelse er den mobile tidsgrænse. Denne stadige forskydning af den øvre tidsgrænse for nyere tids kulturhistorie betyder, at man i princippet aldrig vil kunne standse indsamlingen, men altid må være ajour med udviklingen helt op til samtiden.

Tidligere forstod man ved nyere tid primært perioden frem til o. 1900, eller tiden før fabriksproduktion og massekultur gjorde alt "ensartet" og kulturhistorisk værdiløst. Den opfattelse er dog for længst forladt, men den har bevirket, at der er ret store huller i samlingerne fra dette århundrede. Huller som vil blive meget vanskelige at dække for visse perioders og fænomeners vedkommende. Derfor rettes indsamlingen nu mod industrisamfundets kulturarv i bred forstand.

Tidligere var målet den totale samling eller en så repræsentativ og landsdækkende samling som mulig. I dag er det største metodiske problem afgrænsning eller den rette udvælgelse: museet skal ikke have det hele, men det "rigtige". Undersøgelse og dokumentation er derfor en forudsætning for at kunne træffe de rigtige valg og dermed undgå overflødig indsamling. I modsætning til før lægges vægten nu på det, der er karakteristisk for tiden, d.v.s. enten det almindelige og typiske eller det stil- og modeprægede og mindre på det unikke og specielle. Det vigtigste er, at de ting, der indsamles, afspejler væsentlige fænomener i tiden.

Et nyt aspekt er f.eks., at genstandene tillægges forskellige betydninger. De kan være dele af en naturlig helhed, bruges faktuel eller symbolsk. Symbolladede genstande og spektakulære genstande vil især få betydning i udstillingssammenhæng.

Repræsentativitet

Museumsloven pålægger Nationalmuseet at "anlægge og opretholde repræsentative samlinger" for den danske kulturs vedkommende. Repræsentativiteten er et krav, der opfyldes i forskellig grad af de enkelte samlinger, afhængigt af samlingens emne og formål.

Den Kgl. Mønt- og Medallesamling er fuldstændig repræsentativ, hvad angår danske mønter, idet den besidder mindst ét eksemplar af alle møntpräg, der kendes fra Danmark. Danefæbestemmelserne og pligtafleveringerne sikrer, at Møntsamlingen også i fremtiden kan være repræsentativ.

På marinarkæologiens område, specielt hvad angår båd- og skibsfund fra oldtid og middelalder, stræbes der efter at opbygge en repræsentativ samling, som illustrerer udviklingen af fartøjer fra de ældste tider.

For arkæologiens vedkommende drejer repræsentativiteten sig ikke kun om genstandstyper, men også om typer af fund og fundsammenhænge. De arkæologiske samlinger er repræsentative, hvis fundene, de rummer, illustrerer den nuværende viden og de aktuelle arkæologiske og kulturhistoriske problemstillinger. Som følge af museumsvesenets udbygning i de sidste 25 år, hvor de fleste lokal- og specialmuseer er blevet styrket, og nye institutioner er kommet til, vil det næppe i fremtiden være realistisk - endsige hensigtsmæssigt - om Nationalmuseet stadig skulle være forpligtet til at anlægge repræsentative samlinger.

Specielt indenfor den nyeste tid, hvor genstandsmængden er så overvældende og samfundets forandringer så hastige, kan selv landets hovedmuseum ikke være i stand til at samle repræsentativt ind - i hver fald ikke, hvis man derved forstår, at museet skal besidde eksemplarer af samtlige væsentlige genstandstyper og variationer af disse. Men det er indlysende, at Nationalmuseet både for de ældre perioders vedkommende og for den nyeste tid skal bidrage til at opfylde repræsentativiteten på landsplan. Dette søges opnået gennem samarbejde og arbejdsdeling med de øvrige museer i kraft af en aktiv forskningsindsats, der kan være med til at bane nye veje.

Frem for at sprede ressourcerne ud over hele det kronologiske forløb og ud over hele kulturhistoriens mange facetter har museet valgt at koncentrere sine kræfter om udvalgte kerneområder.

På den baggrund deltager museet aktivt i de faglige koordinerende organer indenfor museumsvesenet.

De udenlandske samlinger

Hvor museet gennem den nuværende museumslov er pålagt at anlægge repræsentative danske samlinger, gælder noget sådan ikke for museets udenlandske samlinger: Etnografisk Samling, Europasamlingen og Antiksamlingen. Målet med indsamlingspolitikken i de udenlandske samlinger er gennem nyanskaffelser at søge at supplere samlingerne, hvor man i forvejen står stærkt, frem for at etablere repræsentative samlinger ved at dække områder, hvor der er store mangler i samlingen. Der indsamles fortrinsvis genstande som er typiske for den pågældende periode og region. Den aktive indsamling er i mange tilfælde del af et forskningsprojekt og ofte rettet mod senere formidlingsaktiviteter.

2.2 Aktiviteter i 2002

Omfanget af nyindførte genstandsnumre på Nationalmuseet i 2002 fremgår af nedenstående tabel 2.2.1.

Tabel 2.2.1

Indsamling	Danske samlinger	Udenlandske samlinger	2002 i alt	2001	2000	1999	1998
Nyindført Danefæ ¹	1530		1530	2.282	2.264	1.994	2.507
Øvrige nyindførte genstandsnumre.	1732	0	1732	10.320	2.729	9.514	3.252
I alt	3.262	0	3.262	12.602	4.993	11.508	5.759

¹ Der redegøres i kapitel 6 for status og aktiviteter vedrørende danefæbehandlingen.

I praksis er der en forskydning mellem det tidspunkt, hvor genstandene tilgår museet i forbindelse med en udgravningsaktivitet, som afleveret danefæ eller som erhvervelse i øvrigt og så det tidspunkt, hvor genstanden indføres på museet, d.v.s. tildeles et endeligt inventarnummer. Det betyder, at den årlige opgørelse af museets indsamling ikke er mål for hvor mange genstande, der i det enkelte år - rent fysisk - er tilgået museet, men viser i hvilket omfang det indsamlede materiale rent administrativt har fået status som en del af museets samling.

2.3 Planer for de kommende år

Samlingsudvalget anbefaler at indsamlingspolitikken for hele museet og for den enkelte indsamlede enhed drøftes med henblik på formulering af strategi og politik.

3. Genstandsregistrering , IT-området.

Indledning

I starten af 2002 var alt forberedt til at udvikle en ny generation af Nationalmuseets genstandsregistreringssystem GenReg. En beskrivelse af FællesGenReg – det nye systems arbejdstitel – havde været til høring på museet, en indstilling om igangsættelse af arbejdet besluttet af direktionen, og udviklingsarbejdet var så småt gået i gang med brainstorm og udkast til tilstandsdiagrammer osv.

Nedskæringer kom dog til at spænde ben for FællesGenReg. Planerne blev endeligt opgivet i marts 2002, og nye mindre ambitiøse mål blev herefter udarbejdet, dog sådan, at de er en delmængde af FællesGenReg-projektet.

3.1. Aktiviteter i 2002

Interne udviklingsprojekter:

- Samling og dokumentation af data i Etnografisk Samling, som overføres til fælles samlingsopdelte database, samt udvikling af en applikation til Etnografisk Samling der giver adgang til alle primære faciliteter, herunder accession. Arbejdet er påbegyndt i august 2002 og forventes afsluttet juni 2003.
- Udvikling af 2 udstillingssystemer til henholdsvis Mare Balticum udstillingen er åbnet i september d.å. og til Sejrens Triumf, der åbner til maj 2003
- Udvikling af et dokumentregistreringssystem til Frihedsmuseet.

Eksterne udviklingsprojekter

- Udarbejdelse af kravspecifikationer og projektledelse for bl.a. Naturvidenskabelige Undersøgelser (NNU).

Driftsoptimering:

- Omlægning af samlingernes GenRegdatabaser til SQL-Server. Arbejdet fortsætter i starten af 2003 med konvertering af placeringssystemet for Nyere Tid.

Datakvalitet:

- Korrekturprojekter og sammenlægning af data, herunder data fra Nydamudgravningen.

3.2. Planer for de kommende år:

Det er et langsigtet mål at alle samlingernes databaser i perioden frem til 2005 omlægges og dokumenteres mhp. at få samlet alle data i GenReg-komplekset i en fælles database, jf. det aktuelle arbejde der er påbegyndt med Etnografisk Samling.

I 2003 påbegyndes desuden et omfattende arbejde vedrørende udarbejdelse af en række fælles standarder for genstandsregistrering. Dette arbejde vil bevirke tilretninger i GenReg-systemet, ligesom en fælles standard for magasinstantdata og håndtering af genstande vil være fundamentet for udviklingen af et fælles placeringssystem.

4. Konservering

Nationalmuseets bevaringspolitik har i mange år haft som vision at museets genstande skal være umiddelbart tilgængelige for forskning og formidling. Der er i 2002 blevet sat spørgsmålstegn ved det mulige i dette mål. Det er med de nedskårne ressourcer til konserveringsarbejde på Nationalmuseet umuligt at forestille sig at målet vil kunne indfries. Museet overvejer derfor en ændret bevaringspolitik, der for eksempel vil kunne indeholde en tidsfrist hvor indenfor enhver genstand skal kunne gøres tilgængelig for forskning eller formidling. Arbejdet med fastlægning af museets bevaringspolitik vil fortsætte i 2003.

4.1 Status

I 1994 opgjorde museet samtlige samlingers konserveringsbehov i forhold til den opstillede bevaringspolitik. Denne opgørelse viser, hvor stor en konserveringsmæssig indsats, der skal til for at genstandene i museets samlinger er umiddelbart tilgængelige for - og kan håndteres ved - forskning og formidling. Totalopgørelsen viser, at en arbejdsindsats på 1.078.700 timer eller knap 800 konserveringsårsværk er påkrævet, for at bevaringsstandarden i museets samlinger lever op til den formulerede bevaringspolitik (umiddelbart tilgængeligt for forskning og formidling).

Efter denne konserveringsfagligt baserede opgørelse har konserveringsbehovet i 1997 været underkastet en kulturhistorisk prioritering, baseret på de enkelte samlingers konkrete betydning i forsknings- og formidlingssammenhæng inden for en rimelig planlægningshorisont. En genstand kan således udmærket være vel bevaret på magasin, men med den forudsætning, at dersom den skal udstilles, så skal der bruges konserveringstimer på at bringe den i en tilstand, der gør den "forståelig" for besøgende (f.eks. en genstand i flere stykker, der skal samles før genstandens funktion kan opfattes meningsfyldt af publikum). Denne opgørelse resulterede i en nedskrivning af konserveringsbehovet med ca. 1/3 til 719.635 timer, svarende til godt 500 årsværk.

De to opgørelse (1994 og 1997) er vist i skema 4.1.1.

For at illustrerer hvilke vurderinger der ligger til grund for en kulturhistorisk prioriteret nedskrivning af konserveringsbehovet, kan nedskrivninger af konserveringsbehovet som følge af den kulturhistorisk prioritering her nævnes:

- *I Nye Tids Samling* er konserveringsbehovet for eksempelvis samlingen af vogne, bygningsdele og inventar nedskrevet fra 27.848 timer til 11.000 timer. Denne nedskrivning skyldes at samlingen ikke umiddelbart står overfor udstilling eller forskning. Det vil således være uhensigtsmæssigt f.eks. at konservere bygningsdele til hele interiører, der ikke er planlagt opstillet.
- I *Marinarkæologisk Samling* var der i 1994-opgørelsen medregnet konservering af de nedgravede vådfundne vrage og skibsdele. Dette er ikke tilfældet i 1997-opgørelsen, hvor alene det, der ligger på magasiner, er medtaget. De nedgravede fund skønnes godt bevarede, men er selvfølgelig ikke tilgængelige for formidling.

Skema 4.1.1. Samlingernes konserveringsbehov

Samling	Konserverings-/bevaringsbehov og -indsats (antal timer)			
	1994-opgørelse ² (behov i.f.t. museets bevaringspolitik)	1997-opgørelse ³ (aktuel kulturhistorisk prioritering)	Nedskrivning af behovet fra 1994- til 1997-opgørelsen ⁴	Bevaringsindsatsen 1997-2002
Oldtidssamlingen	119.500	90.365	29.135	27.806
Middelaldersamlingen	131.600	122.361	9.239	11.153
Nyere Tids Samling	435.900	305.719	130.181	28.165
Frilandsmuseet	118.500	42.500	76.000	9.327
Frihedsmuseet	10.600	10.500	100	545
Møntsamlingen	19.800	4.780	15.020	8.482
Etnografisk Samling	139.750	127.450	12.300	19.290
Antiksamlingen	12.300	6.300	6.000	1.800
Marinarkæologisk Sam-	90.200	9.660	80.540	36.008
Naturvidenskab. Samling	200	0	200	98
I alt	1.078.350	719.635	358.715	142.672

Til sammenligning med den kulturhistorisk prioriterede nedskrivning af konserveringsbehovet er nettoresultatet af de konserveringsfaglige medarbejderes indsats (bevaringsindsatsen⁵) fordelt på museets samlinger opgjort for perioden 1997-2002. Den årlige bevaringsindsats andrager 16-18 årsværk (svarende til 106 åv. i 6 år) og er således kun en meget begrænset imødegåelse af det konstaterede konserveringsbehov. Det bemærkes desuden, at det ikke nødvendigvis er de samlinger der har det største konserveringsbehov, som i perioden har fået tildelt de fleste konserveringsressourcer. Dette hænger til dels sammen med, at der til accessioner og udstillinger skal anvendes konserveringsressourcer og at omfanget af disse aktiviteter ikke prioriteres med udgangspunkt i samlingernes samlede konserveringsbehov, men ofte ud fra andre hensyn (indkomne genstande, udstillingsprogram m.v)

² 1994-opgørelsen er en rent konserveringsfagligt baseret behovsopgørelse

³ 1997-opgørelsen er en kulturhistorisk prioritering af 1994-opgørelsen. Denne prioritering er baseret på en vurdering af de enkelte genstande eller genstandssamlingers aktualitet i forsknings- eller formidlingssammenhæng.

⁴ Forskellen imellem 1994- og 1997-opgørelsen fremkommer dels som resultat af en konserveringsindsats, dels som resultat af en beslutningsbaseret regulering af konserveringsbehovet jf. note 7. Det samlede konserveringsbehov er således under løbende revision.

⁵ Bevaringsindsatsen er nettoresultatet af de konserveringsfaglige medarbejderes indsats. Konserveringsarbejdet i forbindelse med udstillinger omfatter - udover egentlig konservering - også klargøring og opstilling af genstandene, hvilket ikke i sig selv forbedre disses bevaringsstilstand. Konserveringsarbejdet i forbindelse med udstillinger tæller derfor kun med 50% i opgørelsen over bevaringsindsatsen, mens konserveringsarbejdet ved accessioner og ved samlingerne i øvrigt tæller 100%

4.2 Aktiviteter i 2002

Museets konserveringsaktiviteter falder i to kategorier. Aktiviteter rette mod museets egne samlinger, samt ekstern konserverings- og konsulentvirksomhed - såkaldt antikvarisk konserveringsvirksomhed. Ressourcefordelingen til disse aktiviteter i 2002 og tidligere år samt budgettal for 2003 fremgår af nedenstående tabel. Tabellen viser de konserveringsfaglige medarbejderes timeforbrug. Laboratoriets og Sekretariatets medarbejdere er ikke medregnet. 2002-tallene er regnskabstal pr 31/10 fremskrevet til det skønnede forbrug for hele året:

Tabel 4.2.1

Intern og ekstern konserveringsvirksomhed (antal årsværk)					
	R	R	R	R	B
	1999	2000	2001	2002	2003
Nationalmuseets samlinger					
Nyindførte genstande (accessioner)	8,2	7,4	7,8	7,5	6,8
Udstillinger ^{a)}	8,8	7,5	10,5	6,4	7,4
Samlingerne i øvrigt ^{b)}	9,7	8,9	5,0	56	4,2
Samlingerne i alt	26,7	23,8	23,3	19,5	18,3
Ekstern virksomhed (antikvarisk arbejde)					
Kirkekonsulentarbejde	2,4	2,4	2,6	2,3	2,5
Tøjhusmuseet	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0
Indtægtsdækket konserveringsvirksomhed ^{c)}	23,3	31,6	25,3	20,8	20,1
Ekstern virksomhed i alt	26,6	34,9	28,9	24,1	23,6
Intern og ekstern konserveringsvirksomhed i alt	53,3	58,7	52,2	43,5	41,9

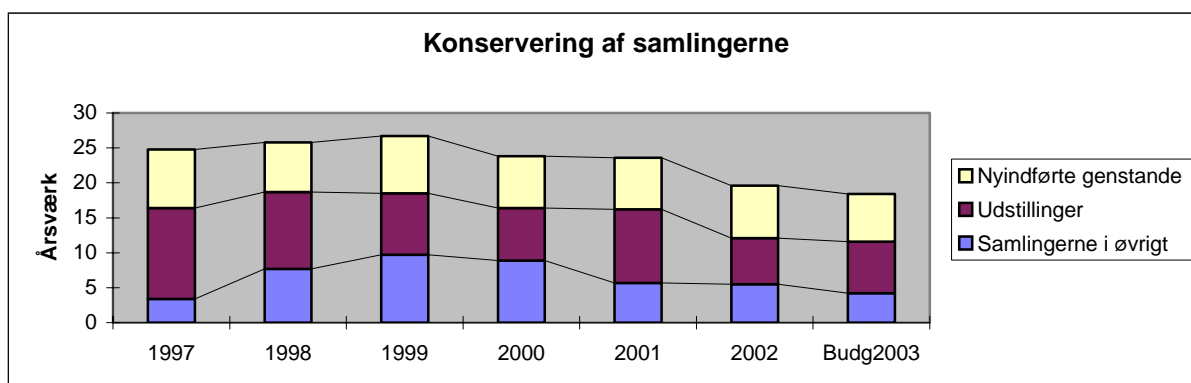
^{a)} Heraf er anvendt 1 årsværk på monteringsarbejde i udstillingerne i hvert af årene 1998, 0,8 år i 1999, 1 år i 2000, 2001 samt 2002. ^{b)} Heraf er følgende ressourcer anvendt på magasinarbejder (forebyggende konservering) 1998: 1 år. - 1999: 3,1 år, 2000: 2,4 år, 2001: 1,2 år samt 2002 1,2 år ^{c)} Under indtægtsdækket virksomhed er i 2002 medregnet 1,5 år brugt på arbejder med Nationalmuseets genstande i udlån mv, ofte kurer- og monteringsarbejder. I 2003 budgetteres med 0,8 år til disse formål.

Konservering af museets samlinger

Museets indsats for konservering af samlinger påvirkes af en række andre aktiviteter på museet. Udstillingsvirksomheden samt indsamling og erhvervelser af genstande udløser løbende et konserveringsbehov, som ikke nødvendigvis falder sammen med hvilke genstande og samlinger, der har det største konserveringsbehov. Museet tilstræbte i de foregående år en forøgelse af konserveringsindsatsen overfor bl.a. de magasinerede dele af samlingerne mod en mere begrænset anvendelse af konserveringsressourcer til udstillingerne. Denne strategi lykkedes i 1998 og -99 idet konserveringsindsatsen vedr. museets samlinger blev mere end fordoblet fra 1996 til 1999, mens ressourceforbruget på udstillingerne er reduceret med 40% i samme periode. I 2000 og 2001 har der været stort behov for arbejder på genstande for Nationalmuseets store permanente udstilling "Danmarkshistorier" om de sidste 450 års Danmarkshistorie, der åbnede i december 2001. Dette set sammen med ned interne neskæring af Bevaringsafdelingen i 1999-2002 har gjort at er det heller ikke i 2002 lykkedes at levere de ønskede øgede ressourcer til de af museets genstande, der har størst konserveringsbehov. Med den nedskårne arbejdsstyrke vil denne politik ikke kunne gennemføres. Herefter vil primært udstillingsvirksomhed og accessioner være udslagsgivende for hvilke genstande, der kan tilføres konserveringsressourcer. Hvilke arbejdsopgaver, der i 2002 er udført af Bevaringsafdelingen for genstande fra museets samlinger kan ses i bilag B.

Udviklingen fremgår af figur 4.2.2 herunder.

Figur 4.2.2

Udover til konservering bruges der konserveringsressourcer til håndtering af genstandene dels til monteringsarbejder ved nyopstillinger af samlinger (1 årsværk) dels til konserveringsfaglig bistand ved flytteopgaver i museets magasiner (1,3 årsværk) begge poster medtaget under "Samlingerne i øvrigt". Endvidere tilgår der i et vist omfang udefra-kommende midler til konservering af museets samlinger (i.f.m. §26 og §28 arbejder eller i.f.m. udlån og udstillingsarbejde).

Præventiv konservering

Skadedyrsbekæmpelse

Museets udstillinger, magasiner, kontorer mm. blev systematisk inspiceret for skadevoldende insekter to gange i 2002 af Bevaringsafdelingen i samarbejde med afdelingernes kontaktpersoner, som også løbende førte tilsyn. Efter den første inspektion i februar 2002 udarbejdedes statusrapport til Direktionen samt forslag til husreglement, som dog ikke endnu er blevet indarbejdet på museets afdelinger. Som følge af at et stadigt større areal var inficeret med især brun pelsklanner, blev der bl.a. iværksat hyppigere rengøring (Børnenes Museum, fotoatelieret, butikken m.fl.). En del af den eskimoiske skatkammerudstilling, som var inficeret, blev nedtaget, frysebehandlet, rensat og genopsat, efter at montererne var blevet rengjort og behandlet med diatomé-jord. Børnenes Museum genåbnede i juli efter omfattende rengøring, fugning af alle sprækker og behandling af hulrum med diatomé-jord. Efter at Direktionen i sommeren 2002 bevilligede kr. 200.000,- til skadedyrsbekæmpende foranstaltninger, blev der i efteråret påbegyndt sanering af de kontorarealer, der hidtil har været hårdest ramt: Møntsamlingen, Etnografisk Samling med bibliotek og SILA. Der blev opsat insektnet for de vinduer, der åbnes i udstillingerne i Prinsens Palæ.

Ved en anden inspektion i oktober/november 2002 sås, at skadedyrene i Prinsens Palæ findes i flere og flere magasiner og kontorarealer, men der fandtes ingen skadedyr i udstillingerne. I Brede/Ørholm sås ikke skadedyr i magasinerne.

Databasen til registrering af skadedyrene forventes færdig december 2002, hvorefter det vil være muligt at følge skadedyrenes udbredelse nøje. Der forberedes udsendelse af ny statusrapport i februar 2003, med afrapportering af bevilling.

Overordnet Klimaarbejde

Bevaringsafdelingens laboratorium har igennem 2002 udført en række opgaver for museets samlinger, med præventivt bevarende sigte.

Overordnet modtager laboratoriet hver måned klimadata fra alle målesteder tilsluttet museets CTS-anlæg (udstillinger og magasiner). Disse målinger gennemses, og uregelmæssigheder efterforskes. Herudover har laboratoriets medarbejdere været involveret i en række enkeltopgaver året igennem:

Udstillinger og magasiner, Prinsens Palais

I begyndelsen af 2002 deltog BA-lab. i evalueringsrunderne af "Danmarkshistorier", og har specielt kommenteret klimatekniske emner, herunder lysniveauer.

Der har løbende været mindre enkeltsager i forbindelse med Danmarkshistorieudstillingen, eksempelvis klimamåling i montre med posttaske (anmodning fra Jytte Harboe, DA), og diverse små-rettelser af lys sætning etc. Der er ikke skrevet notat til disse småsager, og posttaske-målingen pågår stadig.

Efter sommerferien har BA-lab. deltaget i en gennemgang af Danmarkshistorieudstillingen, for at finde egnede måder til at nedbringe de høje temperaturer i lokalerne. Bl.a. blev en del vinduer udpeget til at måtte åbnes, med foran-monteret insektnet. Sammen med Teknisk Drift vil klimaproblemerne blive gennemgået mere detaljeret i den nærmeste fremtid.

Der har i løbet af 2002 været en række mindre sager, hvor detaljer i udstillinger eller på magasiner er blevet vurderet, eksempelvis: Vurdering af sollys-indfald på Egtvedpigen, Forslag til nye tætningslister til Oldtidssamlingens montere, Forslag til materialer til kasseunderlag i Røddingmagasinet. Disse sager pågår stadig.

I kældermagasinerne under Prinsens Palais er laboratoriet sommer 2002 blevet bedt om at vurdere klimaet i "stenkælderen". Målinger pågår indtil sommer 2003.

I Møntsamlingens boks har BA-lab siden 1999 været involveret i en vurdering og forsøgsvis regulering af indeklimaets effekt på de opbevarede mønter. Dette er afsluttet i 2000 ("Klimareguleringsforsøg i Mønt- og Medaljesamlingens boks", notat 05.12.2000). Efterfølgende er der løbende registreret temperatur og relativ luftfugtighed, dette er afsluttet sommer 2002, da der nu haves over et års uafbrudt klimadata, hvilket skønnes at være repræsentativt for at kunne beskrive klimaet generelt. Pt. pågår en måling af boksluftens korrosionsevne, dette ventes afsluttes ca. januar 2003, hvorefter et afsluttende notat vil blive udarbejdet.

I forbindelse med skiftende udstillinger er der udført følgende klimarådgivning:

- Færø-genstande: Måling aflysniveauer
- En drage fra Bornholm: Måling af relativ fugtighed og temperatur i montre og forhal
- Mare Balticum: Måling aflysniveauer

Klimaarbejde i udstillingerne, Brede:

I 2002 har Brede Hovedbygning været inspiceret i 2 omgange. Første gang lige efter nytår, hvor der havde været en damp skade fra varmeanlægget. Dette førte til en generel vurdering af indeklimaovervågningen på museet ("Klimaovervågning i Nationalmuseets samlinger, notat", 30.01.02)

Anden gang var i løbet af foråret, hvor det var blevet observeret at der kom sodpartikler ud af ventilationsristene i stueetagen. Her blev efterfølgende monteret et filter på risten af Teknisk Drift, Brede.

Klimaarbejde vedr. Frilandsmuseet:

BA-lab er blevet anmodet om at vurdere det forventede indeklima i Fjellerup Østergård (Rikke Ruhe, Frilandsmuseet). Dette arbejde pågår.

Klimaarbejde vedr. andre udstillingsbygninger, udlån, etc.:

I Klunkelejligheden, som er et af de sidste områder der ikke er tilkoblet museets interne CTS-overvågning, registreres indeklimaet stadig med mekaniske thermohygrografer. Disse tilses og kalibreres ca. hvert halve år på BA. Den daglige drift af thermohygrograferne udføres af DA .

En undersøgelse af Kommandørgårdens indeklime har fundet sted siden sommeren 2001. Der er udført herunder udført klimamålinger i kælder og stueetage, og analyse af saltudblomstringer fra murværket. Dette er sammenfattet i rapporten ” Rapport vedrørende fugtforholdene på Kommandørgården, Rømø”, september 2002, hvori det bl.a. tilrådes at ophøre med at bruge kælderetagen til opbevaring af museumsgenstande.

Antikvarisk konserveringsarbejde

Museet anvender også ressourcer til ekstern konserverings- og konsulentvirksomhed - såkaldt antikvarisk konserveringsvirksomhed. Dette ressourceforbrug fordelte sig i 2002 med 2,3 konserveringsårsværk til kirkekonsulentarbejdet, samt 1 årsværk til tjenstlige konserveringsopgaver for Tøjhusmuseet. Museets indtægtsdækkede konserveringsvirksomhed omfattede 20,8 konserveringsårsværk i 2002. I 2002 havde Bevaringsafdelingens indtægtsdækkede virksomhed en omsætning på 12,6 mio. kr., hvilket er 4 mio. kr. mindre end i 2001.

Kvalitetsmåling af konserveringsarbejdet.

I løbet af 2001 påbegyndte Nationalmuseet, som et resultatmål for Bevaringsafdelingen, et udredningsarbejde, der skal foreslå en måling af bevaringsarbejdets effekt på samlingerne. Dette betyder at der skal ske en form for kvalitetsmåling af arbejdet, i stedet for som i denne rapport udelukkende at foretage en vurdering af det tidsforbrug, der er anvendt på de forskellige genstandsgrupper. Arbejdet med indførelse af kvalitetsmåling for Bevaringsafdelingen har foreløbig resulteret i en vedtagelse om indførelse af Excellencemodellen. Dette er vedtaget for hele museet. Der er stadig behov for en afklaring af hvorledes kvalitetsløft for den enkelte genstand kan måles i forbindelse med konserveringsindgreb.

4.3 Planer for de kommende år

Museet overvejer en ændret bevaringspolitik, der for eksempel vil kunne indeholde en tidsfrist hvor indenfor enhver genstand skal kunne gøres tilgængelig for forskning eller formidling. Arbejdet med fastlægning af museets bevaringspolitik vil fortsætte i 2003.

Det tidligere omtalte arbejde med indførelse af kvalitetsmåling af konserveringsarbejdet på Bevaringsafdelingen fortsætter i 2003.

Bevaringsafdelingen begyndte i efteråret 2001 en analyse af egen organisation for at undersøge om denne er den optimale til opgavevaretagelsen. Arbejdet har blandt andre input ligget til grund for en organisationsændring, der indføres 1 januar 2003. Bevaringsafdelingen vil efter den nye struktur få fire sektioner:

Arkæologi, der vil rumme de tidligere sektioner Metalsektionen og Sektionen for Organiske Materialer

Bygning og Inventar, der vil rumme de tidligere sektioner Møbelsektionen, Papir, Tekstil og Lædersektionen, Malerisektionen og Kalkmalerisektionen.

Laboratorium, der rummer Laboratoriet og fotokonservering.

Magasin og Logistik, der vil rumme det tidligere Magasinsekretariat samt Ind- og Udlånsfunktionen på Nationalmuseet.

Konservering: Aktiviteter i 2002 (forbrug af konserveringstimer)							
Samling	Accessioner ⁶		Udstillinger ⁷		Samlingerne i øvrigt ⁸	Konserveringstimer ⁹	Bevaringsindsats i 2001 ¹⁰
	Danefæ	Øvrige	Basisudstil-	Særudstillinger			
Oldtidssamlingen	1052	1418		1251	2304	6025	5400
Middelaldersamlingen	430	54	14	2054	308	2860	1826
Nyere Tids Samling		323	1105	8	1852	3288	2732
Frilandsmuseet			2524		688	3212	1950
Frihedsmuseet					111	111	111
Møntsamlingen	1505					1505	0505
Etnografisk Samling			311	314	2065	2690	2377
Antiksamlingen			1091		51	1142	596
Marinarkæologisk Samling		5545			129	5674	5674
Naturvidenskabelig Samling					82	82	82
Timer i alt	2987	7340	5045	3627	7590	26589	22253
Konserveringssårsværk	7,5		6,3		5,5	19,3	16,1

⁶ Konservering af genstande der tilføres museet ved ny erhvervelser, indlevering af danefæ og udgravningsvirksomhed

⁷ Under udstillinger er opført timer forbrugt i forbindelse med konservering, klargøring og opstilling af genstande i nye eller nyopstillede udstillinger. Basisudstillinger oprettholdes som regel mere end 6 mdr., særudstillinger mindre end 6 mdr.

⁸ Konservering af genstande fra museets magasiner som led i museets bevaringsplan

⁹ Arbejdsindsats - time for time - leveret af det konserveringssaglige personale

¹⁰ Bevaringsindsatsen er nettoresultatet af de konserveringssaglige medarbejders indsats. Konserveringssarbejdet i forbindelse med udstillinger omfatter - udover egentlig konservering - også klargøring og opstilling af genstandene, hvilket ikke i sig selv forbedrer disses bevaringsstilstand. Konserveringssarbejdet i forbindelse med udstillinger tæller derfor kun med 50% i opgørelsen over bevaringsindsatsen, mens konserveringssarbejdet ved accessioner og ved samlingerne i øvrigt tæller 100%

5. Magasinering

Den fysiske opretholdelse og brug af museets samlinger og genstande forudsætter en forsvarlig og hensigtsmæssig magasinering. Genstandene skal opbevares under de rette klima- og sikringsforhold og under pladsforhold, der gør dem umiddelbart tilgængelige. Nationalmuseet arbejder løbende med forbedring og udvikling af museets magasinforhold.

5.1 Status

Nationalmuseets magasiner findes i Prinsens Palais, Frihedsmuseet i København, Frilandsmuseet, Virumgaard, Brede og Ørholm nord for København. Derudover har museet lejet ca. 500m² magasin i Hvalsø.

Magasinsekretariatet har i år 2002 lavet en ny og revideret opgørelse over Nationalmuseets samlede magasinarealer. Museet har 264 lokaler, der er registreret som magasiner.¹¹

Undtaget er magasin i Roskilde på Havnevej, der er opsagt pr. 1. maj år 2003 samt lejemaal i Herringløse, der henholdsvis er magasin og depot for teknisk udstyr og hvis fremtidige leje pt. ikke er afklaret.

I rapporten er der redegjort for hvor geografisk museets magasiner er placeret, og i hvilke bygninger og etage der er magasiner. Der er lavet en oversigt over hvordan magasinerne fordeler sig geografisk med hensyn til brutto- og netto kvadratmeter. Derudover er der redegjort for kvaliteten af de enkelte magasiner på de geografiske steder.

Der er set på museets samlede merbehov for magasinareal, der kan afhjælpes ved renovering af eksisterende bygninger/ rum samt forslag til nybygning af magasiner inden for museets egne arealer. Der er lavet en oversigt over hvad det vil koste (prisindeks jan. 2002) at renoverer eksisterende bygninger der bruges til magasinformål og for udbygning af magasinarealet med nybygninger.

Figur 5.1.1 Konklusion vedr. brutto/nettokvadratmeter magasinareal

Geografisk placering af magasin	Brutto kvadratmeter	Netto kvadratmeter magasin	Magasinareal / Bruttoareal (udnyttelsesgrad)
Ørholm	8.299	6.334	76
Brede	11.420	7.940	70
Frihedsmuseet	108	108	100
Prinsens Palais	2.207	2.207	100
Frilandsmuseet/ Virumgaard	4.639	4.639	100
Ny Mølle	286	286	100
Hvalsø	500	500	100
I alt	27.459	22.014	80

Februar 2002

I Prinsens Palais er sikkerhedsboks og Sikringsmagasin medtaget i de samlede nettokvadratmeter magasin

Forskellen mellem brutto og nettokvadratmeter magasinareal kommer bl.a. af, at der er opbygget en sikkerheds og klimavæg, så magasinet ligger som en "kærne" i magasinarealet i Brede og Ørholm. Hjælpefunktioner som studierum, karantænerum, fotorum, depotrum mm. er ikke medtaget i netto kvadratmeter magasinareal.

De Danske Kongers kronologiske samlinger på Rosenborg, disponerer over 200 netto m², renoveret magasin i Brede fra år 2000.

¹¹ Der henvises til "Opgørelse og konklusion vedr. museets magasiner ved Magasinsekretariatet" af 15.3.2002.

Figur 5.1.2 Opgørelse og konklusion vedr. de samlede nettokvadratmeter i museets 264 magasiner. Februar 2002

Geografisk placering	Meget velegnet	Velegnet	Kan Bruges	Uegnet til magasin	Samlede Netto m ²
Ørholm	3.739	1.215	558	822	6.334
Brede	4.946	629	871	1.494	7.940
Frihedsmuseet		108			108
Prinsens Palais	73	335	484	1.315	2.207
Frilandsmuseet/ Virumgaard		600		4.039	4.639
Ny Mølle				286	286
Hvalsø				500	500
I alt	8.758	2.887	1.913	8.456	22.014
Procent	40	13	9	38	

I Prinsens Palais er sikkerhedsboks og Sikringsmagasin medtaget i de samlede nettokvadratmeter magasin

Magasinerne på Frihedsmuseet, Prinsens Palais, Virumgaard, Nymølle og Hvalsø er det ikke muligt at opgøre brutto kvadratmeter og derfor er disse magasin kvadratmeter opgivet som nettokvadratmeter.

Vurderingen af de enkelte magasiner er foretaget af Magasinsekretariatet. Vurderingen er sammenholdt med de tilbagemeldinger Bevaringsafdelingen har givet vedr. magasin gennemgang for skadedyrsangreb.

Museet har ca. 8.500 kvadratmeter magasiner, der er i en sådan standard, at de er foreslået kasseret til magasinformål og for andre magasiner er en renovering nødvendig, hvis de fremover skal bruges til magasiner.

Museets overordnede planer om at forbedre samlingernes opbevaringsvilkår, er bl.a. ved at flytte en række af museets magasiner fra utidssvarende forhold i Prinsens Palais, til tidssvarende magasinforhold i Brede og Ørholm.

Museets ombyggede magasiner i Brede og Ørholm er tilsluttet et centralt klimastyringsanlæg.

Museets istandsatte magasiner, i Brede og Ørholm, har basisklima, med en temperatur på 10-25 °C og en fugtighed på 45-55% RF (relativ luftfugtighed).

I Brede findes både renoverede og ikke renoverede magasiner. Der er gode nyrenoverede magasiner i bygning 6, 8, 9 og 10. Anden etape af bygning 6 stod klar med udgangen af maj måned år 2000. Renoveringen af tredje etape af bygning 6, er endnu ikke fastlagt.

I Brede er der magasiner med basis klima, med en temperatur på 10-25 °C og en fugtighed på 45-55% RF (relativ luftfugtighed). Derudover er der magasiner med specialklima. Der er et magasin med en meget lav relativ fugtighed. Et magasin med en høj relativ luftfugtighed. Et hvor temperaturen ikke overstiger 12 °C.

I Ørholm, har museet indrettet velfungerende og tidssvarende magasiner for bl.a. store og tunge genstande. Adgangsforholdene og klimastyringen er i disse magasiner optimale. I Ørholm er der også magasiner, hvor der ikke pt. er mulighed for nogen form for styring af klima og hvor en renovering af magasinerne er nødvendig.

På grund af manglende magasinplads, er etableret midlertidige magasiner i telt og container, hvor blandt andet stengenstande, fra tidligere magasin i Esrum kloster, er blevet opbevaret siden 1996. Yderligere 2 containere er kommet til i 1998.

Frilandsmuseets magasiner, er generelt i en meget dårlig stand eller indrettet i rum, der ikke egner sig til magasiner. I magasinrapporten af 2002 kategoriseres Frilandsmuseets magasiner under uegnede til magasiner.

På Virumgaard's jorde (Kongevejen overfor Frilandsmuseet) er der bygget en magasinhal på 300 m² der stod færdig i år 2000. Magasinhallen er en videre udbygning af de 2 haller, der er opført til Frilandsmuseets bygningstømmer. Magasinhallen er ikke klimastyret og skal i første omgang bruges midlertidigt til museumsgenstande, der var magasineret på Kongelige Grønlandske Handel (pakhus på Christianshavn), og til stengenstande der var placeret udendørs i Ørholm.

Dele af de genstande der kom fra Kongelige Grønlandske Handel, er imidlertid blevet overført til 2. stk. 40 fods containere hvor i der er etableret affugter. I 2002 er der yderligere opstillet 2. stk. 40 fods containere opstillet til genstande der var færdigkonserveret fra trækonserveringen i Brede.

5.2 Aktiviteter i 2002

- Fremtagning af museumsgenstande til udstillinger, udlån eller til brug i studierum mm.
- Transport og pakning af museumsgenstande
- Tilbageførsel af museumsgenstande til magasiner
- Magasinindretning pleje og rengøring af magasiner
- Frysedesinfektion af museumsgenstande
- Systematisk tilsyn /eftersyn i magasiner
- Tilsyn med magasiner i Hvalsø mm. samt administration af boks og sikringsmagasin i Prinsens Palads samt boks i Brede.

Eksempler på arbejdsopgaver udført på magasinsekretariatet:

- *Klargøring af magasiner til pladsregistrering.*

Der er klargjort til pladsregistrering, den fysiske del, der dækker adresser på magasinindgange og på magasininventar i 90 % af de ny renoverede magasiner i Brede og Ørholm.

Magasinsekretariatet har tidligere indlagt data for de nyrenoverede magasiner i Brede, bygning 8,9 og 10. men mangler at indlægge data for de renoverede magasiner i bygning 6 samt de renoverede magasiner i Ørholm.

- *Sikkerhedsfotografering.*

Arbejdet udføres i et samarbejde mellem Dokumentationsgruppen og Magasinsekretariatet. Magasinsekretariatet fremtager og på pladssætter museumsgenstande i forbindelse med sikkerhedsfotografering i Brede. Der er sikkerhedsfotograferet museumsgenstande fra Nyere Tids Samling og Etnografisk Samling i årets første 3 kvartaler. Arbejdet er midlertidigt indstillet.

- *Danske Afdeling, NMU*

Der er opstillet 2. stk. 40 fods containere med affugtningsanlæg, til supplement, til de to tidligere opstillet containere i 2001 på Virumgaard, til genstande der er konserveret.

- *Danske Afdeling, Oldtidssamlingen*

I Prinsens Palais er der nedpakket og flyttet Jernaldergenstande fra Dankirke til Ørholm.

I Ørholm er Jernaldergenstande fra Dankirk (boplads) og Vestervig (boplads) udpakket.

I Brede er udpakket /ompakket div. genstande fra Vimose – skjoldbrædder, spydstager + div. fragmenter.

- *Danske Afdeling, Middelalderen*

I Prinsens Palais er nedpakket af div. "glasgenstande" fra magasin. Genstandene er transporteret til Brede og placeret i midlertidigt magasin.

- *Danske Afdeling, Frilandsmuseet*

Der er fremtaget, transporteret og frysedesinficeret genstande til Fjellerup Østergaard og Stadager brugs samt genstande til tømmerværksted fra Borre, der skal indgå i Andelsbyen.

- *Danske Afdeling, Nyere Tids Samling*

Fremtagning af genstande fra Færøerne, til studiebrug og fotografering i forbindelse med overføring af færøgenstande til Færøerne og udstilling i Prinsens Palais.

I Brede og Ørholm er der arbejdet med tilbageføring af de genstande, der var fremtaget til "Danmarks-historier" og som ikke blev anvendt i Prinsens Palads.

Der er foretaget omrokeringer af flere genstandsgrupper i magasiner i Brede og Ørholm, for at sammenføre genstandsgrupper og for at klargøre genstandsgrupper til pladsregistrering.

- Håndværk og Industri i Ørholm (ca.45.000 genstande) er midlertidig stoppet. Udpakningen forventes fortsat i år 2003, når der er kommet en klarhed over de gulyproblemer der ikke er afklaret pt. Der mangler desuden at blive påført manilamærker for genstandsgruppen.

- *Udenlandske Afdeling, Etnografisk Samling*

Der pågår rokering af genstande for at klargøre til pladsregistrering. Arbejdet forventes fortsat i år 2003.

Udpakning af genstandsgrupper fra de forskellige geografiske regioner.

- *Bekæmpelse af insektskadedyr på museet.*

Der har i år 2002 været udført mange frysedesinficeringer af genstande, der kom fra museets udstillingsarealer i Prinsens Palads.

- *Udstillinger.*

Magasinsekretariatet deltager ved transporter af museumsgenstande til museets udstillinger. Derudover deltager enhedens medarbejdere ved opstilling og nedtagning af udstillinger.

- *Brugerundersøgelse.*

I 2001 lavede Magasinsekretariatet en brugerundersøgelse vedr. transport af museumsgenstande mellem museets forskellige geografiske steder. Det skulle afdækkes hvordan brugerne var tilfreds med transporten med museumsgenstande udført af Magasinsekretariatet. I 2002 har Magasinsekretariatet lavet en brugerundersøgelse vedr. brug af studierum i Brede og Ørholm. Der er spurgt brugerne fra de forskellige genstandshavende enheder, der har brugt studierummene inden for de seneste år samt forskere der kommer udefra. Undersøgelsen skulle afdække om de forhold forskerne fik ved arbejdet i studierummene var tilfredsstillende eller om der var ønsker om ændringer, ligesom der blev spurgt om der var tekniske hjælpemidler der var ønskelige og som ikke fandtes i studierummene. Brugerundersøgelserne er en del af det styringsværktøj, som kan være med til at kvalitetssikre forskellige arbejdsprocesser. Næste år vil der ligeledes blive udført en brugerundersøgelse, men det er ikke fastlagt endnu inden for hvilken funktion den skal foretages.

5.3 Planer for de kommende år.

- Udarbejde en prioriteret plan, for renovering og nybygning af magasiner med udgangspunkt i opgørelse af museets magasinarealer.
- Omprioritering af placering af genstande i magasiner.
- Bekæmpelse /forebyggelse af skadedyr i museumsmagasiner med systematisk afrapportering.
- Udarbejdelse af strategi vedr. pleje og rengøring af magasiner og magasinarealer.
- Fælles standard for magasininstamdata.

Stamdata indeholder den geografiske adresse, pladsregistrering på inventar i magasiner og i de udstillinger der indeholder "magasiner". Derudover vil disse data også fremover bruges i udstillingsarealerne, så der er adresse på alle museets placeringer af genstande

- Indatering af data i Mag.Reg.
- Indføring af pladsregistreringssystem Plads.Reg.
- Mærkning af alle museumsgenstande i magasin med manilamærke i de renoverede magasiner.
- Magasinsekretariatet skal i samarbejde med dokumentationsgruppen udarbejde en plan for hvordan og hvornår museet kan indføre strekkodesystem til manilamærker, der er påført museumsnummer, til brug for identifikation af museumsgenstande.
- Fælles standard for håndtering af pladsregistrering. Afdækning af de nuværende arbejdsprocedurer. Udarbejdelse af fælles retningslinier for anvendelsen af Plads.Reg.
- Nedpakningen af museumsgenstande fra Oldtiden i Prinsens Palais, vil fortsættes i år 2003.
- Udpakning af genstande fra Prinsens Palais til Ørholm.
- Der er ønske om at tekstilmagasin fra bronzealderbox i Prinsens Palais, flyttes til klimastyret magasin i Brede.
- Samlingen af Håndværk og Industri fra Nyere Tid, der er indført, skal udpakkes og sammenføres.
- Etnografisk samling i Brede: Fortsættelse af udpakningen og sammenføring af genstande.
- Etnografisk Samlings container i Bunker hjemtages til Brede og ompakkes.
- Stengenstande fra Middelalderen, der i dag er placeret i telt i Ørholm, flyttes til andet magasin.

6. Danefæsagsbehandlingen 2002

Genstande fra fortiden, herunder mønter, der er fundet i Danmark, og hvortil ingen kan godtgøre sin ret som ejer, er danefæ, såfremt de er forarbejdet af værdifuldt materiale eller har særlig kulturhistorisk værdi. Nationalmuseet modtager danefæ fra hele landet til accessionsring, vurdering og udbetaling af godtgørelse til finderens.

Tilgangen af danefæ er en ikke-styrbar faktor. Tidligere var det primært findernes held og opmærksomhed, der var udslagsgivende for, hvor mange stykker danefæ, der indkom årligt. I dag afhænger fundmængden i høj grad af den entusiasme og iver, der udvises af mange amatørarkæologer og metaldetektorbrugere, samt af den takt, hvori lokalmuseerne afleverer fund. Aktiviteten har ført til opdagelse og undersøgelse af nye fundpladser, heraf adskillige inden for det vestsjællandske område, hvor det arkæologiske ansvar i første halvdel af 2002 er varetaget af Nationalmuseet.

6.1 Sagsbehandlingen af Danefæ

Behandlingen af danefæ varetages af tre enheder på Nationalmuseet: Danmarks Oldtid, Danmarks Middelalder og Renæssance samt Den kongelige Mønt- og Medaillesamling. Behandlingsproceduren i de tre enheder varierer i detaljer, men omfatter i grundtræk følgende:

- modtagelse af danefæ fra privatperson eller et lokalmuseum, herunder oprettelse af journalsag/tilføjelse til eksisterende journalsag;
- accessionsring af danefæ, herunder tildeling af inventarnummer;
- vurdering af danefæ og accept af vurderingen hos Nationalmuseets direktør;
- anvisning af danefædusør og udarbejdelse af svarbrev med beskrivelse af genstandene til finderens;
- returnering af de genstande, der ikke indgår som danefæ, til lokalmuseet.

Sagsbehandlingstiden er defineret som perioden mellem modtagelsen af danefæ på Nationalmuseet (hos den behandlende enhed) og afsendelsen af svarbrev herfra til finderens (inkl. anvisning af dusør). Når dette er gennemført, indgår danefæfundene i Nationalmuseets samlinger, og de indføres (med detaljeret beskrivelse og klassifikation), fotograferes, uddeponeeres/udlånes m.v. På Mønt- og Medaillesamlingen sker indføringen dog som led i accessionsringen af mønterne.

6.2 Status og aktiviteter i 2002

	Danmarks oldtid	Middelalder/Renæssance	Mønt- og Medaillesamlingen	I alt 2002	2001	2000	1999	1998	1997
Behandlede danefæsager	126	142	148	416	480	310	505	308	404
Antal danefægenstande	365	272	893	1530	2282	2264	1954	2507	2650
Udestående sager fra år 2002	56	11	100	167	211	220	117	106	18
Udestående sager fra tidligere år	119	0	135	254	194	179	93	150	171
Gnsn. behandlingstid	11,2	3,5	7,5	7,4	7½	6½	4	4	5½

Nedenfor følger en kort redegørelse for arbejdet i de enkelte faglige enheder.

Danmarks Oldtid:

I 2002 er der behandlet (anvist) 126 sager vedr. danefæ fra 93 gamle og nye lokaliteter, omfattende 365 genstande (inkl. enkelte genstande behandlet i Middelaldersamlingen). Den gennemsnitlige ekspeditionstid for danefæ var 11,2 mdr. Godt 17% af sagerne er behandlet inden for 3 måneder fra modtagelsen. Årsagerne til den længere behandlingstid skal søges i: 1) Samlet modtagelse af store mængder danefæ fra enkelte museer (Bornholms Museum, Aalborg Historiske Museum), 2) manglende oplysninger om det modtagne og 3) at de til rådighed værende personaleressourcer ikke står i forhold til mængden af indkomne sager.

Ved udgangen af 2002 reterer danefæbehandling af 14 sager (Aalborg Historiske Museum) indkommet i 1999, 28 sager indkommet i 2000 (Bornholms Museum og Aalborg Historiske Museum), 77 sager indkommet i 2001 (Aalborg Historiske Museum, Bornholms Museum m.fl.) og 56 sager indkommet i 2002 (Aalborg Historiske Museum, Bornholms Museum, Odense Bys Museer m.fl.). Sager med lange behandlingstider hidrører således primært fra de store indsendelser fra Bornholm og Nordjylland.

Danmarks Middelalder og Renæssance:

I 2002 er nyregistreret i alt 332 genstande og genstandsgrupper (herunder 3 hovednumre med 51 særnumre), foruden 585 særnumre under 3 hovednumre oprettet i 1991. Heraf er 272 genstande accessioneret som danefæ (inkl. 36 genstande accessioneret af Danmarks Oldtid). Middelalder og Renæssancesamlingen har fra december 2001 og frem til udgangen af 2002 modtaget i alt 150 sager med genstande til danefævurdering. Heraf er 139 sager foruden 3 udestående sager fra 2001 behandlet i årets løb. 11 sager, hvoraf hovedparten er modtaget i november og december 2002, udestår.

De behandlede sager hos Middelalder- og Renæssancesamlingen har resulteret i 237 stykker danefæ (excl. de genstande, der indgår i Danmarks Oldtids sagsbehandling) over for i alt 513 genstande, der er vurderet, men ikke falder ind under danefæbegrebet og derfor returneres til de pågældende lokalmuseer.

Den gennemsnitlige behandlingstid i enheden var i 2002 ca. 3,5 måneder, når der ses bort fra en ældre sag, som var indgået, men ikke registreret i slutningen af år 2000. For sager modtaget i år 2002 er yderpunkterne henholdsvis 0,5 og 9,5 måneder.

Den kongelige Mønt- og Medaillesamling:

Den kgl. Mønt- og Medaillesamling har for et enkelt område helt rent bord, idet samtlige møntfund med romerske mønter (indkommet før 1. december) er danefæbehandlet og færdigregistreret. Knap så godt tegner billedet for møntfund med mønter fra vikingetiden, middelalder og nyere tid, idet antallet af danefæbehandlede fund og registrerede mønter ganske vist så nogenlunde svarer til gennemsnittet af de forrige år (en vis nedgang i resultatantallet er dog forårsaget af 4 ugers barselsorlov uden vikardækning efteråret 2002.). Bortset fra at den manuelle optælling giver en vis usikkerhed mht mht ubestemte fundmønter, så er antallet af fund i "venteposition" desværre nogenlunde stationært, idet antallet af behandlede fund tilsyneladende nogenlunde svarer til antallet af nyindkomne fund. Af ældre fund, der er registreret, må fremhæves de udenlandske mønter fra skatten fra Lundby Krat (1980), nedlagt o. 1100.

6.3 Perspektiver for 2003

Tilgangen af danefæ er bl.a. afhængig af den aktivitet, amatørarkæologer lægger for dagen rundt om i landet, og det er derfor vanskeligt at forudse, hvor stort antallet af indleveringer bliver i 2003. Allerede nu kan dog forventes en række indleveringer fra lokalmuseer på Bornholm og i Nordjylland.

Der kan i det kommende år ske justeringer i forbindelse med omlægning og udarbejdelse af fælles standarder for museets elektroniske genstandsdatabase, GenReg, hvis faciliteter i dag benyttes bl.a. til danefæbehandling af enhederne Danmarks Oldtid og Danmarks Middelalder & Renæssance. Ibrugtagning af GenReg til accession og danefæbehandling på Den kongelige Mønt- og Medaillesamling er udskudt til efter 2003.

For Møntsamlingens vedkommende har det gentagne gange været drøftet, hvorledes det ubehageligt store efterslæb af ubehandlede genstande kunne nedbringes. En forholdsvis håndfast og uigenkaldelig fremgangsmåde er at formindske antallet af genstande, som anses for omfattede af danefæreglerne. I de sidste 10-15 år har man undladt at anse nyere løsfundne dansk-norske skillemønter (præget efter 1650) for danefæ. Tilsvarende kan man udstrække denne undtagelse til i det hele at gælde udenlandske skillemønter efter 1650 samt regnepenninge, præget i samme tidsrum. Selvom det måske ikke batter så meget ved de store blandede detektorfund, så vil selve undladelsen af at registrere dette materiale dog medføre en tidsmæssig besparelse, som kan udnyttes til at behandle andre danefæsager.

7. Udlån og uddeponeringer

Nationalmuseet stiller - som en væsentlig centralmuseumsfunktion - sine samlinger til rådighed for udstillings- og forskningsformål for såvel indenlandske som udenlandske museer og forskere. Dette sker blandt andet ved udlån og uddeponering af genstande.

Ved *udlån* forstås udlevering af en eller flere genstande for en begrænset periode. Sædvanligvis er udlånet for en periode på mindre end 1 år, oftest ca. 3 mdr. i forbindelse med særudstillinger.

Ved *uddeponering* forstås udlevering af en eller flere genstande i en anden institutions varetægt for en længere periode. Deponeringer sker - med sjældne undtagelser - kun til danske, statsanerkendte museer.

- En udlåns- eller uddeponeringsanmodning vil altid blive behandlet individuelt, og sagsbehandlingen foretages af den enkelte enhed på museet, idet der i vurderingen vil blive taget hensyn til: Genstandens tilstand og behov for konservering.
- Genstandens egnethed for transport.
- Genstandens sikringsmæssige opbevaring på udlånsstedet. Nationalmuseets regler skal altid imødekommes, og om nødvendigt skal låner bekoste besøg af museets sikringsekspert.
- Klima- og belysningsforhold på udlånsstedet.
- Låners anvendelse af genstanden. Nationalmuseet forbeholder sig ret til at rekvirere skriftligt materiale omkring den påtænkte brug af museets genstand(e), og meddele afslag dersom den påtænkte anvendelse strider imod god museal skik og brug.
- Nationalmuseets egen (påtænkte) brug af genstanden, idet denne kan være planlagt anvendt i anden sammenhæng.
- At Nationalmuseets mulighed for opretholdelse af repræsentative samlinger fortsat kan imødekommes.

Under hensyntagen til ovenstående er det museets mål i videst muligt omfang at imødekomme ønsker om udlån og uddeponeringer. Afslag på låne- eller deponeringsønsker sker kun med museumschefens godkendelse.

7.1 Status og aktiviteter i 2002

Der er meget stor forskel på hvor mange genstande en udlåns- eller en uddeponeringssag omfatter og dermed også på den arbejdsindsats, som museet yder i forbindelse med denne aktivitet. Det kan derfor være vanskeligt at sammenligne de enkelte sager indbyrdes samt den samlede mængde af sager fra år til år. I nedenstående skema er anført antallet af udlåns- og uddeponeringssager i 2002 samt tidligere år.

Figur 7.1.1 Udlån og uddeponeringer (antal sager)

	Udlån (antal sager)	Uddepone- ringer (antal sager)	2002	2001	2000	1999	1998
Indenlandske lånere	57	63	120	140	152	275	229
Udenlandske lånere	47		47	28	26	27	22
I alt	104	63	167	168	178	302	251
<i>Ressourceind- sats (års- værk)¹²</i>			<i>1,9</i>	<i>2,3</i>	<i>2,6</i>	<i>1,8</i>	<i>-</i>
<i>Gns. Timefor- brug pr. sag¹³</i>			<i>19</i>	<i>23</i>	<i>25</i>	<i>10</i>	<i>-</i>

I afsnittene om de enkelte samlinger, kapitel 10 til 18, kan det i de fleste tilfælde ses hvor mange genstande, der har været udlånt i 2002 fra den enkelte samling.

7.2 Planer for de kommende år

Samlings- og Registreringsudvalget vil i 2003 fortsætte arbejdet med bilagene til "Vejledning om udlån fra Nationalmuseet". Der arbejdes på en standard conditionreport, facilityreport for Nationalmuseet og en standardlånekontrakt.

¹² Det opgjorte timeforbrug dækker arbejdstimer på Danske og Udenlandske afdeling. Timer brugt på Bevaringsafdelingen er ikke omfattet.

¹³ Som forrige note

8. Rapport fra Samlingsrevisionsudvalget

I 2002 er der ikke foretaget samlingsrevision på Nationalmuseet.

I 2001 blev foretaget 3 revisioner, en på Middelalder & Rennæssance enheden, en på Møntsamlingen og en på Frilandsmuseet.

9. Sikring imod brand, tyveri og hærværk.

I Drifts- og Administrationsafdelingens Sikrings- og håndværkerenhed udføres opgaver, som har forbindelse til hovedformålene bevaring, bygningsteknisk drift og formidling.

I denne rapport redegøres for de sikringstekniske driftsopgaver i 2002 under hovedformålet bevaring Disse arbejder omfatter.

- Fysisk og elektronisk sikringsmæssig overvågning af museet.
- Adgangskontrol.
- Drift og vedligeholdelse af museets låse og dørsystem. Tilsyn med brandadskillelser.
- Drift og vedligeholdelse af museets AIA, ABA, ITV og radioanlæg.

Det er enhedens primære opgave at sørge for, at museets overvågning fungerer optimalt.

Museumsgenstandene skal blive der hvor museet har besluttet de skal være. Med udgangspunkt fra vagtstuerne i Prinsens Palais og Mølleåområdet tilrettelægges den vagtmæssige, elektroniske og mekaniske sikring.

Sikringsarbejdet er i sagens natur ofte lidet synligt. Ofte er det således, at jo mindre det ses, desto bedre. Typisk kommer området først rigtigt i fokus, når der er noget, der er gået galt.

Af sikringsmæssige årsager vil denne rapport ikke gå i detaljer om sikringsarbejderne.

Efter de store med anlægsarbejderne på udstillingen Danmarkshistorier i Prinsens Palais er museet i gang med en modernisering med tyverialarmeringsanlægget, således at brugerdelen bliver mere tidsvarende. Efter anlægsarbejdet 2002 er der lagt en plan frem til år 2004 for den videre udbygning af systemet.

Enhedens egne håndværkere udfører konstant tilsyn og vedligeholdelse af museets sikringstekniske installationer, herunder døre, låse, brandadskillelser og radioanlæg.

Derudover har enheden driftsaftaler med Falck Securitas og Siemens omkring vedligeholdelse og service på de store overvågningsanlæg.

Figur 9.1.1 Tekniske sikringsarbejder

Teknisk sikring	1999	2000	2001	2002
Mio kr. ekskl. moms	1,250	2,108	1,185	1.581

Figur 9.1.2 Fysisk sikring

Fysisk sikring (vagtstuer) og håndværkergruppen Mio. kr. ekskl. Moms	2000	2001	2002
Vagtstuen i Prinsens Palais	3,428	3,7	3,572
Vagtstuen i Mølleå.	3,785	3,839	3,829
Håndværkergruppen	3,408	3,085	3.242
Mio kr. ekskl. moms	10,679	10,621	10,643

10. Oldtidssamlingen

Danmarks Oldtid indsamler og bevarer de materielle levn af menneskets virksomhed i forhistorisk tid, fra de ældste tider indtil ca. 1050 e.Kr. Samlingen er hovedsamling for den forhistoriske arkæologi i Danmark og anvendes af studerende og forskere fra ind- og udland. En mindre komparativ samling rummer navnlig fund fra Europa, der i ældre tid er erhvervet ved bytte o.lign. fra andre museer.

Oldtidssamlingen forøges hovedsageligt ved tilvækst af fundmateriale fra museets egne forskningsgravninger samt ved modtagelse af danefæ. I mindre udstrækning sker tilvæksten gennem køb og bytte samt ved modtagelse af fund fra privatsamlinger. Den aktive indsamlingsvirksomhed er knyttet til de forskningsprojekter, der gennemføres, og hvis resultater tilgår museet både i form af genstande og i form af nyerhvervet viden, dokumenteret og beskrevet i rapporter og beretninger for undersøgelserne. Den elektroniske registrering af samlingen består af basale oplysninger om genstandenes identifikation, datering, fundsted, placering, klassifikation og materiale. Teknisk tilretning af genstandsdata er påkrævet. Ca. 10.000 genstande, som er registreret i genstandsprotokollerne, afventer endnu edb-registrering.

Samlingen består af genstande af sten, keramik, metaller, tekstil, træ, ben og tak, skind, rav, glas m.m. De største konserveringsmæssige problemer ligger inden for materialegrupperne jern, bronze og rav, hvortil kommer træ, bl.a. det tidligere alunkonserverede træ, der fortsat har behov for genkonservering. Herefter følger ben og tak i forskellig bevaringstilstand.

Ca. 1/5 af samlingens genstande befinder sig i magasiner i Prinsens Palais. Den øvrige del af samlingen er magasineret under nye og gode magasinforhold i Ørholm og Brede.

Aktiviteter i 2002:

Indsamling

Ældre stenalder: I 2002 foregik ingen aktiv indsamling af materiale fra jægerstenalderen.

Yngre stenalder: I forbindelse med byggemodning ved Musholmparken nord for Sorø blev der i 2002 udgravet resterne af en høj fra tidligeolitisk Tragtbægerkultur, med jordgrav og palisadeanlæg. I jordgraven fandtes udover enkelte knoglerester, et par ravperler, en flækkekniv og to øskenflasker. Ved Østerhoved nær Stignæs resulterede udgravningen i resterne af en i 1973 udgravet høj i fund af en senneolitisk grav indeholdende rester af to forbrændte lig. Graven var stærkt forstyrret af rævegrave, men heldigvis uforstyrret i den ende, hvor der fandtes en flintdolk af tidlig type liggende sammen med en hvæssesten, svovlkis til ildslagning og en 16 cm lang bennål.

Bronzealder: Ved Boeslunde i Vestsjælland undersøgtes forud for parcelhusbyggeri dele af et stort bopladskompleks med affaldsgruber. Her fandtes bl.a. dele af en længere række kogegruber – antagelig et kultisk anlæg med relation til en nærliggende gravhøj. På den anden side af landevejen gennem Boeslunde undersøgtes med prøvegrøfter en del af marken, hvor tidligere 4 edsringe af guld er fundet. Der konstateredes under opfyld vådbundslag fra mindre lavninger i området.

I forbindelse med projektet 'Bronzealderens skibe på sten' blev der i 2002 foretaget dokumentation af helleristningsfelter på Bornholm.

Jernalder - Vikingetid: I foråret 2002 blev der ved Kassebjerggård ved Slagelse foretaget prøvegravning og opfølgende undersøgelser af et stort bopladsområde fra ældre jernalder. Senere på året undersøgtes et nærliggende gravfelt ved Antvorskov ny kirke hvor der bl.a. fandtes 4 grave fra romersk jernalder, bl.a. indeholdende lerkar og en enkelt guldring. I samarbejde med Kalundborg og Omegns Museum fortsatte udgravningerne ved Tissø. I år blev der afdækket et gårdsanlæg fra 600-tallet omfattende en stor og usædvanligt konstrueret halbygning.

Endelig blev der forud for parcelhusbyggeri i Høm syd for Ringsted undersøgt en bebyggelse fra højmiddelalder (14. årh.).

Registrering

Accession

Danefæ: I 2002 er der behandlet (anvist) 126 sager vedr. danefæ fra 93 gamle og nye lokaliteter, omfattende 365 genstande (inkl. enkelte genstande behandlet i Middelaldersamlingen). Den gennemsnitlige ekspeditionstid for danefæ var 11,2 mdr. Godt 17% af sagerne er behandlet inden for 3 måneder fra modtagelsen. Årsagerne til den længere behandlingstid skal søges i: 1) Samlet modtagelse af store mængder danefæ fra enkelte museer (Bornholms Museum, Aalborg Historiske Museum), 2) manglende oplysninger om det modtagne og 3) at de til rådighed værende personaleresourcer ikke står i forhold til mængden af indkomne sager.

Ved udgangen af 2002 refterer danefæbehandling af 14 sager (Aalborg Historiske Museum) indkommet i 1999, 28 sager indkommet i 2000 (Bornholms Museum og Aalborg Historiske Museum), 77 sager indkommet i 2001 (Aalborg Historiske Museum, Bornholms Museum m.fl.) og 56 sager indkommet i 2002 (Aalborg Historiske Museum, Bornholms Museum, Odense Bys Museer m.fl.). Sager med lange behandlingstider hidrører således primært fra de store indsendelser fra Bornholm og Nordjylland.

I 2002 er i alt 594 fund accessioneret, dvs. tildelt inventar- eller sænrnr., heraf 365 stk. danefæ. Materialet omfatter delvist fund fra ældre udgravninger. De accessionerede genstandsfund er fordelt på 68 stenalderfund (A 53004-53071, heraf 13 stk. danefæ), 41 bronzealderfund (B 17889-17929), heraf 40 stk. danefæ og 306 jernalderfund (C 354167 - 35472, heraf 274 stk. danefæ). Hertil kommer 179 særnummererede genstande fra jernalder, heraf 38 stk. danefæ

Den afsluttende faglige registrering, den såkaldte indføring af accessionerede fund, påhviler enhedens faginspektører. I 2002 blev der i vist omfang arbejdet med indføring af ældre fund.

Bevaring

I 2002 har Bevaringsafdelingen brugt 713 timer på omkonservering af bronzer fra bronzealderens gravfund. Arbejdet fortsætter i år 2003.

Der er til projektet vedr. ravkonservering anvendt 220 af 300 budgetterede timer.

Bevaringsafdelingen har endvidere bistået med timer fra keramikkonserveringen til udpakning og opstilling af bopladsene fra Vestervig og Dankirke. I den forbindelse er urner fra Yngre bronzealder og lerkar fra bronzealder- og jernalderboplads blev stabiliseret.

En række nyfundne dele tilhørende solvognen er blevet påmonteret (42 timer), og der er brugt ca. 150 timer på Ladbyskibet.

På konservering af nyaccessionerede fund (ud over danefæ) har bevaringsafdelingen brugt ca. 270 timer, og til danefæ er der brugt små 800 timer.

Der er anvendt timer fra oldtiden og bevaringsafdelingen til kurérrejser i forbindelse med nedtagning og opsætning af udstillingen "Vikings - The North Atlantic Saga" i Los Angeles, Ottawa og Minneapolis og til "Mysterious Bog People" i Hannover og Ottawa..

Der er brugt enkelte timer til rengøring af udvalgte montere i udstillingen, og en elektriker har sammen med en medarbejder fra Bevaringsafdelingen reguleret lyset i montere med lysfølsomme oldsager.

Forud for udlån af oldsager til udstillinger i ind- og udland har konservatorer besigtiget og om nødvendigt stabiliseret de pågældende genstande. Bevaringsafdelingen har tillige brugt timer på nedtagning af genstande udlånt til særudstillingen "Dawn of The Human Spirit" og på kurertransport ved samme udstillings visning på Moesgård og Odense Bys Museer. Endelig har konservatorer samarbejdet med oldtidens personale i genstandsudvælgelsen til særudstillingen "Sejrens Triumf", som vises i 2003.

En del timer er anvendt til gentagne opsætninger og nedtagninger i udstillingen af Gundestrupkedlen forbindelse med et eksternt finansieret forskningsprojekt.

Endelig kan det nævnes, at der i forbindelse med udlån til vandreudstillingen "The mysterious bog people" er skaffet eksternt finansiering til restaurering af to lurere fra Radbjerg, som hidtil ikke har været udstillet (100 t).

Magasinering

I takt med nyindføring af fundmateriale er store dele af tilvæksten blevet magasineret.

Som led i den fortsatte udflytning af Oldtidens magasiner til Ørholm er fundene fra jernalderbopladsene Vestervig og Dankirke pakket ud og sat op.

I arbejdet har deltaget personale fra Danmarks Oldtid, bevaringsafdelingen og magasinsekretariatet.

Der er i 2002 opsat computere med netadgang i de to studierum i Ørholm, så der nu kan indføres placeringsoplysninger og foretages søgninger i GENREG fra Ørholm. Dette vil lette videre udflytning og dagligt arbejde i magasinerne betydeligt.

Placeringsoplysninger om en del af de manuelt registrerede fund er lagt ind i GENREG fra en PC i Prinsens Palais.

Til og fra magasinerne er desuden bragt materiale i forbindelse med studiebesøg, udlån og deponering, konservering og udstilling.

Udlån og deponeringer 2002

Deponeringer. På baggrund af den meget åbne praksis m.h.t. udlån og deponeringer i de forudgående år har museet gradvist ophørt med at bevilge længerevarende uddeponeringer. Kun i forbindelse med danefæ-genstande bevilges uddeponeringer. I dag betegnes alt som tidsbegrænsede udlån, og de bevilges for maksimalt 5 år til statsanerkendte museer. Hovedparten af de lånende museer er endvidere aktivt udgravende institutioner, og fra Nationalmuseets side forudsættes det, at nye fund så vidt muligt efterhånden erstatter fund udlånt fra Nationalmuseets samlinger. Den øvre tidsgrænse for udlån på 5 år er fastsat for at påvirke lokalmuseerne til en løbende ajourføring af deres permanente udstillinger. I 2002 er 13 stk. danefæ uddeponeret i forbindelse med 8 uddeponeringssager.

Udlån. Oldtidssamlingen har i 2002 udlånt 19 stk. danefæ i forbindelse med 4 udlånsager. Endvidere har Danmarks Oldtid fra samlingen udlånt genstande til 16 museer og institutioner, heraf 9 indenlandske og 7 udenlandske. I alt 632 genstande er indgået i 17 udlånsager, heraf 240 genstande til indenlandske museer og institutioner og 392 genstande til udenlandske museer. Hovedparten af udlånene har været til særudstillinger, mens en mindre del har været udlån til studier og tegning i forbindelse med videnskabelig bearbejdning og publicering.

Det internationale samarbejde omfattede udlån til større særudstillinger i Europa og USA: Udstillingen om Thorsbjerg-fundet på Archäologisches Landesmuseum i Slesvig (305 genstande), vandredstillingen "Viking – The North Atlantic Saga" i Los Angeles, Ottawa og Minneapolis organiseret af Nordisk Ministerråd (8 genstande), vandredstillingen. "The Mysterious Bog People" i Niedersächsisches Landesmuseum, Hannover og Canadian Museum of Civilization, Ottawa (31 genstande). Endvidere har kopien af Gundestrupkedlen været udlånt til udstillingen "Torques; belleza y poder" på Museo Arqueologico Nacional de Madrid.

Blandt de indenlandske udlån skal nævnes udlån til Moesgård Museum og Odense Bys Museer til udstillingen "På sporet af mennesket" (42 genstande). Esbjerg Museum lånte til særudstilling "Folket fra højene" (59 genstande). Holstebro Museum lånte fund fra Dalhus til studiebrug (62 genstande) og til særudstillingen "Fortiden set fra himlen" (39 genstande). Udstillingsbygningen Kongernes Jelling lånte til særudstillingen "Vikingetidens kunst" (7 genstande). Lolland-Falsters Stiftsmuseum lånte flintgenstande fra Sølbjerg (10 genstande). Moesgård Museum lånte Smederupfundet til særudstilling (? genstande). Museet på Sønderkov lånte til "Fra lilleputternes verden" (9 genstande). Roskilde Museum lånte til udstilling på Fjordmuseet (14 genstande).

Også til interne udstillinger i Nationalmuseet er der blevet udlånt genstande fra Oldtidssamlingen. Således var der også til museets egen præsentation af særudstillingen "Mare Balticum" udlånt 9 genstande.

Planer for de kommende år

Indsamling

Den aktive indsamlingsvirksomhed vil fortsat navnlig finde sted i forbindelse med afdelingens forskningsprojekter, der i 2003 vil omfatte fortsatte udgravninger af storgårdsanlæggene fra yngre jernalder og vikingetid ved Tissø. En stor forskningsbevilling har desuden skabt grundlag for en

og vikingetid ved Tissø. En stor forskningsbevilling har desuden skabt grundlag for en tværvidenskabelig undersøgelse af Skelhøj, en af den ældre bronzealders storhøje, i det sydlige Midtjylland. Blandt andre planlagte undersøgelsesopgaver kan desuden nævnes udgravninger i de nære omgivelser af Bornholmske helleristninger.

Enheden har i perioden 1/6 2000-15.9.2002 sammen med Danmarks Middelalder og Renæssance varetaget antikvariske opgaver i den sydlige del af Vestsjællands Amt, hvilket har omfattet flere udgravninger på arealer, hvor arkæologiske forekomster har været berørt af anlægsarbejder. Opgaven er nu atter tilbage i hænderne på det lokale museum i Sorø.

Hovedparten af det hjemtagne fundmateriale fra disse udgravninger er konserveret, til behandling i 2003 resterer kun lidt keramik fra Antvorskov og enkelte jerngenstande fra Høm.

Registrering

Registrering af tilvæksten foregår løbende, og der skal 2003 foretages en afgørende indsats ved registrering af ældre, uindførte fund m.h.p. fuldstændig fjernelse af det gennem årene oparbejdede efterslæb. Inden udgangen af 2003 skal enhedens genstande endvidere være pladsregistreret. Bestræbelserne går også i retning af tilgængeliggørelse af genstandsregistreringen. Det bør bl.a. ske ved at koble genstandsoplysninger sammen med DKC's database. I handlingsplanen for de kommende år agter man desuden af udarbejde genstandskataloger, der både analogt og digitalt kan fungere som grundlag for typebestemmelse og datering.

Bevaring

Arbejdet med udflytning af oldtidens magasiner vil blive fortsat i 2003 ligesom konservering af danefæ og andre accessioner forventes at fortsætte på samme niveau som i 2002.

Magasinering

For 2003 planlægges fortsat udflytning af oldtidens magasiner til Ørholm. Størstedelen af fundene fra ældre og yngre stenalder vil i de kommende år blive flyttet fra kælderens i Palæet til Ørholm.

Det er stadig enhedens ønske, at der snarest muligt sker flytning af tekstilmagasinet fra bronzealderboksen i Prinsens Palæ til et klimastyret magasin i Brede.

Udstillinger

Der bliver fra oldtidens kvote brugt et endnu ikke nærmere fastsat antal timer til konservering af genstande som skal indgå i særudstillingen "Sejrens Triumf", som åbner 10.maj 2003.

Når Vikingeutstillingen i maj 2003 returnerer fra USA, skal Jellingsten-kopien permanent udstilles i Oldtidens Jellingrum - rum 22. Timeforbruget ved den nødvendige adskillelse og gensamling af stenkopien anslås til ca. 80 timer.

11. Danmarks Middelalder & Renæssance

Middelalder- og Renæssancesamlingen er Danmarks kulturhistoriske hovedsamling for perioden fra ca. 1050 til 1660 – eller med andre ord fra vikingetidens slutfase til Enevældens indførelse – og er tillige landets væsentligste samling af kunst og kunsthåndværk fra Danmarks middelalder. Derudover rummer samlingen Nordbofund fra Grønland, som er af enestående art.

Arbejdsindsatsen i tilknytning til samlingen strækker sig imidlertid langt ud over den angivne ramme og er stærkt præget af medvirken i det antikvariske arbejde i Danmark. Runologien dækker dele af jernalderen samt vikingetiden, både fra tidligere danske landsdele i Tyskland og Sverige og fra det norrøne område. Det kirkeantikvariske arbejde vedrører landets kirkebygninger helt frem til i dag. Hertil kommer udgivelsen af værket Danmarks Kirker, der fremstår som nationalt hovedkatalog over den del af kulturarven, der består af kirkebygningerne, deres inventar og gravminder. I samklang hermed varetages registrering af bevaringsværdige gravminder på landets offentligt drevne kirkegårde. Den tidsmæssige spændvidde gør sig gældende i Antikvarisk-Topografisk Arkiv, som er landets hovedarkiv på sit felt, og som foruden det stedse voksende arkæologisk-topografiske stof også rummer en væsentlig bestand af planer og tegninger fra 1700- og 1800-årene.

Samlingen forøges årligt ved tilgang af Danefæ samt fund fra egne arkæologiske undersøgelser, f.eks. fra udgravninger i landets kirker, som Danmarks Middelalder og Renæssance er ene om at foretage og i den første del af 2002 fra nødudgravninger i den sydlige del af Vestsjællands amt, hvor Nationalmuseet i 2001 måtte overtage det arkæologiske ansvar. Gaver og køb spiller kun en begrænset rolle for tilgangen. Samlingens genstande er elektronisk registreret med oplysninger om genstandenes identifikation, accession, fundsted, beskrivelse, klassifikation og placering. Registreringen er ikke udført i samme detaljeringsgrad for hele samlingens vedkommende, og der er stadig en hel del af det elektronisk registrerede materiale, der ikke er lagt over i den seneste version af museets elektroniske genstandsdatabase (GenReg), og som dermed er vanskeligt søgbart. Der er behov for en grundig korrektur på dataindholdet – ikke mindst af enhedens pladsdatabase, idet flere magasiner er blevet flyttet, efter at pladsregistreringen fandt sted, og for en dels vedkommende er opmagasineret under midlertidige forhold. Der er stadig over 10.000 uregistrerede genstande. Det drejer sig næsten udelukkende om arkæologiske fund, og enheden lægger betydelig vægt på gennem en målrettet indsats at få dette efterslæb bragt ned med henblik på tilgængeliggørelse.

I samlingen indgår genstande af såvel organiske som uorganiske materialer samt genstande, der er sammensat af begge typer materialer. Tillige er der ofte tale om kunstgenstande, som er fremstillet gennem forfinede og komplicerede teknikker og under anvendelse af udvalgte materialer, der kræver særlige vedligeholdelses- og bevaringshensyn. Samlingen har behov for øget indsats på disse områder – både hvad angår bemalede trægenstande og metalsager. Iagttagne korrosionsskader understreger dette. Et særligt problem er den hensigtsmæssige opbevaring og vedligeholdelse af Antikvarisk-Topografisk Arkiv, hvor et stadig påtrængende pladsproblem kræver udvidelser, og hvor selve opbevaringsmåden for fotos, negativer og papir bør forbedres.

Ses der bort fra de udstillede genstande samt en mindre del af samlingen, som fortsat er magasineret i Prinsens Palais i forbindelse med udstillingen og i kælderen, befinder de fleste af samlingens genstande sig på magasin i Ørholm og Brede. Det sidste sted er der til dels tale om genstande fra det topografiske magasin, som blev flyttet ud fra kælderen under Prinsens Palais i 1999, og som nu er midlertidigt magasineret og dermed tilgængelige for studium i Brede. Derimod er de genstande, som indtil 1996 var på magasin i Esum Kloster, fortsat hensat i et telt og i fire containere i Ørholm. De bevaringsmæssige forhold er langt fra ideelle, ligesom adgangen til genstandene i containerne er vanskelig. Det løbende samarbejde med Magasinsekretariatet bedrer på disse forhold.

Aktiviteter i 2002

Indsamling:

Tilgangen af genstande i 2002 omfatter danefæ (272 registrerede genstande, inkl. 36 genstande accessioneret af Danmarks Oldtid) samt et nyttilkommet fund fra en undersøgelse i Næsborg Kirke. Hertil kommer indkomne, men endnu ikke accessionerede fund fra årets undersøgelser: tre mindre kirkeundersøgelser (ca. 13 genstande) og en udgravning i Stenstuegade i den gamle bydel i Slagelse (1.895 poster omfattende i alt 7.452 genstande).

I Stenstuegade blev ca. 800 m² arkæologisk udgravet. Området har været del af et håndværkerkvarter, hvor bl.a. jern- og kobbersmede har arbejdet. 14 huse kunne følges gennem perioden 1000- til 1400-årene. Der er tale om huse opført på stensyld, med lergulve, ildsteder/ovne og brønde. Ældst blandt fundene er en glasperle fra 1000-årene med indlagte mosaikstifter. Paralleller kendes fra Lund og muligvis også Hedeby. Blandt andre bemærkelsesværdige fund kan nævnes et lille blykors med ophængningshul og en sammenfoldet blyamulet med tre kors, der har skullet beskytte bæreren.

Af danefæ indkommet i 2002 kan fremhæves en seglstampe af bronze fra tiden omkring midten af 1300-årene, fundet af den 12-årige Jonas ved "Moon-car banen" ved Nørremarksskolen i Ribe. Seglstampen er skjoldformet, og i det centrale felt ser man ridderens våbenskjold i form af to rustningsklædte arme, som holder en ring. Netop dette våbenskjold kendes i begyndelsen af 1400-årene fra slægten von Oertz. Indskriften lyder: SECRETVM : HENRICI : SARTORIS; på dansk "Henrik Skrædders segl". Seglet kendes ikke fra aftryk på dokumenter, hvilket gælder for de fleste af de segl, der i disse år lokaliseres rundt omkring i landet med metaldetektor.

Et lille uanseeligt blystykke indkommet fra Munkegård på Bornholm er en sammenfoldet amulet, en efterhånden almindelig fundgruppe, ikke mindst fra Bornholm. Udfoldet er stykket ca. 3,5 cm langt og kun ca. 1 mm tykt. På indersiden er der to linier med runer, og på ydersiden er der ganske svage spor af yderligere to linier. Runetegnene hører hjemme omkring 1200 eller senere. De kan identificeres, men giver ikke mening. Amuletten er hel, men har alligevel runespor helt ude i kanten, hvilket tyder på, at stykket stammer fra en strimmel med en længere indskrift, der er blevet delt op i tilfældige småstykker, som derefter er foldet sammen. På den måde har man fremstillet flere amuletter ad gangen, og det har åbenbart været mindre væsentligt for ejeren eller brugeren, hvad der egentlig stod på stykket.

Til de yngste fund indkommet i 2002 hører to skeer fra hhv. Skagen i Nordjylland og Ulbølle på Fyn. Den ene er en såkaldt drueske af bronze, hvis knop for enden er blevet opfattet som en klase vindruer, men måske snarere minder om en kogle. Den anden er en kerubske af sølv med et englehoved på forsiden af knoppen. Der er mange eksempler på drueskeer i de danske skattefund især de fund, der kan dateres til Christian IV's sidste år eller 1650'erne. Kerubskeen er fra 1600-årene. Den blev fundet allerede i 1914 og er omtalt i en beskrivelse af sognet i 1924. Finderens familie har passet på den, indtil de blev opmærksomme på, at den faldt ind under danefæbegrebet.

Registrering

I 2002 er 332 genstande og genstandsgrupper nyaccessioneret i GenReg, museets elektroniske genstandsdatabase. Heraf er 272 genstande danefæ, som er indgået til samlingen i løbet af 2001/2002. De øvrige registrerede inventarnumre omfatter et nyttilkommet fund fra en kirkeundersøgelse, derudover genstande fra en udgravning på Gurre Slot i 2001, i alt 53 inventarnumre, samt seks ældre fund indkommet til Nationalmuseet før 1998. Heraf optræder 3 inventarnumre som hovednumre omfattende i alt 51 særnumre, der hver især dækker over en eller flere genstande. Derudover er færdigregistreret 585 særnumre under 3 hovednumre oprettet i 1991. Datakvaliteten er endelig forbedret på nogle af de nyere fund, idet to studenter ansat til registrering i efteråret 2002 har afsluttet beskrivelse, klassifikation og fotografering af en stor mængde danefæ indkommet i perioden 1999-2001.

Udlån og uddeponeringer

Der er i årets løb indgået aftale om uddeponering/langtidsudlån fra samlingerne af 296 genstande, fordelt på 46 sager (i 2001 var det 73 genstande fordelt på 21 sager. Den kraftige forøgelse skyldes dels en større mængde uddeponeret danefæ, men især, at der i 2002 er foretaget gennemgang af ældre uddeponerings- og udlånssager med aftaler om nye låneperioder). Sagerne vedrører følgende museer (med genstandsmængde i parentes): Den antikvariske Samling i Ribe (12), Bornholms Museum (19), Fur Museum (6), Gilleleje Museum (8), Haderslev Museum (1), Holstebro Museum (4), Horsens Museum (2), Kvindemuseet, Århus (13), Køge Museum (10), Langelands Museum (1), Lolland-Falsters Stiftsmuseum (7), Museet for Thy og Vester Han Herred (1), Museet Færggården (13), Museet på Koldinghus (69), Nordsjællands Folkemuseum (17), Odense Bys Museer (6), Odsherreds Museum (5), Roskilde Museum (2), Skanderborg Museum (1), Sydsjællands Museum (3), Varde Museum (45) Vendsyssel historiske Museum (14), Aalborg historiske Museum (1).

Der har i 2002 været arbejdet med 30 lånesager omfattende i alt 307 genstande, heraf 14 lånesager til udlandet, omfattende 66 genstande. Hertil kommer 5 afslåede eller atter opgivne indenlandske udlån omfattende 41 genstande. (År 2001 var der i alt 30 udlånssager omfattende 237 genstande, heraf 6 udlandsudlån omfattende 57 genstande).

Indenlandske udlånssager i 2002

Frederiksborg slot, Det nationalhistoriske museum på: Gottorp-udstilling, 20/3-11/7-2002, j.nr. S-M-233/2002 (1 genstand)

Jysk Herregårdsmuseum, Gl. Estrup: Fra hagebøsse til haubitz, 11/10-15/12-2002, j.nr. S-M-255/2002, (2 genstande)

Det kongelige Bibliotek: Luther og reformationen i Danmark, 1/7-10/8-2002, j.nr. S-M-259/2002 (3 genstande)

Koldinghus, Museet på: Koldingkoggen, 11/10-17/11-2002, j.nr. S-M-243/2002 (47 genstande)

Museet for Religiøs kunst, Lemvig: Gru og glæde, 19/8-8/11-2002, j.nr. S-M-258/2002 (15 genstande)

Nationalmuseet: Mare Balticum, 19/9-2002 til 26/1-2003, j.nr. S-M-224/2002 (44 genstande)

Rewentlow-museet: Rønnebækholm, 1/7-10/8-2002, j.nr. S-M-235/2002 (2 genstande)

Skjern-Egvad Museum: Et hundeliv, 17/5-20/10-2002, j.nr. S-M-240/2002 (2 genstande)

Vejle kommune, Kongernes Jelling: Vikingetidens kunst, 1/7-30/9-2002, j.nr. S-M-213/2002 (15 genstande)

Løbende sager

Amagermuseet: Mor Sigbrits ligsten, j.nr. S-M-2207/2002 (1 genstand)

Kalundborg og Omegns Museum: Studiebrug, j.nr. S-M-25/6-2001 til 2/11-2003 (7 genstande)

Køge Museum, Langelands museum, Aalborg hist. Museum: Middelalderens menneske, vandreudstilling, j.nr. S-M-247/2002 (23 genstande)

Nationalmuseet, Danmarks Oldtid: Tissø, j.nr. S-M-248/2002 (4 genstande)

Tøjhusmuseet: Vaagen Mand er ond at vække..., 5/10-2001 til 2.11/2003, j.nr. S-M-221/2002 (3 genstande)

Sager afsluttet i 2002

Børnernes Nationalmuseum, j.nr. S-OM-93/92 = S-M-244/2002 (27 genstande)

Dansk Skolemuseum: Vore fælles sprog, 17/2-2001 til 1/3-2002 j.nr. S-M-256/2002 (10 genstande)

Esrum kloster: Hellige mænd og kvinder, april 2001 til april 2002, j.nr. S-M-223/2002 (32 genstande)

Ole Rømer Museet: Tyche Brahes mange ansigter, 24/10-2001 til marts 2002, j.nr. S-M-249/2002 (2 genstande)

Told og Skat Museum: Toldvæsenet i Øresundsområdet, 2/5-2000 – forår 2002, j.nr. S-M-232/2002 (1 genstand)

Afviste eller atter opgivende udlån 2002

Flakkebjerg menighedsråd: krucifiks, j.nr. S-M-214/2002 (1 genstand)

Holstebro museum: Fortiden set fra luften, 11/10-2002 til 31/10-2003, j.nr. S-M-252/2002 (1 genstand)

Museet Holmen, Løgumkloster: Fra Rømø til Rudbøl, j.nr. S-M-239/2002 (2 genstande)

Nikolaj udstillingsbygning /Hotel Pro Forma, 8/3-5/4-2002, j.nr. S-M-217/2002 (8 genstande)

Roskilde domkirkemuseum: glas fra Roskilde domkirke, j.nr. S-M-221/2002 (29 genst./colli)

Udenlandske udlånssager 2002

Deutsches historisches Museum, Berlin: European Table Ceremonial, 28/11-2002 til 1/4-2003 (4 genstande)

Dunkers Kulturhus, Helsingborg: Skønhedens metamorfoser, 13/9-24/11-2002, j.nr. S-M-230/2002 (2 genstande)

Rotterdam, Maritiem Museum: VOC 1602-2002, 15/3-27/10-2002, j.nr. S-M-250/2002 (2 genstande)

Zentrum für Kunst und Medientechnologie, Karlsruhe: Iconclash, 29/4-6/9-2002, j.nr. S-M-246/2002 (1 genstand)

Løbende sager 2002

Peary-Macmillan Arctic Museum, Maine: Full Circle, j.nr. S-M-2116/2002 (14 genstande)

Smithsonian: West Vikings, j.nr. S-M-202/2002 (37 genstande)

Kommende udlån, forberedt 2002

American Museum of Natural History, 15/1-2003 til 30/1-2005, j. nr. S-M-264/2002 (2 genstande)

Bischöfliche Dom und Diözesan Museum, Mainz: The Crusaders, forår 2004, j.nr. S-M-218/2002 (1 genstand)

Landesmuseum Natur und Mensch Oldenburg, aug. 2003 til april 2004, j.nr. S-M-266/2002 (1 genstand)

Musee de la Musique, Paris: L'Harmonie du monde..., forår 2004, j.nr. S-M-251/2002 (1 genstand)

Russiske Nationalmuseum, Kreml, Moskva: Portrætudstilling, 1/12-2003 til 1/4-2004, j.nr. S-M-228/2002

Planer for de kommende år

Indsamling:

Indsamlingen vil fortsætte efter de nuværende retningslinier, hvor den årlige tilgang er begrænset. En mere målrettet indsamling gennem selvvalgte forskningsgravninger vil være målet på længere sigt i takt med gennemførelsen af arkæologiske opgaver i forbindelse med overtagelsen af arbejdet med restaureringer af fredede fortidsminder fra og med 2002. Det kan endvidere tænkes, at øget udgravningsaktivitet på kirkeområdet vil sætte sine spor. Dette kan desuden blive tilfældet i forbindelse med øget medvirken på det bygningsantikvariske område. Indsats på disse områder vil ikke mindst berøre indsamlingen og opbevaringen af arkiv- og dokumentationsmateriale. Udover disse til dels styrbare områder kan tilgang af Danefæ samt fund fra lovpligtig varetagelse af nødudgravningsvirksomhed i dele af landet komme på tale i form af øget tilgang af fund.

Registrering:

Registrering af indkomne genstande foregår løbende, og der vedligeholdes en særlig indsats for at få registreret ældre, uindførte genstande, især i form af arkæologiske fund. En omlægning af alle elektronisk registrerede data til museets genstandsdatabase skal fuldføres. Der resterer endnu ca. 20.600 genstandsnumre i "den udvidede genstandsdatabase" foruden enkelte mindre særbaser, som ikke er fuldt tilgængelige i GenReg-basen. En stor opgave er korrektur/revision af enhedens pladsbase, således at de nye genstandsplaceringer efter de seneste års omfattende flytninger m.v. af magasiner bliver registreret. Overordnet set skal registreringen i stigende omfang forankres hos enhedens inspektører, frem-

for alt dem, der særligt har ansvar for samlingen. Enheden indgår i museets koordinerede indsats på registreringsområdet.

Bevaring:

I forbindelse med den omfattende omflytning af enhedens kontorer, arkiver og biblioteker i 2002 (ikke afsluttet) planlægges en videreførelse af Bevaringsafdelingens tilsyn med enhedens arkiver i form af udarbejdelse af en handlingsplan for disses sikring og tilgængeliggørelse under betryggende forhold.

En påbegyndt, løbende rengøring af udstillingens montrer vil blive videreført, og desuden videreføres helt nødvendige konserveringsopgaver over for skrøbelige genstande i udstillingen. På områder som disse ville der dog kunne anvendes en del flere ressourcer, ligesom gennemgangen af uregistrerede fund i visse tilfælde kan medføre et behov for konservering.

Der er ud over de nævnte arbejder kun afsat en begrænset kvote til konservering af samlingen. Dette indebærer, at det fortsatte arbejde på konservering af Fåborgtavlen udskydes. Den igangsatte kopiering af Nordbodragter vil blive afsluttet som en udløber af overførslen af genstande til Grønland.

Magasinering:

I takt med registreringen af de arkæologiske fund, som gennemgås i den kommende periode, vil der opstå et øget behov for magasinplads. Endvidere må de midlertidige anbringelser af genstande fra samlingen i telt og containere i Ørholm ændres til mere betryggende forhold svarende til dem, der kendetegner den permanent magasinerede del af samlingen i Ørholm. Samarbejdet herom med Magasinsekretariatet fortsættes, herunder anvendelsen af studierum i Brede og Ørholm.

12. Nyere Tids Samling

Nyere Tids Samling omfatter dansk/nordisk kulturhistorie fra 1660 til nutiden, hvor indsamlingen særligt koncentrerer sig om kerneområderne offentligt liv, produktions- og arbejdsliv, bygningskultur, boligkultur og familieliv, dragt- og kropskultur samt fritidsliv.

En række definerede kerneområder er udgangspunkt for museets indsamling på nyere tids område. Det materiale, der indsamles på NTS, er i høj grad orienteret mod enkeltpersoners levede liv, hvorfor det har en udpræget kvalitativ karakter. Herved adskiller det sig fra - og kompletterer - det statistiske materiale af mere kvantitativ karakter, som enten produceres af samfundsforskningen eller lagres i de offentlige arkiver.

Den største udfordring i denne forbindelse er den mobile tidsgrænse. Denne stadige forskydning af den øvre tidsgrænse betyder, at man i princippet aldrig vil kunne standse indsamlingen, men altid må være ajour med udviklingen helt op til nutiden.

Tidligere forstod man ved nyere tid primært perioden frem til o. 1900, eller tiden før fabriksproduktion og massekultur gjorde alt "ensartet" og kulturhistorisk "værdiløst". Den opfattelse er dog for længst forladt, men den har bevirket, at der er ret store huller i samlingerne fra det 20. århundrede, huller som vil blive meget vanskelige at dække for visse perioders og fænomeners vedkommende. Derfor rettes indsamlingen i de kommende år primært mod industrisamfundets kulturarv i bred forstand.

Hvor formålet oprindeligt var at indsamle den unikke og spektakulære "søndagskultur", blev målet senere at skabe en så repræsentativ og landsdækkende samling som mulig. I dag er det største metodiske problem afgrænsning eller den rette udvælgelse: museet skal ikke have det hele, men det "rigtige". Undersøgelse og dokumentation er derfor en forudsætning for at kunne træffe de rigtige valg og dermed undgå overflødig indsamling. I modsætning til tidligere lægges vægten nu på det, der er karakteristisk for tiden, d.v.s. enten det almindelige og typiske eller det stil- og modeprægede og mindre på det unikke og specielle. Det vigtigste er, at de ting, der indsamles, afspejler væsentlige fænomener i tiden.

Et nyt aspekt er f.eks., at genstandene tillægges forskellige betydninger. De kan være dele af en naturlig helhed, bruges faktisk eller symbolsk. Symboladede genstande og spektakulære genstande vil især få betydning i udstillingssammenhæng.

Samtlige indkomne genstande er journaliserede. Af de indførte genstande fra årgangene 1996 ff. er samtlige oplysninger registreret direkte i museets elektroniske genstandsdatabase (GenReg).

Årgangene 1890-1995 er registreret i det manuelle system, og kun basisoplysninger, dvs. genstandsbe-
tegnelse, genstandsnummer, hjemsted og registrantgruppe er konsekvent registreret i museets elektro-
niske genstandsdatabase (GenReg). Til ca. en trediedel af disse genstande er der tillige registreret op-
lysninger om giver. Ca. en tiendedel af genstandene er registreringsfotograferet, og billederne efterføl-
gende lagt ind i museets elektroniske genstandsdatabase (GenReg).

Af samtlige genstande er lidt over en trediedel pladsregistreret på edb. Samlingen af tekstiler (ca. 65.000) er registreret i et manuelt pladsregistreringssystem. Indtastning af tekstiler i pladsregistre-
ringssystemet er i gang.

Samlingen rummer alle materialegrupper. Der er bevaringsmæssige problemer indenfor flere af disse grupper, f.eks. møbler med intarsia, moderne materialer som plast og gummi samt tekstiler.

Samlingens genstande er placeret i magasiner i Brede og Ørholm samt i tidsbegrænset (lejet) magasin. I Brede, bygningerne 8 og 9, har to af magasinerne nyt klimastyringsanlæg, mens de øvrige har basis-
klima. I tekstilmagasinet i bygning 8, 2. sal giver det nu forældede klimaanlæg stigende problemer

med møl og andre former for utøj. Genstandene er let tilgængelige i disse magasiner. Derimod er der andre magasiner, som ikke er tidssvarende, hvilket betyder, at klimaet er problematisk og at genstandene er utilgængelige. Det gælder f.eks. størsteparten af NTSs møbelsamling, som siden 1995 kun vanskeligt har kunnet benyttes til forskning og formidling, hvilket vi i høj grad fik at føle i forbindelse med udstillingen Danmarkshistorier. I Ørholm findes der ligesom i Brede både nyrenoverede og utidssvarende magasiner.

Aktiviteter i 2002:

Indsamling:

Enheden har fortsat ført en meget restriktiv indsamlingspolitik. Af de tilbudte gaver har enheden kun modtaget en mindre del. Dronning Margrethe har skænket en bastkurv med servietringe af plastic. Fra en nedlagt forretning på Nørrebro i København er hjemtaget en tapetsamling på ca. 400 enheder fra 1950-60'erne. En udstillet indsamlingsbøsse til Fattige Børns Fodbeklædning er kompletteret med en tændstikmappe. Fra en blikkenslager er modtaget et svendestykke i form af håndlavet drueknæ med svanehals samt lærebrev og svendebrev m.m. Tekstilsamlingen er bl.a. forøget med en dug og 20 tilhørende servietter fra 1848. Dugen er gået i arv gennem fem generationer. Af de indkomne dragter kan nævnes et sæt bryllupstøj fra 1937. Parret var ens klædt i nåletribet jakkesæt med henholdsvis bukser/nederdel.

Fra en amerikansk donator har enheden forestået hjemtagning af ca. 700 tegninger, udført af kunstneren Ferdinand Richardt, født i Brede. Tegningerne indlemmes i Antikvarisk-Topografisk Arkiv. Et flerbindsværk med Peter van Hemerts exlibris er erhvervet på auktion. Et maleri forestillende huset "Louisenhøj" på St. Thomas er købt på auktion for midler skænket af Robert og Erna Niensens Fond. I alt er indkommet ca. 700 nye genstande.

Registrering:

Det forventes, at der i 2002 bliver registreret ca. 1000 genstande i GenReg. Det forholdsvis lave antal skal bl.a. ses i sammenhæng med, at der i 2001 blev foretaget en del hasteregistreringer til udstillingen "Danmarkshistorier 1660-2000", som skulle suppleres og færdiggøres i 2002.

Ifølge museets resultatmål for genstandsregistrering skulle Nyere Tid i 2002 påbegynde indhentning af enhedens registreringsefterslæb. Efter planen skulle enhedens inspektører derfor inddrages i registreringsarbejdet efter en oplærings/indkørfase.

Enheden har i samarbejde med DOK afholdt et introduktionsmøde om registrering i GenReg, og der er udarbejdet en kort registrerings-vejledning, der tænkes at fungere som supplement til den individuelle oplæring.

På grund af andre presserende og uforudsete opgaver samt manglende hardware-kapacitet forventes planen først endelig implementeret i 2003.

Digital registreringsfotografering af genstande i udvalgte magasiner blev indstillet den 31.10.2002.

Bevaring:

Den største indsats er gået til færdiggørelse af udstillingen Danmarkshistorier.

Revision og Magasinering:

Udpakningen i bygning 6 af genstandsgruppen Industri og håndværk er gået i stå på grund af bygningsmæssige problemer. Det er uvist om genstandene skal flyttes under udbedring af skader på gulvet. Møbelsamlingen i samme bygning er fortsat svært tilgængelig og uden lys. Det sidste burde kunne løses.

De nedpakkede genstande fra "Legetøjets Verden" er under udpakning og påpladslægning i magasin. Arbejdet har givet anledning til omflytning og en delvis revision af legetøjssamlingen.

Udlån og uddeponeringer:

Til danske museer har der i alt været udlånt 122 genstande fordelt på 16 lånesager, heraf 2 afslag.

Til udenlandske museer har der været 3 lånesager, som imidlertid ikke kunne imødekommes enten fordi genstandene var permanent udstillet eller ikke kunne tåle transport, blandt andet en 1700tals glasparyk til et italiensk museum.

Der har været 2 deponeringsager omfattende i alt 3 genstande.

Udlåns- og deponeringsagerne har generelt været mere komplicerede, da genstandenes art og konserveringstilstand har krævet længere forhandling om klima- og sikringsforhold.

Tilbageleveringer

6 genstande, der har været indlånt til udstillingen "Danmarkshistorier", er blevet leveret tilbage til 2 forskellige museer. Til det Kongelige Danske Landhusholdningsselskab er udleveret et møblement, fremstillet hos Københavns Kontorforsyning 1910. Møblerne, der tilhører Landhusholdningsselskabet, har stået i Oldskriftssalen.

I sommeren 2002 blev der efter overenskomst mellem den danske og den færøske kulturminister overført en del færøske genstande fra Nationalmuseets samlinger til Føroya Fornminnissavn i Torshavn. Overførselen omfatter i alt ca. 175 genstande, hvoraf de 116 er fra Nyere Tids Samling. De øvrige er fra Oldtid, Middelalder, Møntsamlingen samt Frilandsmuseet.

Før overførselen fandt sted, blev alle genstande udstillet på udstillingen "Tilbage til Færøerne". Arbejdet med udstilling og overførsel har krævet betydelige ressourcer.

Fremtagninger til studiebrug og fotografering

Der har været adskillige studiebesøg i arkiver og i magasiner med tilhørende fremtagning af genstande. Derudover kan nævnes, at Museumsklubben og 11 andre grupper har aflagt studiebesøg i tekstilsamlingen. Af disse var 5 fra svenske museer, 4 fra designskoler/håndarbejdsseminarier og 2 fra Københavns Universitet.

Museumsfolk fra Dansk-Vestindien har gennemgået samlingen af dansk-vestindiske genstande.

Danmarks Radio har - med henblik på udsendelse i DR2 - fået forevist samme samling.

Planer for de kommende år

Indsamlingspolitikken vil fortsætte efter de samme restriktive retningslinier, men vil i de kommende år primært fokusere på industrisamfundets kulturarv. Da forskning og formidling danner grundlag for indsamlingen, er det ønskeligt, at der for hvert aktivt kerneområde udarbejdes indsamlingsplaner på oversigtsniveau. Enheden skal i samarbejde med de øvrige nyere tids museer og koordineret gennem Kulturarvsstyrelsen forestå anlæggelsen og opretholdelsen af landets repræsentative samlinger på nyere tids området. Der skal derfor snarest foretages en definition af enhedens indsats på dette område.

Registrering

Ifølge direktionens beslutning skal arbejdet med Fællesstandarder i 2003 have første prioritet i registreringsarbejdet - tillige med den deraf følgende nødvendige korrektion af eksisterende data.

Mht registreringsefterslæbet følger enheden den ovenfor nævnte plan og forventer at nedbringe efterslæbet på 5000 genstande inden 31.12.03.

Enhedens registrator, der siden 1994 tillige har fungeret som billedarkivar, bliver fra nytår 2003 fritaget for dette arbejde.

Enheden har stadig et stort ønske om, at få basisoplysningerne i Retrodata - dvs årgangene 1890 til 1995 - suppleret med de fulde registreringsoplysninger.

Påpladssætning af genstandskort fra 1984-1995 er ikke afsluttet.

Digital accessionsfotografering ønskes genoptaget.

Bevaring

Langt den største del af konserveringskvoten anvendes til udstillingerne samt udvalgte genstande fra magasinerne.

Magasiner

Vedr. "Legetøjets verden" forventes udpakning og påpladslægning afsluttet i 2003. Pladsregistrering af magasinerede genstande fortsættes.

13. Frilandsmuseet

Frilandsmuseet er et bygnings- og landskabsmuseum. Det er grundlagt i 1897 og er et af verdens ældste og største frilandsmuseer. Museets udstilling omfatter ca. 75 tdr. land med over 100 bygninger og godt 500 interiører. Hertil kommer Brede Værk.

På baggrund af samlingen af bygninger og interiører, de skabte kulturlandskaber samt det in situ bevarede fabriksanlæg i Brede er det Frilandsmuseets formål gennem forskning, bevaring og formidling at skabe og udbrede viden om:

- dansk landlig byggeskik og kulturarv
- det landskab der under skiftende former har dannet grundlag for kulturhistorien og menneskets forhold til naturen
- dansk bondekultur, bondesamfundets organisering, dagligt liv og kulturel selvforståelse fra 1600-tallet til i dag, herunder de forskellige befolkningsgruppers særpræg
- den tidlige industris bygninger og boliger, kulturlandskab og organisering samt dagligliv.

I forbindelse med opbygningen af den såkaldte "Andelsby", dækkende perioden 1880-1950, inddrages samme aspekter for den tidlige industrialiserede bondekultur.

Grundet sin egenskab som netop *frilandsmuseum* er der til museet knyttet en række særlige samlings- og bevaringsforhold. I samlingen indgår såvel hele bygningskomplekser som mere traditionelle museumsgenstande i interiørerne. De omgivende haver og landskaber har, i sagens natur, ikke status af samlinger, men de behandles principielt efter de samme grundlæggende parametre, og arbejdet hermed registreres som arbejde med samlingerne (forskning, indsamling, registrering, bevaring og formidling). I landskaberne indgår dog også egentlige genstande såsom vejvisersten, broer m.v.

Genstandsamlingen for den ældre periode, dvs. ca. 1600-1880, er stort set dækkende og indsamlingen vil fremover især omfatte supplerende indsamling, der dels er nødvendig for fortsat at kunne udstille under de bevaringsmæssigt vanskelige forhold på museet, dels er nødvendig for den ønskede større vægt på kulturlandskabet. Dette sidste gælder især en supplerende indsamling af, for eksempel afvisersten, vildtbanesten, planter og lign. til de karakteristiske landskaber på Frilandsmuseet. Et ønske om et mere differentieret dyrehold og mere originalt landbrug vil også lede til en vis indsamling af brugs-genstande.

Til andelsbyen forventes en fortsat aktiv indsamling af genstande, for eksempel til værksteder og mejeri (Se under Planer for de kommende år). Endelig indsamles i stadigt større omfang genstande til formidlingsbrug; disse "formidlingsgenstande" har ikke status af egentlige museumsgenstande og indgår ikke i den egentlige samling, men overlades til brug for Formidlingsafdelingen. Al tilvækst til den egentlige samling koordineres med Nyere Tids Samling.

Frilandsmuseets samlinger består nu af ca. 65.000 genstande, der alle er registreret manuelt.

Af disse er ca. 15.000 genstande indsamlet før 1. januar 1941, hvor Frilandsmuseet blev oprettet som selvstændig afdeling af Nationalmuseet (7. Afdeling). De 15.000 genstande er registreret sammen med genstande i Nyere Tids Samling, indsamlet før 1941, og opført i et dobbelt protokolsystem, beroende på Frilandsmuseet og Nyere Tids Samling.

De resterende genstande, indsamlet efter 1941, er indført på "blå kort" med oplysninger om proveniens og funktion – ca. 27.000 kort er forsynet med fotos.

Oplysninger om genstandsnr., genstandsbetegnelse, SR-gruppe og Top.nr. er ført fra genstandskortene til en database i GenReg. Denne "retro" database dækker 48.133 genstandsnumre.

I henhold til resultatkontrakten skal alle genstande være inddateret i GenReg i 2003. Målets opfyldelse afhænger dels af mulighederne for en samkøring mellem retrodatabasen og GenReg databasen, og dels en målrettet registrering af uregistrerede, gamle hjemtagelsessager (1995-2000). Da denne samkøring ikke er afklaret endnu må målet for gennemførelse rykkes til 2005.

Samlingerne består af genstande indenfor alle genstandsgrupper i "Den grønne Registrant". Godt 30.000 genstande er udstillet i museets bygninger og/eller på museets terræn. For de udstillede genstande er der ført opstillingslister, der ved genstandsnummer anfører genstandene i de enkelte udstillingsrum. Endvidere er alle udstillingsrum fotograferet og genstandene optegnet på kalker med påført nummer. Dette system blev ført ajour i 1991.

Udover genstandsarkivet findes flere andre arkiver. Dels et tegningsarkiv, som dagligt anvendes på Frilandsmuseets tegnestue. Dels et billedarkiv vedr. museets bygninger, som ligeledes flittigt konsulteres i forbindelse med bygningernes vedligeholdelse.

Alle oplysninger om bygningernes erhvervelse, skøder m.v. er opbevaret i det såkaldte "A-arkiv", og i "B-arkivet" opbevares oplysninger om bygningernes ejerhistorie, beboere, traditionsoptegnelser, interviews m.v. Dette suppleres af en billedsamling til studiebrug. På tegnestuen føres arkiv over det daglige arbejde med bygningerne. For landskaberne er opbygget et "gartnerarkiv" med undersøgelser, og der er påbegyndt et arbejde med udviklingen af et notatsystem, der dækker det daglige arbejde med landskaberne på samme måde som arkivet over det daglige arbejde med bygningerne.

Frilandsmuseets bibliotek rummer ca. 20.000 bind om museets hovedområder. Der indkøbes litteratur i samråd med biblioteket for *Nyere Tids Samling*.

Udstilling af genstande på et frilandsmuseum medfører særlige bevaringsmæssige forhold, som resulterer i et stort, løbende konserveringsbehov. For at mindske belastningen på genstandene søges det, for eksempel, at udstille kopitekstiler vævet med forlæg i museets samlinger. Bygninger og landskaber er under løbende vedligeholdelse foretaget af museets håndværkere og gartnere under samråd med de ansvarshavende inspektører. Opbygningen af flere anlæg i Andelsbyen medfører desuden særlige konserveringsbehov i disse år.

Frilandsmuseets magasiner må beskrives som særdeles utidssvarende og utilstrækkelige. Største delen af den ældre samling (før 1880), såfremt den ikke er udstillet, er magasineret på loftsetagerne i den gamle Lyngby Landbrugsskole. Den nyere samling, primært rettet mod andelsbyen, er opmagasineret på det tidligere landbrugsmuseum "Andelsmagasinet". Ingen af disse bygninger opfylder rimelige krav til magasiner, og problemet har i efteråret 2002 blandt andet givet sig udslag i mindre vandskader i magasinrum på Landboskolen efter et par kraftige regnskyl.

Genstandene er opstillet dels i genstandsgrupper efter den grønne registrant (Andelsmagasinet), og dels efter hjemsted eller registrant (Landboskolen). Der findes nu en dækkende pladsregistrering for visse af magasinrummene på Landboskolen, men for størstedelen af Frilandsmuseets magasiner mangler den formelle pladsregistrering eller angivelse af den enkelte gruppes placering i ovennævnte bygninger. (Sidstnævnte vil dog være enkelt i forbindelse med en lidt større oprydning).

1999 er der bygget magasiner på terrænet bag det gamle landbrugsmuseum til opbevaring af hjemtagne huse og bygningsdele. Magasinerne er ikke opvarmede eller klimastyrede – men må karakteriseres som velfungerende til formålet.

Aktiviteter i 2002

Indsamling

Hjemtagelse og genopførelse af tømrer/snedkerværksted fra Borre, Møn er nu i fuld gang. Arkivararbejde og interviews, genstandsindsamling og opmålingsarbejde på hjemstedet er ved udgangen af 2002 så godt som gennemført, og de ikke nagelfaste genstande overført til FLM i en container. Registreringen af løse genstande fra Borre er igangsat, og forventes endeligt afsluttet i første kvartal af 2003.

De ikke nagelfaste genstande på Frilandsmuseets værksted i Rynkeby er blevet sorteret og pakket ned i kasser, hvor de afventer, indtil der bliver mulighed for en overflytning og genopførelse.

Til den øvrige samling er der i 2002 primært samlet genstande ind med henblik på udstillingerne på Stadager/Østergård og Andelsby.

Det drejer sig om:

Tekstiler (8 stk.)

Husgeråd (ca. 20 stk.)

Varesortiment til Stadager (65 stk. samt

86 stk. ass. børster)

Bøger (ca. 135 stk.)

Diverse møbler, småting mv. (8 stk.)

Landbrugsmaskiner (ca. 15 stk.) Især med henblik på kommende husmandssted.

Dog er der indkommet en lille mængde tekstiler (ca. 25 stk.), som efter samråd med tekstilkonservator er taget hjem til supplerings af den nuværende samling. Desuden hjemtages løbende elmateriale, beslag og gammelt værktøj til byggeafdelingen til praktisk brug. Disse genstande registreres ikke, men betragtes som et reservedelslager.

Desuden er der i årets løb indsamlet en lille mængde gamle håndredskaber, 2 trillebører, tekstiler og flere stykker husgeråd til brug for levendegørelsen og den øvrige formidling på FLM. Disse genstande journaliseres kun, men registreres ikke.

Registrering

I 2002 er genstandsregistreringen fortsat i en god gænge. Hovedvægten er lagt på registrering af genstande til udstillingerne i Stadager og Østergård. Genstandene kommer fra ældre, uregistrerede genstandssager (hjemtagelser 1995-2001), nye indsamlinger i 2002 og fra Borre-projektet.

Hjemtagelser til Andelsby, Østergård og den eksisterende samling er i 2002 rutinemæssigt blevet fuldt af en indtastning i GENREG, så man for fremtiden undgår ophobninger af uregistrerede genstandshjemtagelser.

Pr. d. 19/11 – 02:

Registreret 856 genstande (Nr. 46.953 – 47.818)

Borreprojektets andel: 266 genstande

Indtastningen i GENREG følges løbende af genstandsfotografering og indscanning af billedmaterialet til GENREG-basen. Der er derfor ingen ophobninger af manglende genstandsfotografering i forbindelse med registreringen på Frilandsmuseet.

I løbet af 2002 er muligheden for udprintning af blå genstandskort til Frilandsmuseets genstandsarkiv efter en hel del tekniske vanskeligheder kommet i stand i samarbejde med DOK. Fra og med november 2002 udprintes der løbende blå kort fra GENREG til arkivet. Foreløbigt (medio november 2002) er udprintet og påpladssat ca. 150 nye blå kort.

Retrodatabasen med de 48.133 genstandsnumre er i løbet af 2002 blevet revideret og korrekturlæst i forhold til ca. 1000 genstandsnumre, som enten manglede i databasen, eller kun var opført med delvise oplysninger.

Ligeledes blev der i 2001 indledt et samarbejde med DOK, som i løbet af 2002 er blevet fastholdt, vedr. en udvikling af databasen, så den nu praktisk kan anvendes til indtastningen af placeringsoplysninger for alle genstandene. Næste skridt bliver et forsøg på en samkøring af denne retrodatabase og NY-GENREG. Jfr. resultatmålet om en indlemmelse af alle genstande i GENREG i 2003.

I 2002 påbegyndtes et reviderings- og opfølgingsarbejde af opstillingslisterne fra 1991. Visse af interiørerne blev dengang ikke helt færdiggjort, og der optræder derfor for visse rums vedkommende ”sorte huller” mellem fotografi og opstillingsliste. Resultaterne fra den konkrete gennemgang af de enkelte rum samkøres med retrodatabasen, som rummer mulighed for en placeringsangivelse af den enkelte genstand. Dette arbejde er et lille skridt på vejen mod målet om en fuldstændig pladsregistrering.

Til fotoarkivet blev der i 2002 registreret i alt 437 foto, negativer og dias. Hvert nr. har sit eget arkivkort.

390 nye numre er fotos fra Borreprojektet. Arkivering og registrering blev foretaget af projektansat medarbejder.

37 af numrene er fotos fra museet generelt.

10 af numrene er dias fra museet generelt

Bevaring

I samarbejde mellem Bevaringsafdelingen og FLM har der været en del udviklings- og konserveringsarbejde i forbindelse med såvel originale genstande som kopier til brug for brugen fra Stadager.

Der er i samarbejde med konservatorer fra Møbel-, metal-, tekstil- og malerisektion udarbejdet et overblik over det mest presserende behov for genstandskonservering på Frilandsmuseet.

Disse lister er i første omgang blevet brugt til ansøgningerne om konserveringskvoter for 2003.

I år 2000 blev der udarbejdet en meget grundig rapport for arbejdet på tekstilområdet på Frilandsmuseet, der giver et godt indblik i de mange gøremål og problemer der er med udstilling af tekstiler i interiører i uopvarmede huse. I 2001 blev klarlæggelsen af problemerne udvidet med et notat (FLM), hvor der i samråd med konservator er udpeget konkrete problemområder, der bør sættes ind på snarest. Desværre blev denne klarlæggelse ikke fulgt op af den nødvendige kvotetildeling i 2002.

I 2002 er genstandene til udstilling på Stadager og Østergård blevet konserveret på Bevaringsafdelingen. Genstandene til Stadager er ved udgangen af 2002 ved at være færdigbehandlede, mens de sidste genstande til Østergård vil blive konserveret i første kvartal af 2003.

Udover genstandene til Stadager og Østergård har museet fået konserveret følgende:

2 hængeure

1 standur

1 hakkelsesmaskine

1 lille træspand

Et antal kurve

Et meget lille antal tekstiler, samt skader på dyner, lagner mv.

Afslutningsvist

I løbet af efteråret blev jorden i abildgård og frugthave ved Østergård drænet og klargjort og der er blevet etableret stendiger omkring arealet. Ultimo 2002 blev der plantet frugttræer og –buske.

Det endelige maler-, snedker- og murerarbejde på Stadager er nu i de sidste faser, mens det indvendige snedkerarbejde på Østergård er i fuld gang.

Ligeledes er de historiske/tidstypiske elektriske installationer på Stadager nu færdiggjort.

Endelig har museets håndværkere og gartnere løbende vedligeholdt museets bygninger, landskaber og hegning.

Magasinering og genstandshåndtering

Magasinsekretariatet har forestået flere store og små transportopgaver mellem Frilandsmuseet og Bevaringsafdelingen – især med henblik på udstillingerne i på Stadager og Østergård (resvultatmål). Desuden er der blevet igangsat et formelt samarbejde mellem Magasinsekretariat, Bevaringsafdeling og Frilandsmuseum vedr. håndteringen af genstande og transporter i forbindelse med Borre-projektet.

Til intern genstandstransport til/fra udstillinger, mindre genstandssikringsopgaver, revidering af interiører, intern postrunde og andre forefaldende opgaver i forbindelse med registrering og indsamling blev pr. 1/9 ansat en fleksjobber.

Særlig formidling af samlingen

I løbet af 2002 fik Frilandsmuseet opbygget en hjemmeside, som formidler de enkelte anlæg, særlige emner som byggeskik og kulturlandskab, Andelsbyprojektet, aktuelle forskningsprojekter og aktiviteter til et bredt publikum. Fremover vil museet gerne udvikle og udbygge hjemmesiden.

Planer for de kommende år

Der forventes en aktiv indsamling af en komplet spisestue, spisestel m.m. til museets hovedgård, Østergård fra Fjellerup. Rummene på Østergård indrettes i tråd med Frilandsmuseets andre udstillinger/interiører, dog med hensyntagen til en vis brug i formidlingsøjemed.

Det forventes, at Stadager Brugs med have åbnes for publikum i april 2003, og beboelsesrummene på Østergård i juli 2003. Desuden planlægges urtehaven.

Arbejdet med genopførelsen af Borre fortsætter – konserveringen af de hjemtagne genstande er foreløbigt blevet fastsat til 2004.

I henhold til resultatkontrakten skal parken til Brede hovedbygning åbnes for publikum inden udgangen af 2003. 1. fase igangsættes ultimo 2002/primus 2003, hvor de store lindetræer fælles.

Planer for udbygning af andelsbyen er taget op til drøftelse og revision. Der arbejdes i 2003 videre med at skaffe midler til hjemtagelse af et smede- og maskinværksted fra Rynkeby (erhvervet af FLMS Venner) og museets frysehus fra Gryderup.

Museet afhenter restaurerede mejerimaskiner på Fyn primus 2003. (Erhvervet af FLMS Venner)

Museet har desuden fået tilbudt et muligt missionshus på Fyn, et velegnet bageri fra Tranbjerg, Østjylland og et meget fint husmandssted fra Brøndbyvester. I 2003 arbejdes der på at finde midler til undersøgelser og senere overflytninger. Der er stadig ikke fundet et velegnet andelsmejeri.

Det er ønsket fortsat at styrke det gode samarbejde med Bevaringsafdelingen i løbet af 2003 med henblik på velfungerende rutiner og prioriteringer i genstandskonserveringsarbejdet.

I 2003 vil Frilandsmuseet gerne udbygge samarbejdet og planerne vedr. en magasinordning mellem Frilandsmuseet og Magasinsekretariatet, jfr. kommende helhedsplaner for magasinforholdene på Nationalmuseet generelt.

14. Frihedsmuseet

Frihedsmuseet dækker perioden 1939-1945. Mens der kun undtagelsesvis indsamles genstande fra før denne tid, rummer samlingen en del memorabilia fra efterkrigstiden.

Museets indsamlingspolitik er ikke aktiv. Accessionen fremkommer ved at museet vælger blandt de tilbud, der modtages fra offentligheden. Der lægges her vægt på at undgå hjemtagelse af dubletgenstande uden egen historie og memorabilia i større omfang.

Ideelle genstande er sådanne som har direkte tilknytning til personer eller hændelser under besættelsen og herunder primært det som vedrører modstandskampen.

Genstandene er frem til og med 2002 registreret i museets elektroniske genstandsdatabase (GENREG). Der er registreret oplysninger indenfor alle datagrupperne: identifikation, accession, brugs- og fundsted, beskrivelse, bestemmelse og placering.

Samlingen består af brugsgenstande af hvilke mange også i deres materialekarakter afspejler oprindelsen under besættelsen: erstatningsvarer, mørklægningspærer og -gardiner, genstande fra fængsler og koncentrationslejre, nedkastet materiel og hertil en del våben. Alle materialetyper er repræsenteret. Langt størstedelen af samlingen opbevares i museets klimastyrede magasinkælder. En mindre del opbevares på magasinet i Brede ligesom ca. 250 våben er magasineret hos Tøjhusmuseet. De omkring 1.000 genstande i Frøslevlejrens Museum tilhører ligesom dettes to originale bygninger Frihedsmuseet/Nationalmuseet.

Det bør tilføjes, at Frihedsmuseet har særskilte samlinger af dokumenter, illegale blade, tegninger, plakater, fotos, film, bånd og plader. Meget af dette materiale er også "genstande" set fra en udstillings- eller konserveringsmæssig synsvinkel.

Aktiviteter i 2002

Indsamling

Frihedsmuseet har i 2002 modtaget 90 afleveringer af genstande, dokumenter, fotografier og andet. Heraf var 30 afleveringer af genstande, til sammen 67 styk. Den største genstand var en reol med et hulrum, som en københavnsk familie havde brugt som skjulested for illegale blade og våben.

Registrering

Alle modtagne genstande er registreret og fotograferet. Desuden er 54 genstande modtaget på Frøslevlejrens Museum i 2000 og 2001 fotograferet.

Frihedsmuseet har i samarbejde med Dokumentationsgruppen udviklet en applikation til registrering af arkivalier, foreløbig kaldet FrihedsDokReg, som anvender GENREGs tabelsystemer, men som ved siden af dennes felter til beskrivelse af hhv. fremstillings- og brugs-hændelse endvidere har indført en "beretnings-hændelse" til registrering af information, som ligger ud over selve tilvejekomsten af det fysiske levn, der registreres.

Bevaring

Angrebet af skadedyr i 2001 ser ud til at være overstået. Der er ikke fundet aktive skadedyr i de udsatte fælder.

Til indretningen af det nyoprettede *Horsørødelejrens Museum*, hvis genstande næsten alle tilhører Frihedsmuseet, har Bevaringsafdelingen konserveret en stor, autentisk model af lejren, fremstillet af to fanger, syv tegninger/akvareller og fem malerier.

Planer for de kommende år.

Hverken indsamlingspolitik eller genstandsregistrering ventes ændret. Arbejdet med FrihedsDokReg videreføres, tildels med frivillig arbejdskraft.

I magasinerne søges en mere rationel opstilling gennemført med kassation af forældede skabe efter flytning af samlinger af aviser. Samlingen af malerier søges opstillet mere forsvarligt. Panserskab flyttes fra niveau 1 til niveau 2.

15. Møntsamlingen

Den kongelige Mønt- og Medaillesamling er grundlagt 1781, men indeholder mønter som allerede i midten af 1600-tallet er indkommet til de kgl. samlinger. Samlingen dækker alle tider og steder på jordkloden, hvor der er fremstillet mønter og medaljer. Dvs. fra den græske del af Lilleasien siden 600-tallet før vor tidsregning samt Kina og Østasien siden 1. årtusind før vor tidsregning. Desuden pengesedler efterhånden som de kom i brug, i Europa fra 1600-tallet, samt betalingstegn og polletter. Som navnet antyder indgår kunst-, belønnings og erindringsmedaljer (præget siden o.1450) også. Desuden jettons, regnepenge etc. Til støtte for samlingsarbejdet findes Nordeuropas vistnok bedste numismatiske bibliotek, det er landets hovedfagbibliotek.

Hovedparten af genstandstilvæksten sker som følge af danefæreglerne. Der lægges særlig vægt på den nationale hovedsamling, Danmark og de lande, hvortil vi har en særlig historisk tilknytning, såsom Slesvig-Holsten og Norge. Fra gammel tid har klassisk numismatik været dyrket her, og museet har derfor en fremragende og verdensberømt græsk samling. Der er meget få decideret svage punkter i samlingen. Ud over pligtaflevering fra Den kgl. Mønt (siden 1739) og sædvanemæssig levering fra Nationalbanken er der med støtte fra Møntsamlingens Venner en aktiv indkøbspolitik indenfor det område, som dækkes af begrebet "den nationale hovedsamling".

Samlingen er offentlig tilgængelig for studier efter forudgående aftale. Ubekendte personer som ønsker at se sjældne mønter, skal legitimere sig, normalt med verificerbare anbefalinger. Hele hovedsamlingen er sikringsfotograferet, og disse fotografier er tilgængelige på mikroficher i udstillingen. Den græske og angelsaksiske del af samlingen er alment tilgængelig i form af store, relativt moderne, videnskabeligt baserede kataloger ('sylloger'), som kan se på biblioteker og kan købes i den internationale boghandel. Det seneste bind af den græske sylloge, dækkende erhvervelser 1942-1996, udkom 2002. Af ressourcemæssige grunde har Møntsamlingen som den eneste samling ikke påbegyndt edb-registrering af genstandene, omkr. 500.000 stykker, registreret i omkr. 15.000 genstandsnumre. Genstandene er imidlertid registreret i protokolserier samt i diverse registre og bøger.

Samlingen består af betalingsmidler af metal og papir. Samlingens konserveringsmæssige problemer ligger især indenfor blyholdige mønter og bronze- og tinmønter.

Hovedsamlingen af mønter samt den nationale medaljesamling findes i et særligt sikringsrum, indrettet 1982-83. Øvrige medaljer og jetons, pengesedler samt fundarkivet ligger i ældre skabe, heriblandt de i den permanente udstilling placerede Wiedeweltskabe fra 1784, der i sig selv er museumsgenstande

Aktiviteter i 2002:

Indsamling:

Møntsamlingen har modtaget og registreret et stort antal gaver, indført på 31 inventar-numre (GP 4336-4366), i alt 79 genstande. En stor testamentarisk gave på ca. 1500 mønter fra Nepal, Bhutan og Tibet er dog kun summarisk registreret.

Årets hoveddonator var - som sædvanlig, kan man næsten sige - Møntsamlingens Venneselskab. Fra Venneselskabet er i øvrigt til den nationale samling (der omfatter hele den tidligere dansk-norsk-holstenske helstat) modtaget en række gaver, hvoriblandt må fremhæves en hidtil ukendt mindejeton for den gottorpske hertug Frederik IV, død 1702 og en portrætmedalje præget i Nürnberg 1749 af den norske medaljør Gabriel Lunder. Medaljen kendtes tidligere kun fra et samtidigt kobberstik. Desuden en del mønter præget i Gdansk 1577-84 med møntmaskineri, der samtidig blev indført, opstillet og ibrugtaget i Danmark.. Stykkerne er erhvervet gennem den danske og internationale kunst- og mønt-handel og publiceres med illustrationer i Møntsamlingens årsberetning for år 2002 (Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad 2003).

Registrering:

Manuel registrering af 148 fundsager samt 31 andre erhvervelser i 2002 (dækker 893 fundgenstande samt 79 andre genstande, i alt 873 genstande). Desuden 111 udenlandske mønter fra det vigtige skattefund fra Lundby Krat, nedlagt omkr. 1100 og fundet 1980.

Bevaring:

Til konserveringen af indkommet danefæ blev der i 2002 afsat ét årsværk; til konserveringen af nyindkommet danefæ forventes også i 2003 afsat den samme ressource.

Udlån og uddeponeringer:

Møntsamlingen har i år 2002 haft 11 udlånssager, omfattende 125 genstande.

Desuden tilbageførslen til Færøerne af de bevarede dele af skattefundet fra Sand, c. 1100, omfattende 36 mønter.

Planer for de kommende år

Indsamlingspolitikken vil fortsætte efter de af Nationalmuseets direktion i 2002 udstukne retningslinjer, således at den passive indsamling søges minimeret for så vidt det tilbudte ikke direkte falder inden for satsningsområderne. Tidligere givne løfter og indgåede aftaler (f.eks. om testamentarisk overdragelse til Nationalmuseet) respekteres. Fortsat manuel registrering, forventet planlægning af edb-registrering af tilvækst.

16. Etnografisk Samling

Etnografiske samlinger fra en række geografiske regioner: Nord- og Sydamerika, Nord- og Centralasien, Østasien og Bagindien, Afrika og Vestasien, Sydasien og Oceanien, Grønland og eskimoer i Canada og Alaska. Samlingen består af genstande af så at sige alle materialer og materialekompositioner: Kultfigurer, husgeråd, våben og beklædning. Der sættes i samlingen mere på tilgængeliggørelse af de allerede indsamlede museumsgenstande end på at foretage større nyindsamlinger. Der sker alligevel en begrænset forøgelse af samlingen gennem indsamling, køb, gaver og testamentariske gaver. De vigtigste oplysninger om hele samlingen af etnografika (ca. 150.000 numre) er registreret i en elektronisk database, som muliggør en hurtig søgning af data og fotogengivelser. Systemet er i bearbejdet form grundlaget for interaktive informationssøgnings-systemer omfattende 20.000 genstandsnumre anbragt i nyindrettede kompakte udstillingsrum. I 1998 blev de eskimoiske genstande gjort tilgængelige over Internettet. Medens det har været normalt kun at vise nogle få procent af en samling i den permanente udstilling, vises omkring 20% af samlingens genstande fra de udstillede områder i museets nye kompakte udstillinger. Der er registreret fyldige oplysninger inden for alle datagrupperne: Identifikation, accession, brugs- og fundsted, beskrivelse, bestemmelse og placering. Placeringsoplysningerne er ikke ajourført, da registreringssystemet er under udarbejdelse. Klassifikation af billedmateriale bør foretages (anslået til 120.000). Efter at DDT-afrensningen af genstande er tilendebragt i 2001, er der i 2002 i det elektroniske registreringssystem-ARK-REG yderligere registreret ca. 3.500 arkæologiske genstande, således at der nu er registreret ca. 56.500 af i alt ca. 100.000 manuelt registrerede arkæologiske genstande.

Samlingen er placeret i magasiner i kælderen i Prinsens Palais, i Brede og i Ørholm. Desuden 29 containere og paller i sikringsbunkeren. Magasinerne i Brede, bygning 8, 9 og 10 og i Ørholm, bygning P er gode og tidssvarende med klimastyring og let adgang til genstandene. Magasinerne i Prinsens Palais ønskes flyttet til Brede hurtigst muligt, grundet lidet tilfredsstillende klimaforhold.

I 1999 blev der konstateret mugangreb som følge af svingende relativ luftfugtighed i magasinerne i Prinsens Palais. Problemet er ikke løst. I 2001 blev der konstateret insektangreb i Etnografisk Samlings kontorer, magasiner og udstillinger i Prinsens Palais. I samarbejde med Bevaringsafdelingen og Drifts- og Administrationsafdelingen er der iværksat en række præventive tiltag i 2002. Der følges op på disse tiltag i 2003.

Samlingens uudpakkede genstande er midlertidigt placeret i magasin i Brede.

Aktiviteter i 2002:

Indsamling:

I 2002 fik Etnografisk Samling 72 nye genstande, fordelt med 22 fra Afrika, 2 fra Bagindien, 10 fra Kina, 1 fra Japan, 2 fra Vestasien, 2 fra Oceanien/Australien, 1 fra Nordamerika og 32 fra Grønland. I forbindelse med forberedelse til en senere udstilling foretog Bente Wolff og Morten Skriver På vegne af Etnografisk Samling en indsamlingsrejse til Calcutta, Indien. Den rejse resulterede i at der blev erhvervet 40 nye genstande fra Indien. Herudover har Etnografisk modtaget en testamentarisk gave bestående af ca. 500 genstande fra Nepal. Endvidere har Etnografisk Samling modtaget mere end 25.000 farvediapositive optaget overalt i verden undtagen New Zealand, samt et større antal endnu ikke opgjorte diapositive fra Grønland.

Tilbageføring

Der er ikke i 2002 foretaget nogen tilbageføring af genstande fra Etnografisk Samling.

Registrering:

I 2002 blev 3.600 genstande registreret i access database i Etnografisk Samling. Etnografisk Samling påbegyndte ikke accession i GENREG og pladsregistrering, da systemet endnu ikke er færdigudviklet. Efterslæbet i registreringen af ny-accession i GENREG er nu 4514 numre. Etnografisk Samling og dokumentationsprojektet samarbejder på en færdiggørelse af den datamodel, der skal danne grundlag for accession af efterslæb, manuelt registrerede og nytilkomne genstande. De

mange data, som systemet indeholder i den nuværende form, er desværre behæftet med en lang række mangler og uklarheder. Disse skal løses dels af DOK hvad angår det EDB-tekniske dels af Etnografisk Samling hvad angår det rent museale, for at kunne færdiggøre applikationsudviklingen og dataoverførslen til fastsat tid.

Bevaring:

Udlån til andre museers særudstillinger udgør både konserveringsmæssigt og administrativt en væsentlig post på konservatorernes timeforbrug. Der går eksempelvis mange timer til klargøring og konservering, udarbejdelse af tilstandsrapporter før og efter udstillinger, samt tid til pakning og kurertjeneste. Der blev i 2002 i den forbindelse anvendt en del timer på at forberede udlån af maleren Albert Eckhouts malerier til Brasilien.

De mugangrebne genstande i kælderen i Prinsens Palais kan man intet gøre med, før de kan flyttes til nye magasiner med tilfredsstillende klimastyring. Foreløbig foretager Etnografisk Samling overvågning af klima og affugtning af magasinlokalerne.

Som nævnt i den forrige rapport blev der i 2001 konstateret skadevoldende insekter i Etnografisk Samlings kontor-arealer, senere også i de eskimoiske udstillinger og i kældermagasinerne i Prinsens Palais. Konservatorerne iværksatte i denne forbindelse overvågning via fælder, ændring af rengøringsprocedurer og andre hygiejniske foranstaltninger. I udstillingsmontrerne er der udlagt RID 50% w/w. amorfous silicon dioxide (Rentokil Insect Powder). Fælderne på kontorerne er udskiftet i 2002, og i november 2002 blev reoler/skabe og andet større inventar fuget fast til gulvet. Oprydning på kontorerne for at lette rengøringen er gennemført, ligesom reolhylder er hævet ca. 20 cm over gulvhøjde. Systematisk frysning af nyaccessionerede genstande gennemføres. Endnu mangler ændring af rengøringsprocedurer, men disse forventes iværksat i 2003. Resultatet af de seneste tiltag til bekæmpelse af insekterne vil først kunne ses i 2003, hvorefter der tages stilling til eventuelle nye tiltag. Hidtil er de genstandsskader, der er konstateret som følge af insektangreb, meget begrænsede. Konservatorerne foretager i samarbejde med museumsinspektørerne til stadighed en intensiv overvågning af Etnografisk Samlings genstande og arealer.

Magasinering:

Planlagte aktiviteter inden udpakning og omflytning blev ikke udført på grund af manglende kapacitet i Magasinsekretariatet.

Udlån og Uddeponering:

Etnografisk Samling har i 2002 i samarbejde med Bevaringsafdelingen og Magasinsekretariatet behandlet 22 anmodninger om udlån af genstande, hvoraf 7 blev gennemført i 2002, 8 forventes gennemført i 2003/2004 og 1 efter 2005. 6 blev ikke gennemført af forskellige årsager. I 2002 har en af de krævende udlånsansøger været udlån af malerier af 1600-tals maleren Albert Eckhout til Recife, Brasilia og Sao Paulo i Brasilien, hvor malerierne blev til. Især er der brugt mange timer på kataloget til udstillingen, og det symposium der blev afholdt i Recife, Brasilien. Som en følge af udlånet til Brasilien af malerier af maleren Albert Eckhout har der endvidere været arbejdet med udlånsanmodninger fra Sverige, Tyskland og Holland, alle planlagt til 2003/2004.

Etnografisk Samling har en række langvarige uddeponeringer. 12 langtidsuddeponeringer til 7 museer og institutter fornyes med jævne mellemrum.

Biblioteket

Også i 2002 blev det nødvendigt med rokering af bogmassen. Takket være ekstra ressourcer i Bibliotekstjenesten, blev det muligt at tage hul på bearbejdningen af Etnografisk Samlings to store boggaver fra henholdsvis Prins Peter og Martha Boyer. I skrivende stund er 968 af disse bøger klassificeret, katalogiseret og indgået i bibliotekets bestand. Ved museumsinspektør Inger Wulffs død modtog biblioteket 65 flyttekasser bøger. Checkning af disse i katalogapparatet er påbegyndt.

I 2002 er 355 tidsskriftnumre og 1108 bøger blevet accessioneret. Litteratursøgninger og hjemlån for afdelingens samt for SILAS medarbejdere er foretaget.

Mange eksterne studenter – 2 har pt. fast læseplads – og forskere benytter stadig flittigt bibliotek/læsesal.

Som i 2001 blev det også muligt i år at få indbundet visse tidsskriftårgange.

Planer for de kommende år

Arbejdet med tilgængeliggørelsen af samlingen fortsætter såvel gennem kompakte nye museumsudstillinger ('Skatkamre'), som gennem udbygningen af adgangen til samlingerne via Internettet. En fornyet indsamlingspolitik udarbejdes på grundlag af museets omorganisering og omprioritering fra 2003.

Etnografisk Samling tilstræber at få løst problemerne med klimaet i magasinerne i Prinsens Palais, og samtidig arbejde for langsigtede løsninger i form af nye magasiner i Brede. Arbejdet med at tilgængeliggøre genstandsinformationer på skærm i Afrika- og Grønlands-udstillingerne, fortsættes. I samarbejde med søstermuseer i Europa, planlægges en fælles ansøgning om midler til elektronisk registrering og indscanning af udvalgte dele af Etnografisk Samlings fotosamlinger.

Når accessionsmodulet til GENREG og pladsregistrering foreligger i juni 2003, vil man gå videre med registreringsarbejdet og forberede yderligere tiltag. Efter ansættelsen af en ny inspektør er arbejdet genoptaget med planer for kompaktudstilling af Syd Asien samt Sydøst Asien, men arbejdet er forsinket på grund af barsels- og forældreorlov. Man forsøger også at få en ny PhD-kandidat, som forventes at samle ind i tilknytning til feltarbejde.

Det vil fortsat være vigtigt at arbejde med magasinering af vore egne Grønlandssamlinger. Efter at store dele af samlingerne har været utilgængelige for egne og eksterne forskere, har DDT-afrensningen igen åbnet tilgangen til disse vigtige samlinger. Her foregår et vigtigt samarbejde med SILA.

I forbindelse med publicering af en guide til Jordens Folk, vil der blive behov for fotooptagelser af høj kvalitet af vigtige dele af samlingen.

17. Antiksamlingen

Antiksamlingen rummer fund fra oldtidskulturerne i Grækenland, Italien, Ægypten og Den Nære Orient. Samlingens tyngdepunkt er den græske verden, ikke mindst græsk keramik og fund fra danske udgravninger på Rhodos. Antiksamlingen erhverver kun i begrænset omfang nye genstande, der indgår i form af gaver fra privatpersoner eller som køb finansieret af fonde o.l.

I en lokal database er registreret oplysninger om genstandenes identifikation, brugs- og fundsted og placering. Detaljerede oplysninger findes på systematisk ordnede registreringskort, hvortil den elektroniske registrering henviser.

Antiksamlingen er en af de samlinger, hvis bevaringstilstand er relativt god, idet hovedparten af genstandene ikke umiddelbart er truet af yderligere nedbrydning.

Konserveringsbehovet vurderes løbende.

En stor del af Antiksamlingens genstandsmateriale er præsenteret i de permanente udstillinger om Grækenland, Italien, Cypern og Ægypten. Ikke udstillede genstande fra disse områder samt alt materialet fra Lilleasien, Syrien, Mesopotamien og Persien, som ikke for nærværende er repræsenteret i de permanente udstillinger, opbevares i magasiner i Prinsens Palais, i Brede og i Ørholm. I Brede og Ørholm opbevares fortrinsvis meget store genstande. Størstedelen af samlingens magasinerede genstande opbevares i magasiner på 3. sal i Prinsens Palais.

Aktiviteter i 2002:

Formidling:

Den 31. maj 2002 kunne Antiksamlingen slå dørene op til et nyt afsnit i den permanente udstilling - *Cypern - Afrodites Ø*. Udstillingen fortæller om Cyperns arkæologi og historie fra stenalderen til romersk tid. Istandsættelse af udstillingsareal og etablering af udstilling blev finansieret af A. G. Leventis Foundation, Nicosia og åbningen blev overværet af Prins Henrik.

Udstillingen ledsagedes af et temanummer af NYT udgivet også i engelsk udgave.

Indsamling:

Systematisk indsamling af antikker i Danmark tog sin begyndelse i 1800-tallet, hvor Prins Christian Frederik under et langvarigt ophold i Italien lagde grunden til sit Vasecabinet, som er en af grundstøjerne i Antiksamlingen. I forhold til nyerhvervelser overvejes det nøje, om og i givet fald hvorledes en genstand kan supplere eller udbygge samlingen.

I 2002 modtog Antiksamlingen nogle mindre gaver fra privatpersoner: to oliebeholdere, såkaldte lekyther fremstillet i Athen i 5. årh.f.Kr., en lille gruppe fragmenter af keramik og sten fra Ægypten samt en fibula af bronze fra Israel. Med støtte fra Erna og Robert Nielsens Fond erhvervedes en dagert og en sværdklinge fra Luristan samt 156 romerske seglaftryk.

Registrering:

I 1998 påbegyndtes i samarbejde med Dokumentationsenheden en omlægning af Antiksamlingens elektroniske genstandsregistrering til GENREG. Arbejdet med denne omlægning fortsattes i 2000, men blev ikke gennemført på grund af ressourcemangel i Dokumentationsenheden. I 2001 og 2002 har arbejdet ligget stille. Den planlagte udvidede registrering af udvalgte genstandsgrupper har derfor ikke kunnet iværksættes. Ligeledes har registreringen af det arkæologiske materiale fra to feltprojekter, Tell Sukas i Syrien og Tepe Guran i Iran ikke kunnet gennemføres.

Bevaring:

Antiksamlingens konserveringstimer blev i 2002 anvendt til konservering af et udvalg af det arkæologiske materiale fra Cypern som indgik i et nyt udstillingsafsnit i den permanente samling. Pleje af den permanente udstilling blev gennemført i samarbejde med Bevaringsafdelingen.

Magasinering:

Det arkæologiske materiale fra Cypern blev gennemgået og nyopstillet efter etablering af permanent udstilling.

Udlån og uddeponeringer:

Antiksamlingen behandlede i årets løb 10 udlånsager omfattende 99 genstande til danske og udenlandske udstillinger i 2002, 2003 og 2004.

Udlån til interne udstillinger: *100-året for fundet af Solvognen*, Danmarks Oldtid, statuetter og amuletter fra Ægypten, i alt seks genstande.

Udlån til danske museer og institutioner: *Skriftens forvandlinger*, Det kongelige Bibliotek, København, kileskrifter, latinsk og punisk gravstele, ialt 41 genstande. *Gottorp. Et hertugdømmes storhed og fald*, Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg, en Osirusfigur og en ushabtfigur, som begge stammer fra Kunstkammeret på Gottorp Slot. *Gravskatte fra det gamle Ægypten*, Ny Carlsberg Glyptotek, statuetter, gravmodeller i alt 19 genstande.

Udlån til udenlandske museer og institutioner: *Die Griechische Klassik - Idee oder Wirklichkeit*, Ausstellung der staatlichen Museen zu Berlin im Martin Gropius Bau, rødfiguret choekande fra Athen, 5. årh.f.Kr. Udstillingen også vist i Kunst- und Ausstellungshalle, Bonn.

Studiebesøg og forespørgsler:

Antiksamlingen modtog i 2002 otte længerevarende studiebesøg og behandlede 102 større skriftlige og personlige forespørgsler samt 42 danske og udenlandske fotosager. Hertil skal lægges et ikke registreret, men ret omfattende antal forespørgsler - telefoniske eller via e-mail.

Planer for de kommende år

Den fremtidige indsamling har som mål at styrke den bredde samlingen har i det kulturhistoriske materiale. Der vil desuden blive arbejdet på at tilføre samlingen genstande inden for områder, som står stærkt, for at markere og styrke samlingens profil.

Med istandsættelsen af et nyt udstillingsareal til udstilling af materialet fra Cypern og Mellemøsten finansieret af A. G. Leventis Foundation, Nicosia er der taget hul på færdiggørelsen af nyopstillingen af Antiksamlingen. I 2003/4 etableres en ny permanent udstilling af det arkæologiske materiale fra Lilleasien, Syrien, Mesopotamien og Persien. Hermed vil nyopstillingen af Antiksamlingen være fuldendt. Denne sidste etape kan realiseres takket være økonomisk støtte fra Hjerl Hansen Mindefond for Dansk Palæstinaforskning samt fra Hermod Lannungs Museumsfond.

Antiksamlingens materiale indgår ofte i Nationalmuseets særudstillinger, og det tilstræbes løbende at perspektivere samlingen gennem samarbejde med udenlandske museer omkring særudstillinger med link til Antiksamlingens emneområder.

18. Marinarkæologisk Samling

Samlingen indeholder marine fund, der tidsmæssigt dækker perioden fra sidste istids afslutning frem til og med 100 år før i dag (Museumslovens § 28). Geografisk dækker samlingen moser, ferske vande, fjorde og havet ud til Danmarks 24 sømilegrænse.

Marinarkæologisk Samling indeholder et bredt spektrum af genstande fra såvel forhistorisk som historisk og nyere tid og afspejler i sin tidsmæssige spændvidde og sin sammensætning klart de områder, hvor Nationalmuseets Marinarkæologiske Undersøgelser har udført arbejde. Samlingen rummer et større antal vragsfund med tyngde i vikingetid (Skuldelev) og middelalder (Roskilde fundet) samt genstande fra sten- og jernalder indsamlet fra submarine stenalderboplader og moser (Nydam mose). Ydermere rummer samlingen seks nyere tids skibe: Anna Møller (1906), sluppen Ruth (1854), Pram 19 (1907), Fyrskib XVII (1895), Fulton (1915) og Bonavista (1914) samt tre småbåde. Bonavista, som er en 2-mastet skonnert, blev overdraget Nationalmuseet af Kulturværdiudvalget i februar 2001.

Accessionen til samlingen opstår primært gennem genstande indkommet fra redningsudgravninger i henhold til museumslovens §28 samt genstande fra selvvalgte forskningsopgaver (Bredfjed skibet og Kolding koggen). Accession og samlingsarbejdet er desuden præget af Nationalmuseets opgave som centralmuseum for marine anliggender.

Samlingens journalregistre indeholder 2310 journalsager, som med forskellig vægt vedrører samlingen. En egentlig genstandsregistrering i museets elektroniske genstandsdatabase, GenReg er ikke påbegyndt. (Direktionen har på et tidspunkt vedtaget, at arbejdet hermed først skal indledes i 2003, hvorefter en nøjagtig samlingsopgørelse kan fremlægges). Dog er hvert journalnummer, herunder hørende tegninger, genstande og billeder registreret i Access 7.0-baserede NMU-databaser. I alt omfatter samlingen ca. 25.000 genstande, fem Skuldelevskibe, ni skibe fra Roskildefundet samt den recente samling af skibe.

Samlingen består primært af vådfundet træ, der for størstepartens vedkommende er konserveret, hertil kommer i mindre omfang andre genstandstyper som jern, tovværk, læder, flint, mv. I samlingen indgår nedgravede fund af store skibe og en mindre båd i depoterne: Gislinge Lammefjord og Vallensbæk. Disse fund er ikke planlagt konserveret før de muligvis påtænkes udstillet. Samlingen vokser minimalt, disse accessioner konserveres løbende, i det omfang NMs konserveringskvote og udgravningsbudgetterne tillader det.

Aktiviteter i 2002:

Indsamling:

Indsamlingspolitikken er tidsmæssigt fastlagt af museumslovens §28 til at være marint- og maritimt relateret materiale fra sidste istid og frem til enhver tid mere end 100 år fra i dag. I 2002 er ca. 500 genstande hjemtaget, hvoraf 149 er registreret manuelt, mens det øvrige materiale er under bearbejdning. (Her er primært tale om fund fra submarine stenalderboplader ved Tudse Hage og i Storstrømmen og Guldborgsund).

Registrering:

149 genstande er manuelt registrerede i form af et journalnummer med tilhørende genstandsnumre. Ca. 85 fundnumre fra Roskildeskibene er i løbet af 2002 blevet tegnings- og fotoregistrerede. Dernæst er der indledt forsøg med ad elektronisk vej at indlemme de forskellige registreringer af det store materiale fra Nydam Mose i GenReg (ca. 15000 fundnumre), men dette arbejde er endnu ikke færdiggjort, da det afventer korrektur før sammenlægning kan finde sted.

Bevaring:

Det vådfundne træ fra Nydam Mose er under konservering i en årrække fremover.

De ni Roskilde Skibe er under konservering i den rækkefølge de tegning- og fotodokumenteres. Materialet fra B&W skibene er tegningsdokumenteret, og udvalgte partier bevaret i ukonserveret tilstand. I det omfang andre museer er interesseret i udvalgte dele af skibe, ankre og lignende uddeponeres delene hertil. I visse tilfælde overdrages genstandene (ankre) til en offentlig myndighed på betingelser. Studiestykker konserveres for anlægsmyndighedens midler.

Magasinering:

I løbet af 2000 blev NMU's magasin i Kongelige Grønlandske Handels pakhuis på Christianshavn nedlagt, og dele af Marinarkæologisk Samling blev midlertidigt overført til en nyopført magasinbygning ved Virumgård, hvis klima viste sig uhensigtsmæssigt for genstandene, der herefter opbevares i to 40 fods containere med affugtningsanlæg på Virumgård. Også denne opbevaringsmetode er uhensigtsmæssig på længere sigt, og der må i museets fremtidige planlægning inddrages indretningen af et klimastyret magasin til konserveret træ.

I en midlertidig opbevaringshal i Herringløse ligger ukonserveret skibstræ fra Roskildefundet i vandfyldte kar. (550 m², 12.642,15 betales i månedlig husleje).

En del af Marinarkæologisk Samling opbevares i et kælderlokale på Havnevej 5 i Roskilde. (65 m², årlig udgift 15.000 kr. betalt af NMF). Dette lokale skal være rømmet inden udgangen af april måned 2003.

En del af marinarkæologisk samling opbevares på Fundmodtagelsen på Museumsøen i Roskilde.

Hertil kommer, at der på Trækonserveringen i Brede opbevares betydelige træmængder, som enten afventer eller er i konservering.

Derudover opmagasineres et antal skibe eller dele heraf i sanddepoter hhv. i Vallensbæk og Gislinge Lammefjord (Fra 11.7.99 til 10.07.2004 er der udbetalt 25.000 til deponering af Bredfjedskibet i Gislinge lammefjord).

Hverken lokalene på Virumgård, Havnevej 5, Museumsøen eller containere er velegnede som sikre opbevaringssteder for konserveret træ, hvorfor der er behov for korrekte magasiner til samlingen.

Planer for de kommende år

Indtil en plan for registrering af samlingen i museets elektroniske genstandsdatabase NYGENREG er udstykket af Samlingsudvalget, vil overblikket over samlingen blive opretholdt af NMU ved hjælp af lokale Access 7.0-baserede databaser. I den forbindelse skal det også besluttes om de recente skibe skal genstandsregistreres. Direktionen har besluttet, at udskyde registreringen af genstandene i Marinarkæologisk Samling til næste resultatkontraktperiode.

Nationalmuseets Marinarkæologiske Undersøgelser har udarbejdet en rapport samt økonomisk overslag over udgifterne forbundet med bevaring af Fyrskibet i Nyhavn. Dette blev i 2001 fulgt op af en EU-licitation vedr. gennemførelse af den stærkt påkrævede reparation og restaurering af fartøjet. En ansøgning til A.P.Møller og Hustru Chastine Mc-KinneyMøllers Fond til almene Formaal blev imødekommet, og nu er der indgået kontrakt med et værft i Hvide Sande om gennemførelse af arbejdet. Bonavista opbevares i Marstal på Ærø, indtil der er samlet penge nok til at igangsætte en gennemgribende restaurering af fartøjet. Skibsbevaringsfonden afsætter årligt 1,5mill. Til projektet, som forventes at løbe op i over 9mill. En bevarings- og restaureringsplan er under udarbejdelse.

De foregående års gravninger i Nydam Mose har givet rige fund, der er, og stadig vil være under konservering i en årrække fremover, ligesom mange andre vådfundne trægenstande lægger beslag på ressourcer. I 2002 er arbejdet med Nydamfundene blevet opprioriteret i forbindelse med færdiggørelse af fundmateriale til udstillingen "Sejrens Triumf".

Bilag a. Genstandsregistrering i skemaform

Oldtidssamlingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarumre	156.275	961	559	458		158.253
Aktivitet 2002: Registrerede inventarumre	5	0	68	84	382	539
Status ultimo 2002: Registrerede inventarumre	156.280	961	627	542	382	158.792

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnr.	10.000					10.000
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.						0
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnr.						10.000

Anslået efterslæb vurderet af afdelingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Primo 2002 Inventarnr.						0
Sager	367	27	104	128		626
Ultimo 2002 Inventarnr.						0
Sager	332	14	70	128	382	926

Middelaldersamlingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnumre	67.800	398	309	225	0	68.732
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnumre	639	0	12	87	143	881
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnumre	68.439	398	321	312	143	69.613

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnr.	Ikke benyttet					
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.						
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnr.						

Anslået efterslæb vurderet af afdelingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt	
Primo 2002	Inventarnr.	14.065	11	471	500	0	15.047
	Sager						0
Ultimo 2002	Inventarnr.	13.426	11	471	200	1.908	16.016
	Sager						0

Som led i behandlingen af enhedens efterslæb er der frem til 1. december 2002 ud over en egentlig nyaccession under tre 2002-hovednumre (omfattende i alt 51 særnumre med genstande indkommet før 1998) indtastet 585 særnumre omfattende en eller flere genstande under tre hovednumre oprettet i 1991. Genstandene stammer alle fra undersøgelser på Grønland. Derudover er accessioneret tre genstande fra en kirkeundersøgelse i 1997, dvs. i alt 639 genstande indkommet før 1998, accessioneret under ni inventar-/hovednumre, hvoraf tre er 1991-numre, de øvrige 2002-numre.

Datakvaliteten er forbedret på yderligere fem ældre fund (9090-9093 og D79/1991) samt nogle af de nyere fund, idet beskrivelse, klassifikation og fotografering er afsluttet for en stor mængde danefæ indkommet i perioden 1999-2001.

De 1908 genstande/genstandsgrupper indkommet, men ikke accessioneret i år 2002 stammer fra diverse kirkeundersøgelser (ca. 13 genstande) og en udgravning i Stenstuegade i Slagelse (1.895 poster omfattende i alt 7.452 genstande). Genstandene fra Slagelse-undersøgelsen er lagt ind i en databasestruktur med henblik på overførsel til GenReg efter endt behandling og udfærdigelse af udgravningsberetning.

Møntsamlingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnumre	Ikke benyttet					
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnumre						
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnumre						

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnr.						15.182
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.						0
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnr.						15.182

Anslået efterslæb vurderet af afdelingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Primo 2002						0
Inventarnr.						0
Sager	55	25	35	35		150
Ultimo 2002						0
Inventarnr.						0
Sager	35	25	30	30	80	200

Nyere Tid	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnumre	298.382	554	1.365	642		300.943
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnumre	11	1	20	56	740	828
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnumre	298.393	555	1.385	698	740	301.771

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnr.	Ikke benyttet					
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.						
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnr.						

Anslået efterslæb vurderet af afdelingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Primo 2002	Inventarnr.	21.612	479	1.334	1.000	24.425
	Sager					0
Ultimo 2002	Inventarnr.	0	0	0	0	0
	Sager					0

Frihedsmuseet	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnumre	11.024	155	92	59	0	11.330
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnumre	3	1	22	24	63	113
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnumre	11.027	156	114	83	63	11.443

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnr.	Ikke benyttet					
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.						
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnr.						

Anslået efterslæb vurderet af afdelingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Primo 2002	0	0	50	50		100
Inventarnr.						
						0
Sager						
Ultimo 2002	0	0	0	0	25	25
Inventarnr.						
						0
Sager						

Frilandsmuseet	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnumre	44.840	0	52	14		44.906
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnumre	63	6	10	556	266	901
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnumre	44.903	6	62	570	266	45.807

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnr.	Ikke benyttet					
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.						
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnr.						

Anslået efterslæb vurderet af afdelingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Primo 2002	Inventarnr.					1.500
	Sager					0
Ultimo 2002	Inventarnr.					0
	Sager					0

Etnografisk Samling	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnumre	98.053	0	0	556		98.609
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnumre	0	0	0	0	0	0
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnumre	98.053	0	0	556	0	98.609

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnr.	88.500	0	0	0		88.500
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.						0
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnr.						88.500

Anslået efterslæb vurderet af afdelingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Primo 2002 Inventarnr.	2.090	149	50	0	0	2.289
Sager						0
Ultimo 2002 Inventarnr.						0
Sager						0

Antiksamlingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnumre	38.278	16	16	2		38.312
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnumre	0	0	0	0	0	0
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnumre	38.278	16	16	2	0	38.312

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnr.	Ikke benyttet					
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.						
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnr.						

Anslået efterslæb vurderet af afdelingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Primo 2002	Inventarnr.					0
	Sager					0
Ultimo 2002	Inventarnr.					0
	Sager					0

MarinArkæologisk Samling	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnumre	Ikke benyttet					
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnumre						
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnumre						

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Status primo 2002: Registrerede inventarnr.	24.874	1.111	20	344		26.349
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.						0
Status ultimo 2002: Registrerede inventarnr.	+ 5 Skuldelevskibe					26.349 + 5 Skuldelevskibe

Anslået efterslæb vurderet af afdelingen	Indkommet før 1999	Indkommet i 1999	Indkommet i 2000	Indkommet i 2001	Indkommet i 2002	I alt
Primo 2002 <u>Inventarnr.</u>						0
<u>Sager</u>						0
Ultimo 2002 <u>Inventarnr.</u>						0
<u>Sager</u>					+ 5 sejlede skibe	+ 5 sejlede skibe

Samlet genstandsg-strerings	Oldtid	Middelalder	Mønt	Nyere Tid	Frihed	Friland	ES	Antik	NMU	I alt
Status primo 2002	158.253	68.732	0	300.943	11.330	44.906	98.609	38.312	0	721.085
Aktivitet 2002	539	881	0	828	113	901	0	0	0	3.262
Status ultimo 2002	158.792	69.613	0	301.771	11.443	45.807	98.609	38.312	0	724.347

Genstande manuelt registrerede eller i lokale databaser	Oldtid	Middelalder	Mønt	Nyere Tid	Frihed	Friland	ES	Antik	NMU	I alt
Status primo 2002 Registrerede inventarnr.	10.000	0	15.182	0	0	0	88.500	0	26.349	140.031
Aktivitet 2002: Registrerede inventarnr.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Status ultimo 2002 Registrerede inventarnr.	10.000	0	15.182	0	0	0	88.500	0	26.349 + 5 Skuldelev-skibe	140.031 + 5 Skuldelev-skibe

Anslået efterslæb vurderet af	Oldtid	Middelalder	Mønt	Nyere Tid	Frihed	Friland	ES	Antik	NMU	I alt
Primo 2002 Inventarnr.	0	15.047	0	24.425	100	1.500	2.289	0	0	43.361
Sager	626	0	150	0	0	0	0	0	0	776
Ultimo 2002 Inventarnr.	0	16.016	0	0	25	0	0	0	0	16.041
Sager	926	0	200	0	0	0	0	0	+ 5 sejlene skibe	1.126 + 5 sejlene skibe

Bilag b. Bevaringsafdelingens timeregnskab for 2002 over timer forbrugt til Nationalmuseets genstande

DA's andel af den kons. tj. kvote fordelt på sager i 2002; 1-1 til 31-12-2002				
Art/sektion	Sagsnr.	I alt		
		Budget	Forbrug	Rest
Særudstillinger				
Sejrens Triumf, forår 2003	11532-0001	600	448	152
Sejrens Triumf, forår 2003, konservering	11532-0002	520	564	-44
Sejrens Triumf, forår 2003, forhalsudstilling	11532-0004	130	78	52
DA, Oltid, Sejrens triumf, Klima	11532-0005	0	0	0
Mare Balticum, opstill, adm.sept 2002	11625-0001	460	833	-373
Mare Balticum, Opstilling og nedtagning	11625-0002	445	684	-239
Mare Balticum, konservering	11625-0003	0	87	-87
Bronzealder, særudst. ...	2993-00004	0	0	0
OMA, Dansk krigsbytte- Gottorp p..	10114-0001	0	1	-1
NT, Nisseudstillingen	10150-0001	0	0	0
DA, Oldtid, Dawn of Human Spirit	11233-0001	0	0	0
DA, NT, Ånden i Nat.	10836-0001	0	8	-8
Dawn of the Human Spirit, opstil./nedt.	11233-0004	85	60	26
Særudstillinger i alt		2.240	2.761	-521
Basisudstillinger, nyopstill				
Fjellerup Østergård,	2143-0001	0	34	-34
Fjellerup Østergård, undersøgelse af bjælker	2143-0003	0	0	0
Fjellerup Østergård, inventar	2143-0004	1.850	1.108	742
Stadager Brugs	11669-0001	1.375	1.382	-7
DA,NT, Oversigtsudstilling	10529-0001	760	952	-192
Magstræde, væglærreder	10530-0001	325	0	325
Revision af Nordborum, forberedelse	11261-0001	0	0	0
Da, NT, Antik-magasin-flytning ifm.Ventilation	11262-0001	0	0	0
Basisudstillinger i alt		4.310	3.475	835
Samlinger i øvrigt				
Hele Danske Afdeling				
Klimaarbejde for Danske afdl.	0091-0003	0	0	0
Fotoopgaver for Danske Afdeling	0037-0001	0	0	0
	10112-0002	0	5	-5
Udlån, hele afdl.	10534-0001	150	136	14
DA, Jelling monumenter	10688-0001			

Overførsel af Færøgenstande	10998-0001	325	498	-173
Da/Oltid, Listeprojekt, tætning af montrer	11626-0001	50	66	-16
	12429-0001	0	5	-5
DA, Udlån "Bog-People"-(Mystiske mose mennesker)	12005-0001	250	315	-65
Oldtid				
Solvognen, montering af mangl dele	11265-0001	75	58	17
DA, Oldtidssamlingen, Ladbykibet	0544-0001	200	167	34
DA, oldtidssamlingen, rengøring af udstillingen	2813-0001	225	126	99
Oldtidssamlingen, Vik..	10263-0005	0	0	0
Nitratnegativer	10591-0001	50	50	0
Bronzealdermagasin	10999-0001	665	713	-48
DA/Oltid, Gundestrup karret	11627-0001	210	404	-194
DA, OltidUdstillinger, samlinger og rav	11266-0001	300	221	79
Udstillinger, samlinger og rav	11275-0001	0	39	-39
Middelalder & Renæssance				
Løbende opgaver, udgravningsfund	11628-0001	50	0	50
Fåborgtavlen	2385-0001	415	0	415
Rengøring udstilling Middelalder	2812-0001	175	132	44
DA,Middelaldersaml.fotoarkiv	10457-0001	0	16	-16
Nitratnegativer	10593-0001	80	80	0
Blygenstande i udstilling	10988-0001	175	35	140
Borg- og kirkefund	10989-0001	50	0	50
Nyaccessionering, efterslæb	11629-0001	0	0	0
Nyere Tid				
Rengøring udstilling Nyere Tid	10280-0001	330	170	160
NT, Bord m fajancefliser	10539-0001	100	89	11
Frederiksholms Kanal18a, Klunkelejlighed	10556-0001	500	304	197
Fotos, industriens vugge	10595-0001	25	25	0
Brede Hovedbygning, facade/unders	10798-0001	0	12	-12
Brede Hovedbygning, møbler og interiør	10798-0002	140	28	112
Nipsenålepuder	10992-0001	100	84	16
Lysthus, Brede	10993-0001	75	0	75
Nitratnegativer	10994-0001	205	216	-11
Kavalergang, maleri, prismek.,stole	11007-0001	75	151	-76
DA, NT, Guldbergs al...	11267-0001	0	61	-61
Seletøj, afrens af svampevækst	11269-0001	50	40	11
Riddersalen PP, gobeliner, gardiner	11630-0001	40	4	36

DA, NT, Oldskriftsalen, lysekrone	12325-0001	0	25	-25
Frilandsmuseet				
NT, Frilandsmus. Generelt	2898-0001	0	51	-51
NT, Frilandsmus. Stadsager Brug.	2898-0004	0	28	-28
Frilandsmuseet, generelt	11631-0001	575	609	-34
Frihedsmuseet				
Frihedsmuseet, Udstillingspleje	11632-0001	75	21	55
Nitratnegativer	11271-0001	100	90	10
Frihedsmuseet, løbende opgaver	11291-0001	150	0	150
NMU				
Rengøring Vikingskibshal+A8	10007-0001	150	103	47
Vedligeholdelse på magasin	11003-0001	75	26	50
Mønt & Medallesamlingen				
Møntmagasin, klimaprojekt	10262-0001	0	0	0
NNU				
Gennemgang af materiale, Åmosen	11633-0001	0	0	0
Nitratnegativer	11634-0001	82	82	0
Samlinger i øvrigt i alt		6.292	5.276	1.016
Accessioner				
Oldtid				
Accessioner og gamle fund	2254-0001	400	312	88
Ravninge Enge, trædele, konservering	2881-0001	200	163	38
Løbende opgaver, Oldtid	2954-0001	25	19	7
Tissø	2952-0001	75	62	13
Gudme III, Bjørnebanken, sølvfad	11041-0001	70	124	-54
	11041-0002	0	27	-27
Gudme III,	11053-0002	0	0	0
Trelleborg, tekstilfragment	11670-0001	185	0	185
Danefæ, Oldtid, Org.	11115-0001	50	0	50
Danefæ, Oldtid, Metal	11169-0001	1.050	1.002	49
Vestsjæll Amts konserveringsbehov	11273-0001	125	0	125
Feltkonservering	11635-0001	140	26	114
DA, Oltid, renknogle med flint, Slotseng	11481-0001	250	347	-97
DA, Oldtid, Øster Hoved	12251-0001	30	21	9
DA, Oltid, Husholmparken, keramik	12252-0001	120	95	25

DA, Oltid, Skelhøj, kons af genstande	12274-0001	0	122	-122
Middelalder & Renæssance				
DA, Middelaldersamlingen, kirkeund	11000-0001	0	5	-5
Danefæ, Middelalder	11026-0001	350	380	-30
Løbende opgaver, Middelalder	11292-0001	35	49	-14
Nyere Tid				
Undersøgelser, Nyere Tid	10282-0001	145	105	41
Ålholmskabene, kun 1 skab	10543-0001	145	118	28
Tuborg-genstande	11636-0001	25	0	25
NMU				
Nydam, opfølgning	1233-0012	50	1	49
DA, NMU, Nydam-budgetter	1233-0099	4.000	4.279	-279
NMU dykning	2108-0001	120	45	75
Accessioner og gamle fund	2253-0001	600	656	-56
NMU, diverse	10552-0001	35	13	23
NMU, Callmar Castell, 19 metalgenstande	10923-0003	40	42	-2
DA, NMU, Roskilde Havn	11620-0001	930	482	449
NMU, Kolding Koggen	11377-0001	0	1	-1
NMU, Kolding Koggen	11377-0003	25	26	-1
NNU		0	0	0
Mønt & Medallesamlingen				
Danefæ, Mønter, Metalsek.	1674-0001	1.380	1.505	-125
Accessioner i alt		10.600	10.019	581
Montering				
DA, NT, Danmarkshistorier, montering	10529-0004	0	56	-56
Middelalder, Montering, Nordborum	11059-0001	0	0	0
Sejrens Triumf, forår 2003, montering	11532-0003	350	327	24
Ommonteringer Middelald og Rennæ	11638-0001	15	14	2
Mare Balticum	11639-0001	200	0	200
Mare Balticum, montering	11625-0004	0	350	-350
Danmarkshistorier, montering	11637-0001	75	53	22
Montering i alt		640	799	-159
Kirkekonsulent				
2 årsværk skal fordeles efter aftale i BA	0021-0001	2.760	3.150	-390

Kirkekonsulent i alt	0021-0001	2.760	3.150	-390
Udisponeret 5%	0030-0001	1.121	701	420
	0030-0002	0	37	-37
Udisponeret i alt	0030-0001	1.121	738	383
Danske afd. i alt		27.963	26.217	1.746

UA's andel af den kons. tj. kvote fordelt på sager; 1-1 til 31-12-2002				
Art/sektion	Sagsnr.	I alt		
		Budget	Forbrug	Rest
Særudstillinger				
Jubilæumsudstilling, rapport	10268-0002	50	33	18
Jubilæumsudstilling	10268-0001	0	2	-2
Eckhout udstilling i Egmont-hal	11381-0003	300	279	22
Antropologikonf + små udstillinger	11641-0001	250	0	250
Særudstillinger i alt		600	313	287
Basisudstillinger, nyopstill				
Nyt Børnenes Mus: Grønland	11642-0001	275	0	275
UA, ES, Skatkammerudst., Sydøstasien	11282-0001	0	71	-71
Skatkammeruds. Østasien, rap	2700-0005	50	45	6
Antiksamlingen, Keramik - Cypern	11281-0001	200	408	-208
Antiksamlingen, Bronzer - Cypern	11281-0002	120	76	45
Japanske træsnit	11274-0001	0	0	0
Antiksamlingen, Ægyptisk stuk	11496-0001	181	0	181
Den nære Orient, udstiling	11600-0001	0	0	0
Antiksamlingen, Kanopelåg	11644-0001	100	0	100
Basisudstillinger i alt		926	599	328
Samlinger i øvrigt				
Udstillingspleje	10279-0001	250	19	232
Klimaarbejde for Udenlandske afdl.	0091-0004	0	0	0
Foto-opgaver for Udenlandske Afdeling	0037-0002	0	0	0
UA, magasiner, Antiksamlingen	10547-0001	0	2	-2
ES, Magasiner	10986-0003	0	0	0
Rensdyrslæde	11645-0001	50	48	2
Sanering af eskimomontre, skadedyr	11646-0001	50	27	24
Gennemgang af farvedias	11272-0001	50	50	1
Nugdliit, tarmskind	11283-0001	200	61	140
Supercargo, bill.,bøger,foldesk.,buste	11284-0001	420	177	243

Afganistan, Udstilling på Moesgaard	11586-0001	0	13	-13
Udlån, Lakskilt, Aa 75	11647-0001	125	0	125
UA, ES, Eldorado, rensning	11285-0001	50	34	17
Nitratnegativer	11287-0001	100	100	0
Udlån, lakskærm, Taipei	11648-0001	0	50	-50
UA, ES, Eckhouts, 2 malerier EN99	11259-0001	0	87	-87
UA, Udlån, Eckhout	11381-0001	0	313	-313
Udlån, Eckhout, Recife, Brasilia	11381-0002	200	598	-398
UA, ES, Udl. Holland, VOC1602-002002	11555-0001	0	20	-20
UA, ES, Udl. Holland, kaptain Allerweit	11555-0002	0	59	-59
UA, ES, Udl. Kongernes Jelling. 2 Tang-fig.	11555-0003	0	19	-19
UA, ES, Udl. Års Museumscenter, Tatoveri.	11555-0004	0	7	-7
UA, ES, Udl. Rosenborgsamlingen, udst..	11555-0006	0	5	-5
UA, Udlån	10967-0004	0	0	0
Antiksamlingen, Daktylotek + Yshabtikasse	11649-0001	30	0	30
Antiksamlingen, romersk glas	11650-0001	75	31	44
Udlån, hele afdelingen	11651-0001	100	22	78
Skadedyrsmonitoring, hele Nationalmuseet	11652-0001	325	352	-27
UA, Etnografisk Samling, Peking Opera	12330-0001	0	26	-26
Samlinger i øvrigt i alt		2.025	2.116	-91
Montering				
Eckhout i Egmonthallen	11381-0004	30	85	-55
Antiksamlingen, Cypern	11653-0001	520	532	-12
Antiksamlingen, Græske samling	11654-0001	50	5	45
Nyt Børnenes Mus: Grønland	11656-0001	200	40	161
Montering i alt		800	661	140
Udisponeret 5%	0031-0001	400	142	258
Udisponeret i alt		400	142	258
Udenlandske afd. i alt		4.751	3.830	921